

การใช้สมาธิเพื่อการยกระดับจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา Monk Chat
Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
The Application of Mindfulness Meditation to Uplift the Mind Tourists,
a Case Study Monk Chat Program at Sammakkee School Chiang Mai
Sub-District, Chiang Mai Province

สัณชัย ทิพย์โอสถ

Sanchai Thiposot

พิทักษ์ แผงโกฏิ

Phithak Faengkot

วราภรณ์ ชนะจันทรตา

Waraporn chanachanta

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Mahamakut Buddhist University ; Lanna Campus

Email : Sunchait65@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 31 พฤษภาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 4 สิงหาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 พฤศจิกายน 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีการฝึกสมาธิตามแนวทางพระพุทธศาสนา 2) เพื่อวิเคราะห์การใช้สมาธิเพื่อการยกระดับจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และสรุปผลการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการฝึกสมาธิตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นการฝึกใจให้จดจ่อกับสิ่งใดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้จิตมีสติมีประโยชน์ต่อการทำงาน วิธีการฝึกคือการกำหนดลมหายใจเข้า - ออก เพื่อให้จิตใจเกิดความสงบส่งผลให้เกิดปัญญา เกิดสันติภาพภายในจิตใจ 2) การใช้สมาธิเพื่อการยกระดับจิตใจทำให้เห็นคุณค่าของตนเองเข้าใจโลกตามความเป็นจริง มีสติมากขึ้นนำมาใช้ในการแก้ปัญหา มองทุกอย่างเป็นอย่างเป็นอนิจจังมีความเคารพเชื่อและปฏิบัติตามให้ดี สำนวญตนเพื่อรู้ตนเตือนตนเองไม่ให้หลงตนเอง ใช้สมาธิในการเอาชนะความเครียดและอารมณ์ที่หุดหู่ใช้สติปัญญาความอดทน ความตั้งใจ ใช้หลักการสัมมาสมาธิ เชิญชวนนักท่องเที่ยวฝึกสมาธิเพื่อการผ่อนคลายทางจิตใจ พูดให้กำลังใจนักท่องเที่ยวให้มีความตั้งใจในการทำงานต่าง ๆ ทำอะไรควรมีสติอยู่เสมอ และมีเมตตาในสรรพสัตว์ทั้งหลาย เพื่อให้เกิดสันติสุขเกิดแก่สังคมและโลกต่อไป การสร้างความเข้าใจเรื่องสมาธิให้กับนักท่องเที่ยวเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และเป็นการฝึกภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนที่สนใจสนทนากับนักท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการเรียนรู้นอกห้องเรียนดังนั้นการแนะนำเรื่องสมาธิให้แก่

นักท่องเที่ยวได้ประโยชน์ เช่น ด้านการทำสมาธิ สร้างความเข้าใจในมนุษย์ สร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจด้วยการเจริญสมาธิวิปัสสนากรรมฐานและทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักพระพุทธศาสนามากขึ้น

คำสำคัญ : การใช้สมาธิ, การรักษาคิดใจนักท่องเที่ยว, Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาพาน

ADSTRACT

This research article aimed 1) to study methods of meditation according to Buddhist guidelines, 2) to analyze the application of meditation to uplift the mind of tourists, the case study of the Monk Chat Program of Samakkeewityathan School, Muang District, Chiang Mai Province. It was the qualitative research summarized as follows.

The results of the study revealed that 1) The method of meditation according to Buddhist principles is to train the mind to focus on things to be mindful in working. The training method is to fix the breath while inhaling and exhaling to make the mind calm, resulting in wisdom and peace within the mind. 2) The application of meditation to uplift the mind helps perceive the value of oneself. understand the world as real, have more consciousness in solving problems, realize everything as impermanent, have respect, believe, and act accordingly, check and advice oneself not to be astray, use concentration to overcome stress and the depressed mood and use intelligence, patience, and willpower, use the right concentration to invite tourists to practice meditation for mental relaxation, speak to encourage tourists to have morale in doing various tasks, be always mindful and have compassion and love for all beings in order to bring peace to society and the world. Making tourists understand meditation is a way of propagating Buddhism and at the same time causing the students to practice English by conversing with the tourists for the development of learning outside the classroom. Thus, the introduction of meditation to tourists is beneficial, such as meditation practicing, human understanding, strengthening the mind by practicing Vipassana Meditation, and also make tourists know and understand more about Buddhism.

Keywords: The Application of Mindfulness Meditation, Retreat mind Tourists, Monk Chat Program at Sammakkee School Chiang Mai

บทนำ

พฤติกรรมของมนุษย์มาจากทัศนคติ ทัศนคติเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมหลายอย่างของมนุษย์ที่แสดงออกมา พฤติกรรมที่แสดงออกจึงเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ ความรู้และทัศนคติของคนนั้นอยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่ปัจจัยแทรกซ้อนหลายอย่างภายในจิตของมนุษย์ การศึกษาทัศนคติสามารถช่วยให้ทราบพฤติกรรมของมนุษย์ได้ในระดับหนึ่ง ทัศนคติคือพร้อมที่จะตอบสนอง หรือแสดง

ความรู้สึกต่อวัตถุ สิ่งของ คนหรือสัมผัสอื่นๆ การตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่ไม่ชอบและชอบ ถ้าไม่ชอบก็หลีกเลี่ยงถอยหนี (ซูซีฟ อ่อนโคกสูง, 2522:103) ทักษะนี้มีผลต่อการปฏิบัติ คิดอย่างไรทำอย่างนั้นดังภาษิตที่กล่าวไว้ว่า “จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว” คิดดีย่อมทำในสิ่งที่ดี ทักษะมีลักษณะเป็นระดับความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อกันกับวัตถุทางจิตวิทยา (Psychological Objects) คำว่า วัตถุทางจิตวิทยาสามารถเทียบกับหลักศาสนา ระบบการเมือง ลักษณะของงาน ชาติ กลุ่มคน เป็นต้น จุดเริ่มต้นของทัศนคติอาจเห็นได้จากปฏิกิริยาโต้ตอบง่าย ๆ ในการชอบหรือเข้าหา (approach) หรือการไม่ชอบหรือถอยห่าง (Withdrawal) “ทัศนคติ” หมายถึงความรู้สึกนึกคิดหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคลวัตถุสิ่งของ หรือ สถานการณ์ต่างๆ ซึ่งจะเป็นการแสดงถึงความพร้อมทางจิตใจของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และมีแนวโน้มที่จะกำหนดทิศทางการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคล ที่แสดงออกมาทางอารมณ์ว่า ชอบหรือไม่ชอบก็ได้ ทัศนคติเป็นนามธรรมส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ การแสดงออกที่มาจากประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ การเรียนรู้รวมเป็นภูมิหลังของบุคคลนั้น (สมปราษฎณ์ จอมเทศน์, 2515:41-42) ทัศนคติครอบคลุมในการ

ประเมินค่าความรู้สึกเกี่ยวกับอารมณ์เป็นการรวบรวมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อและความจริงทั้งทางบวกและทางลบ ทุกอย่างสัมพันธ์กันมีทัศนคติ ความรู้และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ (โสภา ซูพิชัยกุล, 2522:15) วงจรชีวิตมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ชีวิตเป็นสิ่งไม่ซับซ้อนก็ใช่ ไม่ซับซ้อนก็ใช่ มุมมองของชีวิตในทางพระพุทธศาสนา มองว่าชีวิตเป็นสิ่งที่เปราะบาง แตกสลายได้ง่าย เกิดมาต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้อยู่รอด ท่ามกลางการแข่งขัน ความเจริญของโลกรุ่งเรืองขึ้นด้วยวัตถุเพียงใด สุขและทุกข์ของมนุษย์เจริญตามขึ้นเพียงนั้น แต่สุขของโลกนั้นย่อมมีทุกข์เจือปนอยู่ด้วยทุกกรณี ถึงแม้ว่าเรามีความยินดีในการเกิด เราก็มีความทุกข์ในการตาย ความเกิดขึ้นมาพร้อมกับความตาย (หลวงปริญาโยควิบูลย์, 2509) ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “เอถ ปสสณิํ โลกํ จิตตํ ราชรูปมํ ยตถ พาลา วิสทนต์ นตถิ สงโค วิชานตํ” “ดูทั้งหลาย จงมาดู โลกนี้ อันตรการ ดุจราชรถ ที่พวกคนเขลาหมกอยู่ แต่พวกผู้รู้หาช่องอยู่ไม่” คำว่า โลกมีทั้งโดยตรง ได้แก่ แผ่นดินเป็นที่อยู่อาศัย โลกโดยอ้อม ได้แก่ สัตว์ผู้อาศัย และโลกมีลักษณะ 3 ประการ คือ 1) สิ่งที่ทำให้โทษโดยส่วนเดียว เปรียบด้วยยาพิษ 2) เป็นสิ่งที่ให้โทษในเมื่อเกินพอดี เปรียบด้วยของมีนเมา 3) สิ่งที่เป็นอุปการะ เปรียบด้วยอาหารและเภสัช ถ้าใช้ในทางผิดอาจเป็นโทษได้ ผู้หมกอยู่ในโลก คือ คนผู้ไร้พิจารณา ไม่หยั่งเห็นโลกโดยถ่องแท้ ผู้ไม่ชองอยู่ในโลก บัณฑิตพิจารณาเห็นความเป็นจริงแห่งสิ่งนั้นว่าเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา (กองพุทธศาสนศึกษา, 2555:34-35) โลกได้พัฒนานวัตกรรมเพื่ออำนวยความสะดวก เทคโนโลยีก็สามารถกลับมาทำลายเราได้ในเวลาอันรวดเร็วโลกได้พลัดเปลี่ยนไปกับวัตถุจนคิดทำนวัตกรรมหุ่นยนต์ใช้แทนมนุษย์ได้แต่มนุษย์พากันลืมเรื่องน้ำใจและกำลังใจที่มีให้กันผลที่เกิดขึ้นก็คือความไม่มีความสุขเพราะว่าไปหลงไหลในวัตถุนิยมจนเกินไป เพราะว่าโลกนี้เต็มไปด้วยกันแก่งแย่งแข่งขัน รบราฆ่าฟันกันไปทุกบ้านทุกเมือง

ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่มนุษย์ก่อขึ้นเอง การทำลายธรรมชาติ สร้างมลพิษ สร้างกระแสวัตถุนิยมโดยไม่สนใจทางด้านจิตวิญญาณ ก่อให้เกิดปัญหาหระยะสั้นและระยะยาวผูกกันเป็นลูกโซ่เกาะเกี่ยวกันไปจนกลายเป็นปัญหาของโลกในปัจจุบันและจะก่อปัญหาไปเรื่อย ๆ หรือเป็นปัญหาที่มาพร้อมกับการเกิดเป็นมนุษย์ เพราะหลักคำสอนทางศาสนาบอกว่า การเกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ก็เป็นทุกข์ ปัญหาชีวิตเกิดจากกิเลสตัณหาของมนุษย์ ถ้าสามารถลดละกิเลสตัณหาของมนุษย์ได้ปัญหาก็จะลดละหรือหมดไปในที่สุด พุทธปรัชญานั้น สามารถ จะแก้ปัญหาให้โลกได้ ถ้ารู้จักเลือกและนำหลักธรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ พุทธปรัชญาสามารถให้คำชี้แนะวิธีแก้ปัญหาวุ่นวายแห่ง เช่น หลักการใช้

สมาธิ หรือโยนิโสมนสิการ คือ การฝึกจิตใจให้หนักแน่นแน่วแน่ การพิจารณาโดยแยกคาย ในส่วนของฆราวาสผู้ดำเนินชีวิตในระดับโลกียะทั่วไปวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอยู่เสมอ เช่น ความมีสติอยู่ตลอดเวลาไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตเมื่อประสบปัญหาพยายามทำความเข้าใจปัญหาหรือความทุกข์ โดยกำหนดรู้ เข้าใจสาเหตุของปัญหา แล้วคิดหาวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2553:682) เพราะโยนิโสมนสิการหรือการฝึกสติสมาธิเป็นหลักการที่คอยหล่อเลี้ยงสติ เช่นเมื่อบุคคลได้รับอารมณ์ต่าง ๆ เข้ามาทั้งที่ดีและไม่ดี ถ้ามีการฝึกสมาธิหรือโยนิโสมนสิการพิจารณาหาเหตุผล ทำให้เข้าใจ ตามความเป็นจริงคิดหาทางแก้ไขได้ถูกต้อง หรือเรียกว่า ทำให้คนมีความคิด ในการแก้ปัญหาตัวเอง หลักธรรมที่เกี่ยวกับการมองโลกในโยนิโสมนสิการนี้ เมื่อพิจารณาในลักษณะสามมิติ คือ พิจารณาด้านที่เป็นคุณ (อัสสาทะ) พิจารณา ด้านที่เป็นโทษ (อาทีนะ) และพิจารณา ในด้านที่เป็นทางออก (นิสสรณะ) และธรรมข้อนี้จะแนะนำทางออกที่เป็นปัญหาของโลกได้อย่างไร อันเป็นข้อที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้มีสติปัญญาคิดว่าทางนี้เป็นทางตัน เพราะเราลืมนิสสรณะของมนุษย์หรือว่าศาสนาไปหรือเปล่าเมื่อกลับมาคิดด้วยเหตุผลก็พบว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหนึ่งที่จะนำความสุขกลับมาให้มนุษย์โลกได้การศึกษาพระพุทธศาสนาช่วยนำมาช่วยโลกให้เป็นสุขจะเห็นได้ว่าแต่ก่อนไม่เคยมีชาวตะวันตกที่สนใจในพุทธศาสนาปัจจุบันมีคนตะวันตกสนใจพระพุทธศาสนามากขึ้นสิ่งที่สำคัญก็คือบทความหรือว่าหนังสือที่ช่วยอธิบายความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพระพุทธศาสนา คำถามที่สำคัญที่คนส่วนใหญ่จะถาม คือ พระพุทธศาสนานั้นเป็นปรัชญาหรือศาสนาอะไร เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา คำสอนของพระพุทธเจ้า

เรื่องสมาธิใช้ประโยชน์อย่างไรได้บ้าง ดังนั้น การศึกษาเรื่อง การใช้สมาธิเพื่อการรักษาจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยวกรรณศึกษา Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการรักษาจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยวกรรณศึกษา Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อาจจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ในระดับจุลภาค คือ ครอบครัว และระดับมหภาค คือ ระดับประเทศชาติหรือโลกจะทำให้เกิดสันติสุขขึ้นในสังคมได้

ผู้วิจัยดำเนินการเชิงลึกจากการลงพื้นที่ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมโครงการ Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้หลักธรรมและแนวทางการเจริญสมาธิ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ซึ่งสอดคล้องกับแผนงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ คือ พุทธศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ทางจิต คือ จิตวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ทางราชการ เช่น บุคลากรทางการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องเป็นต้น ผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน ดังนั้น โครงการวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติ ประโยชน์เชิงชุมชนเพื่อการศึกษาและสังคมที่เข้มแข็งต่อไป ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืน และประโยชน์เชิงนโยบายในการพัฒนาชุมชนแห่งการศึกษาต่อไปที่จะช่วยขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้มีแนวทางหลุดพ้นจากความทุกข์ใจและทุกข์กายของประชาชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาประเทศชาติและสร้างสันติสุขกับโลกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการฝึกสมาธิตามแนวทางพระพุทธศาสนา

2. เพื่อวิเคราะห์การใช้สมาธิเพื่อการยกระดับจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยวกิจกรรม Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. เพื่อศึกษาวิธีการฝึกสมาธิตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อวิเคราะห์การใช้สมาธิเพื่อการยกระดับจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยวกิจกรรม Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

แผนภูมิภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

3.2 พื้นที่การวิจัย โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้การแบบสัมภาษณ์ (Key Informants 25 คน/รูป ประชากรที่ศึกษาได้แก่นักท่องเที่ยวกิจกรรม Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key - Informant) ใช้แบบเจาะจง

(Purposive Sampling) และมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ รวมจำนวน 25 รูป/คน (กลุ่มประธานตัวอย่าง Focus group 20 รูป/คน สัมภาษณ์เชิงลึก 5 รูป/คน (In-depth interview 5 people)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนนี้มีเครื่องมือสร้างขึ้น เป็นแบบบันทึกการเก็บข้อมูลภาคสนามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ได้แก่ 1) บันทึกข้อมูลการเดินทาง 2) แบบสำรวจสภาพพื้นที่เบื้องต้น 3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล 4) แบบสนทนากลุ่ม (ย่อยและกลุ่มใหญ่) 5) แบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม 6) แบบบันทึก (จากการสังเกตหรือสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ) 7) อุปกรณ์อื่น ๆ ที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ปากกา กระดาษ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่าย ภาพนิ่งและภาพเครื่องไหว

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล/ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อได้สร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าวเสร็จแล้ว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เก็บข้อมูลจากเครื่องมือวิจัยโดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดการวิจัยด้วยวิธีการต่อไปนี้ การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมได้มอบหมายให้ผู้ร่วมวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากพฤติกรรมของผู้เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกได้มอบหมายให้ผู้ร่วมวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ เมื่อได้เก็บข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพื่อสร้างความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้ คือ วิธี Data Triangulations method วิธี Investigations method และวิธี Theory method

3.5 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ เมื่อได้เก็บข้อมูลทั้งหมดแล้ว คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพื่อสร้างความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้ คือ วิธี Data Triangulations method วิธี Investigations method และวิธี Theory method

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) คือการนำข้อมูลแต่ละด้านมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ การวิเคราะห์โดยจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีที่ตัวแปรก็วิเคราะห์ตามนั้น

3.7 การเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจพื้นที่และศึกษาข้อมูลต่างๆ จากนั้นได้ทำเครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม และแบบสังเกตสิ่งแวดล้อมจากนั้นได้มอบหมายให้คณะทำงานได้ไปดำเนินการเมื่อเสร็จแล้วจะได้นำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบการบรรยายเชิงวิเคราะห์ รวม 5 บท พร้อมรูปภาพประกอบการศึกษาวิจัย การใช้สมาธิเพื่อการรักษาจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาจัดทำเป็นบทความวิจัย เพื่อนำมาใช้ในการเผยแพร่ที่ง่ายต่อความเข้าใจและสามารถนำไปขยายผลในชุมชนอื่นๆ ต่อไป

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 วิธีการฝึกสมาธิตามแนวทางพระพุทธศาสนา ในมุมมองของตะวันตกใช้คำว่า "Concentration" และ "Meditation" การทำสมาธิให้จิตใจสงบเพื่อการฝึกสติจะได้มีสติจดจ่อในการเรียนหรือการทำงาน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมนำมาปรับใช้กับการเล่นโยคะ ส่วนในทางพระพุทธศาสนากำหนดลมหายใจเข้า-ออก เพื่อให้จิตใจสงบและส่งผลทำให้เกิดปัญญา มีการสอนอานาปานสติเป็นกระบวนการของวิปัสสนาที่สอนให้พิจารณาลมหายใจเข้า-ออกอยู่กับปัจจุบัน การปฏิบัติต้องเลือกสถานที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติสมาธิโดยนั่งขัดสมาธิขาไขว่กันทับฝ่าเท้า มีอวาง

ซ้อนทับกัน หลังตรง หน้าตรง ไม่ก้มหรือเงยหน้า หลับตา พร้อม ๆ กับค่อย ๆ กำหนดลมหายใจเข้าออก วิธีแนะนำสำหรับผู้เริ่มต้น เมื่อหายใจเข้าให้กำหนด "พุท" และหายใจออกให้กำหนด "โฮ" เพื่อให้จิตใจจดจ่อกับลมหายใจ สามารถนั่งแบบเริ่มต้นได้ง่าย ๆ เพียงครั้งละ 5-10 นาที

ส่วนที่ 2 การใช้สมาธิเพื่อการรักษาจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยวกรรณศึกษา Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 1) ท่านคิดว่าหลักการสมาธิและแนวทางการเจริญกรรมฐานในทางพระพุทธศาสนา มีคุณค่าต่อการศึกษา หลักการสมาธิทำให้จิตใจสงบ ทำให้รู้คุณค่าตนเอง เข้าใจโลกตามความเป็นจริง ไม่หลงอยู่โลกของสมมติจนเกินไป เข้าใจความในความสุข สามารถจัดการกับกิเลสที่เข้ามาควบคุมได้ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิต ทำให้มีสติอยู่กับตนเอง เพราะการปฏิบัติกรรมฐานเป็นการส่งเสริมและสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา และเป็นแนวทางการเสริมสร้างสติใช้เป็นแนวทางในการเยียวยาจิตใจทำให้จิตใจดีขึ้น ลดความเครียด มีความรอบคอบในการทำงาน มีการคิดวางแผนในการดำเนินชีวิตได้ การทำสมาธิส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ระวังอารมณ์ฟุ้งซ่านได้

2) ใช้หลักการสติเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา การปฏิบัติอานาปานสติในการกำหนดลมหายใจ ถ้าปฏิบัติดีชีวิตจะดีเอง ใช้หลักเมตตาธรรมประกอบด้วย พิจารณาตนเองมองทุกอย่างเป็นอนิจจัง ยอมรับความสูญเสียหรือสิ้นหวังได้ ใช้หลักสติปัญญา 4 พรหมวิหาร 4 ใช้หลักการวิเคราะห์ ใช้หลักปัญญาในการพิจารณาทุกอย่างเป็นอย่างเป็นของไม่เที่ยง ใช้ความไว้วางใจ ความเมตตา ความเคารพในสรรพสัตว์ มีความเชื่อและปฏิบัติตามให้ดีใช้ความรอบคอบใช้หลักการอริยสัจ 4 พยายามปล่อยวางบางอย่างที่เกิดขึ้น

3) สำรวจจิตตนเองใช้หลักการภาวนาตลอดเวลา เข้าใจและปล่อยวาง ใช้หลักอริยสัจ 4 หลักไตรลักษณ์ ให้มีสติอยู่ตลอดเวลาเมื่อเกิดเหตุการณ์กลุ่มใจ ใช้หลักสติ สัมปชัญญะอยู่ตลอดเวลา สร้างสมอบรมปัญญาความรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา ฝึกการสังเกตอยู่เสมอ ฝึกการมีไหวพริบ การพัฒนาตนเอง การไม่หวั่นไหวกับอารมณ์ที่มากระทบ นักท่องเที่ยวดำเนินการสมาธิในการพัฒนาตนเอง ได้แนะนำให้นักท่องเที่ยว เจริญสติปัญญา 4 เพื่อยกระดับจิตใจจากความเศร้าหมองต่าง ๆ ตามหลักพระพุทธศาสนาสอนเกี่ยวกับการกำหนดอารมณ์ไว้ที่ใดที่หนึ่งเพื่อสร้างจิตให้รวม ยกตัวอย่างการทำสมาธิโดยการกำหนดจิต และควรนั่งสมาธิประมาณวันละ 10-15 นาทีต่อวัน ใช้สมาธิในการสร้างความคิดสร้างสรรค์ ใช้สมาธิในการเอาชนะความเครียดและอารมณ์ที่หุดหู่ใช้สติปัญญาความอดทน ความตั้งใจ ใช้หลักการสัมมาสมาธิ เชิญชวนนักท่องเที่ยวฝึกสมาธิเพื่อการผ่อนคลายทางจิตใจ พุดให้กำลังใจนักท่องเที่ยวให้กำลังใจในการทำงานต่าง ๆ ทำอะไรควรมีสติอยู่เสมอ และมีเมตตารักในสรรพสัตว์ทั้งหลาย เพื่อให้เกิดสันติสุขเกิดแก่สังคมและโลกต่อไป

4) การรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา จะทำให้รู้ว่าโกรธก็รู้ว่าโกรธอยู่ ถ้ายทอดด้วยการทำสมาธิ พานักท่องเที่ยวเดินจงกรมเพื่อสร้างความสงบทางจิตใจ ใช้หลักการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน แนะนำหลักการศีลพื้นฐาน สมาธิ ปัญญา สอนเกี่ยวกับพุทธปรัชญาเพื่อความเข้าใจในพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น ถ้ายทอดอริยสัจ 4 การคิดวิเคราะห์แยกแยะในเชิงพุทธ สร้างความเข้าใจเรื่องสมาธิให้แก่ นักท่องเที่ยวโดยการนำไปปฏิบัติให้เหมาะกับจริตของตนเองให้สามารถประยุกต์ในชีวิตของตนเองได้ แนะนำหลักการปฏิบัติสมาธิเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาหลักการสันติในสังคม สอนการทำวิปัสสนา การสร้าง Monk Chat Program เป็นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และเป็นฝึกภาษาให้กับนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน เป็นการพัฒนาการศึกษาให้เกิดขึ้นนอกห้องเรียน การแนะนำเรื่องสมาธิให้แก่ นักท่องเที่ยวได้ประโยชน์ เช่น ด้านการทำสมาธิ สร้างความ

เข้าใจในมนุษย์ สร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจด้วยการเจริญสมาธิวิปัสสนากรรมฐานและทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักพระพุทธศาสนามากขึ้น
 อภิปรายผล

ส่วนที่ 1 วิธีการฝึกสมาธิตามแนวทางพระพุทธศาสนาใช้คำว่า "Concentration" และ "Meditation" หมายถึงการทำสมาธิให้จิตใจสงบเพื่อการฝึกสติจะได้มีสติจดจ่อในการเรียนหรือการทำงาน นักท่องเที่ยวที่นิยมนำมาปรับใช้กับการเล่นโยคะ ซึ่งการกำหนดลมหายใจให้ร่างกายสัมพันธ์กับจิตใจก็ถือเป็นท่าโยคะ ส่วนในทางพระพุทธศาสนากำหนดลมหายใจเข้า-ออก การฝึกนั่งสมาธิแบบพื้นฐานทำจิตใจให้สงบ นอกจากต้องการความสงบและทำให้เกิดปัญญา ยังมีจุดประสงค์ในด้านการวิปัสสนา เช่น อานาปานสติ ที่สอนให้พิจารณาลมหายใจเข้า-ออก และตระหนักรู้ปัจจุบันขณะอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นายเจริญ ช่างชิต (2557:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสมาธิในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า สมาธิ การมีจิตตั้งมั่นในอารมณ์เดียวในทางกุศล มีปัญญาเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ควรแก่การงานมี 3 ระดับ คือ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ และอัปปนาสมาธิ การเจริญสมาธิตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท มี 2 แบบ สมถกรรมฐาน เน้นที่อบรมจิตและวิปัสสนากรรมฐาน เน้นอบรมปัญญา เป้าหมายของเจริญสมาธิคือ ความหลุดพ้นทั้งทางจิต และหลุดพ้นด้วยกำลังของปัญญา ในด้านการประยุกต์ด้วยการพัฒนาจิตใจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยกำลังของปัญญา ถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์ทางจิตอย่างหนึ่งที่พัฒนาจิตใจ

ส่วนที่ 2 การใช้สมาธิเพื่อการรักษาจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา Monk Chat Program ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 1) ท่านคิดว่าหลักการสมาธิและแนวทางการเจริญกรรมฐานในทางพระพุทธศาสนา มีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างไรบ้าง มีคุณค่าต่อการศึกษา หลักการสมาธิทำให้จิตใจสงบ ทำให้รู้คุณค่าตนเอง เข้าใจโลกตามความเป็นจริง ไม่หลงอยู่โลกของสมมุติจนเกินไป เข้าใจความในความจริง สามารถจัดการกับกิเลสที่เข้ามาควบคุมได้ รู้คุณค่าของชีวิต มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิต ทำให้มีสติอยู่กับตนเอง เพราะการปฏิบัติกรรมฐานเป็นการส่งเสริมและสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา และเป็นแนวทางการเสริมสร้างสติ สามารถควบคุมตนเองได้ ใช้เป็นแนวทางในการเฝ้าระวังจิตใจทำให้จิตดีขึ้น ลดความเครียด มีความรอบคอบในการทำงาน มีการคิดวางแผนในการดำเนินชีวิตได้ การทำสมาธิส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ระเบียบอารมณ์ ฟุ้งซ่านได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธรรมธะศิริวัฒน์ สิริวัฒนโนและคณะ (2563:47) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการพัฒนาจิตใจและปัญญาของพระสงฆ์สายวัดป่าเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า วัดป่าเป็นสถานที่ที่ครูบาอาจารย์สายวัดป่าปฏิบัติธรรมหรือพักอาศัยอยู่มีบรรยากาศร่มรื่นทั้งด้านพุทธศิลป์ก็ส่งผลให้จิตใจสงบ เป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติธรรมเรียกว่า อาวาสสัปปายะ และคำสอนครูบาอาจารย์ก็สามารถที่จะกล่อมเกล่าจิตใจได้ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมจิตใจด้วยการทำบุญตักบาตร รักษาศีล ฟังธรรม ปฏิบัติธรรมเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวรวมทั้งการปลูกจิตสำนึกเชิงอนุรักษ์ต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

2) การใช้แนวทางการเจริญสมาธิตามแนวทางพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง ใช้หลักการสติเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหลงมือปฏิบัติมากกว่าพูดปฏิบัติอานาปานสติในการกำหนดลมหายใจ ถ้าปฏิบัติดีชีวิตจะดีเอง ใช้หลักเมตตาธรรมประกอบด้วย หลักการกำหนดลมหายใจเข้าออก พิจารณาตนเองมองทุกอย่างอย่างเป็นอนิจจัง ยอมรับความสูญเสียหรือสิ้นหวังได้ ใช้หลักสติปัญญา 4 พรหมวิหาร 4 ใช้หลักการวิเคราะห์ ใช้หลักปัญญาในการพิจารณา ใช้วิธีการลงมือ มองทุกอย่างเป็นอย่างไม่เที่ยง

ใช้ความไว้วางใจ ความเมตตา ความเคารพในสรรพสัตว์ เชื่อและปฏิบัติตามให้ดี ใช้ความรอบคอบ ใช้หลักการอริยสัจ 4 พยายามปล่อยวางบางอย่างที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญชัย ทิพย์โอสถ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง หลักธรรมและแนวทางการเจริญกรรมฐานในอานาปานสติสูตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ผลการวิจัยพบว่า การรู้จักตนเองมองโลกตามความเป็นจริง เข้าใจตนเองฝึกใจให้นิ่งอยู่เสมอ ใช้สมาธิกับเรียน การทำงาน ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท ช่มใจเมื่อพบกับอารมณ์ที่ไม่พึงพอใจมีความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย นักศึกษาที่เข้าโครงการปฏิบัติธรรมนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันเห็นคุณค่าของสมาธิด้วยการสร้างที่ดีให้กับตนเอง และสร้างสันติสุขให้เกิดแก่สังคมต่อไป

3) การใช้สมาธิเพื่อการรักษาจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยวก่อนศึกษา Monk Chat Program กับการดำเนินชีวิตอย่างไร ทำให้จิตใจสงบสำรวจจิตตนเอง ใช้หลักการภาวนาตลอดเวลา ใช้หลักการปล่อยวาง อานาปานสติ ใช้หลักความเข้าใจ หลักอริยสัจ 4 ใช้หลักไตรลักษณ์ ใช้วิธีการกำหนดลมหายใจเข้าออกเวลาเกิดเหตุการณ์กลุ่มใจ ใช้หลักสติ สัมปชัญญะ สร้างสมอบรมปัญญาความรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา ฝึกการสังเกตอยู่เสมอ ฝึกการมีไหวพริบ การมองตนเอง การพัฒนาตนเอง การไม่หวั่นไหวกับอารมณ์ที่มากระทบ นักท่องเที่ยวดำเนินการสมาธิในการพัฒนาตนเอง ได้แนะนำให้นักท่องเที่ยวเจริญสติปัญญา 4 เพื่อยกระดับจิตใจจากความเศร้าหมองต่าง ๆ ตามหลักพระพุทธศาสนาสอนเกี่ยวกับการ กำหนดอารมณ์ไว้ที่ใดที่หนึ่งเพื่อสร้างจิตให้รวม ยกตัวอย่างการทำสมาธิโดยการกำหนดจิต และควรงั่นสมาธิประมาณวันละ 10-15 นาทีต่อวัน ใช้สมาธิในการสร้างความคิดสร้างสรรค์ ใช้สมาธิในการเอาชนะความเครียดและอารมณ์ที่หุนหัน ใช้สติ ปัญญา ความอดทน ความตั้งใจ ใช้หลักการสัมมาสมาธิ เชิญชวนนักท่องเที่ยวฝึกสมาธิเพื่อการผ่อนคลายทางจิตใจ พุดให้กำลังใจ นักท่องเที่ยวให้กำลังใจในการทำงานต่าง ๆ ทำอะไรควรมีสติอยู่เสมอ ใช้หลักธรรมต่าง ๆ เช่นการมีสติ และมีเมตตาในสรรพสัตว์ทั้งหลาย เพื่อให้เกิดสันติสุขเกิดแก่สังคมและโลกต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณรงค์ คุณธำโร (สีสุวัน) และคณะ. (2564) ได้ศึกษาแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า มีผลต่อการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมจากสังคมในปัจจุบัน ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดองค์รวมในด้านสติปัญญา สมาธิช่วยส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนทำให้เกิดพัฒนาการต่าง ๆ ด้านการศึกษา มีความตั้งใจเรียน ด้านกีฬาตั้งใจซ้อม หลักธรรมที่นำมาใช้คือ หลักไตรลักษณ์ บุญกิริยาวัตถุ มีความอดทน เว้นจากอบายมุข เข้าใจความจริงของชีวิตสั่งสมบุญอยู่เสมอ

4) การถ่ายทอดหลักการใช้สมาธิเพื่อการรักษาจิตใจสำหรับนักท่องเที่ยวก่อนศึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณตามหลักพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง การรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา จะทำให้รู้ว่าโกรธก็รู้ว่าโกรธอยู่ ถ่ายทอดด้วยการทำสมาธิ พานักท่องเที่ยวเดินจงกรมเพื่อสร้างความสงบทางจิตใจ ใช้หลักการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน แนะนำหลักการศีลพื้นฐานสมาธิ ปัญญา สอนเกี่ยวกับพุทธปรัชญาเพื่อความเข้าใจในพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น ถ่ายทอดอริยสัจ 4 การคิดวิเคราะห์แยกแยะในเชิงพุทธ สร้างความเข้าใจเรื่องสมาธิให้นักท่องเที่ยวโดยการนำไปปฏิบัติให้เหมาะกับจริตของตนเองให้สามารถประยุกต์ในชีวิตของตนเองได้ แนะนำหลักการปฏิบัติสมาธิเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาหลักการสันติในสังคม สอนการทำวิปัสสนา การสร้าง Monk Chat Program เป็นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และเป็นฝึกภาษาให้กับนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน เป็นการพัฒนาการศึกษาให้เกิดขึ้นนอกห้องเรียน การแนะนำเรื่อง

สมาธิให้แก่นักท่องเที่ยวได้ประโยชน์ เช่น ด้านการทำสมาธิ สร้างความเข้าใจในมนุษย์ สร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจด้วยการเจริญสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน ส่งผลให้จิตใจแจ่มใส จิตใจไม่ร้อนรน สามารถลดความเครียดได้ และได้ถ่ายทอดประโยชน์ของการฝึกสมาธิในพระพุทธศาสนาให้นักท่องเที่ยวได้ฟัง และเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติ แนะนำคิดแบบอริยสัจ 4 หลักการมองโลกผ่านหลักคิดแบบอริยสัจ 4 ประการ และทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักพระพุทธศาสนามากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชยุฉานันท์ กิตติปัญญาและคณะ. (2562) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดูแลผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้สูงอายุชุมชนบ้านไร่ ตำบลทุ่งต้อม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักศีล สมาธิ และปัญญาในการดูแลผู้สูงอายุเพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านปัญญา ทำมีการดูแลตนได้จิตใจเพื่อการเปลี่ยนครอบครัวและสังคม

องค์ความรู้จากการวิจัย

การใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต หลักสติ ความระลึกได้ทำให้ใจให้แน่วแน่ต่อเป้าหมาย ความอดทน ใช้หลักเมตตา หลักการศรัทธาแบบพุทธศาสนา หลักปัญญาในทางพุทธศาสนา หลักไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มีความสงบเสงี่ยม ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดสอดคล้องตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ

บทสรุป

วิธีการฝึกสมาธิตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นการฝึกใจให้จดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้จิตมีสติ มีประโยชน์ต่อการทำงาน วิธีการฝึกคือการกำหนดลมหายใจเข้า - ออก เพื่อให้จิตใจเกิดความสงบ ส่งผลให้เกิดปัญญา เกิดสันติภาพภายในจิตใจ การใช้สมาธิเพื่อการรักษาจิตใจเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำผู้ปฏิบัติตามรู้คุณค่าของตนเองเข้าใจโลกตามความเป็นจริง ไม่หลงอยู่สมมุติจนเกินไป เข้าใจความเป็นไปของโลกและเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เป็นการใช้สมาธิเพื่อการเยียวยาจิตใจในการลดความเครียดและสร้างความคิดสร้างสรรค์นักท่องเที่ยวยาวนานที่มาจากโลกที่เจริญทางด้านวัตถุอย่างสุดขีดเห็นประโยชน์จากปฏิบัติสมาธิเพื่อมาเติมเต็มในส่วนที่นักท่องเที่ยวขาดหายไปจากการอยู่ในประเทศที่เจริญทางวัตถุจนหลงลืมการพัฒนาทางด้านจิตใจซึ่งมีเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น ดังนั้นสมาธิจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อสังคมและสันติภาพโลก

บรรณานุกรม

- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สมปราชญ์ จอมเทศน์. (2515). “ทฤษฎีและพฤติกรรมในองค์การ”. คณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โสภา ชูพิชัยกุล. (2522). จิตวิทยาสังคมประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2553). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- เจริญ ช่วงชิด. (2557). การศึกษาสมาธิในพระพุทธศาสนาเถรวาท. สารนิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวัฒนโนและคณะ. (2563). กระบวนการพัฒนาจิตใจและปัญญาของพระสงฆ์สายวัดป่าเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ The Mental and Wisdom Development Process of the Forest Monks for Promoting Buddhist Tourism in the North-Eas.วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ ปีที่ 5ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม2563. น.47.
- พระครูวินัยธร สันชัย ญาณวีโร. (2565). หลักธรรมและแนวทางการเจริญกรรมฐานในอานาปานสติสูตรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา. รายการวิจัยหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา.
- พระณรงค์ คุณธำโร (สีสุวัน)และคณะ. (2564). ศึกษาแนวทางการนำสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4-6 โรงเรียนดงสวรรค์วิทยา ตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. Journal of Modern Learning Development Vol. 6 No. 3 May - June 2021. น.96.
- พระชญาณันท์ กิตติปัญโญและคณะ. (2562). การประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดูแลผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้สูงอายุชุมชนบ้านไร่ ตำบลทุ่งด้อม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 | กรกฎาคม - ธันวาคม 2562. น.306.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ :
 ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ
 Political Participation of Women in Khon Sawan Sub-District
 Municipality: A Case Study A Case Study of Women in Khon Sawan
 Sub-District Municipality Khon Sawan District Chaiphaphum Province

สุภาพร บุญเกื้อ

Supaporn Boonkua

ไพฑูรย์ มาเมือง

Phaitoon Mamuangt

ปัญญา คล้ายเดช

Panya Klaydesh

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์)

Master of Political Science (Political Science

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Chaiphaphum

Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Email : supaporn130322@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 11 กรกฎาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 14 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 20 สิงหาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี 3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิโดยมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 363 คน จากจำนวน 3,915 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีและค่าเอฟ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับ

สมมติฐานการวิจัย 3) จากผลการวิเคราะห์การนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีพบว่า (1) ด้านความพึงพอใจ พบว่า การมีส่วนร่วมในการพูดคุยอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องทางการเมืองกับผู้อื่น และติดตามข่าวสาร (2) การมีส่วนร่วมพูดคุยติดตามนโยบายการทำงานของนักการเมือง (3) การมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง เผยแพร่ความรู้หรือข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชน (4) มีส่วนร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งผู้แทนติดตามนโยบายนักการเมืองและผู้บริหารทางการเมืองท้องถิ่นของตนเอง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การเมืองท้องถิ่น, สตรี

ADSTRACT

The objectives of the research were to study 1) the level of women's participation in local politics, 2) the comparison of the women's political participation, and 3) the women's political participation in Khon Sawan Sub-district Municipality, a case study of Khon Sawan Subdistrict Municipality, Khon Sawan District, Chaiyaphum Province. The research methodology was the mixed method. Qualitative research collected data from 9 key informants and quantitative research collected data with questionnaires from 363 samples out of 3,915 people. The tools were questionnaires and interview formats. The data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by the t and f values. The data were analyzed by description.

The findings of the research were as follows: 1) The overall level of the women's participation in local politics was high ($\bar{X}=4.06$) when classified by side from high to low. 2) The comparison of the public opinions on the women's participation in local politics found that the people with different sex and income had no different opinions on women's local political participation but the people with different ages, educational levels and occupations ha different opinions about women's local political participation with a statistical significance of 0.05. 3) The analyses of the presentation of the women's local political participation found that (1) in terms of satisfaction, participating in meeting and discussing about politics with others (2) participating in discussing and monitoring the working policies of politicians (3) participating in notifying vote-buying corruption clues and disseminating accurate knowledge or information to the public (4) participating in election checking, monitoring policies of politicians and local political administrators.

Keywords: participation, local politics, women

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยในยุคสมัยใหม่ คือ การเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่บริหารกิจการบ้านเมืองแทนประชาชน ในอดีตจนถึงปัจจุบันผู้แทนส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นเพศชาย อาจเพราะเหตุว่าผู้หญิงถูกอบรมสั่งสอนให้เป็นกุลสตรีมีหน้าที่ดูแลบ้านเรือนและครอบครัวเป็นหลัก

ส่วนผู้ชายเป็นผู้มีหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัวและทำงานนอกบ้าน รวมถึงมีหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองด้วย ซึ่งกิจเช่นนี้มีใช้หน้าที่ของผู้หญิง แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปการทำงานนอกบ้านนั้นไม่ได้จำกัดแต่เพียงเฉพาะเพศชายผู้หญิงก็มีความจำเป็นเช่นเดียวกันจึงทำให้บทบาทของผู้หญิงในยุคสมัยใหม่จึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และนอกจากการทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวแล้วผู้หญิงยังเข้ามามีบทบาทในการบริหารกิจการของบ้านเมืองรวมถึงการบริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผ่านการเป็นตัวแทนทางการเมือง เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทั้งยังได้รับการยอมรับว่านักการเมืองหญิงมีความละเอียดอ่อนรอบคอบกว่าผู้ชาย รวมถึงนักการเมืองหญิงมีแนวคิดในการพัฒนาที่เน้นไปทางด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตได้ดีกว่าเพศชาย ที่เน้นไปทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการแต่กระนั้นหากเราพิจารณาทางสถิติจะพบว่าจำนวนส่วนของเพศหญิงต่อเพศชายในการเข้ามามีตำแหน่งทางการเมืองของประเทศไทยยังอยู่ในสัดส่วนที่น้อยกว่านานาประเทศอาจเนื่องจากติดที่กรอบและวิธีคิดในแบบเดิม (วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่นสถาบันพระปกเกล้า, 2551) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศถ้ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงแสดงว่าสังคมนั้นมีการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงอีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์เจตนคติทางการเมืองของประชาชนในชาติได้อีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554) การที่สตรีเข้ามามีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นจะช่วยให้การพัฒนาเกิดความเต็มเต็มสมดุล และมีความยั่งยืนตอบสนองความต้องการของคนในสังคมและชุมชนท้องถิ่นทั้งหญิงและชายได้อย่างแท้จริง จากเหตุผลดังกล่าวการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระดับจึงจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมของสตรี และผู้ชายเข้าไปมีบทบาทในสัดส่วนที่เท่าเทียมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเมืองท้องถิ่นซึ่งเป็นการเมืองที่ใกล้ชิดกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมากที่สุด

ดังนั้น ผู้ศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในสิทธิมนุษยชนของสตรีในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ในปัจจุบันสตรีมีความรู้ความเข้าใจมีความสนใจทางการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ดังนั้นสตรีจึงต้องการเข้ามามี ส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของตนเองเพื่อส่งเสริมพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มสตรีปกป้องสิทธิของสตรี ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในด้านการมีส่วนร่วมต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น 2) การมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น 3) การมีส่วนร่วมในการร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มทางการเมืองท้องถิ่น 5) การมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองท้องถิ่นเพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อเสนอแนะ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ ที่จำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทหรือส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ และนำไปปรับใช้กับท้องถิ่นของผู้ที่สนใจศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) /แบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) /เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ จำนวน 3,915คน (สภาพและข้อมูลพื้นฐาน, 2566 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ทั้งหมด 7 หมู่บ้าน จำนวน 363 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลจากที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่างๆ (Document Research) เช่น หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

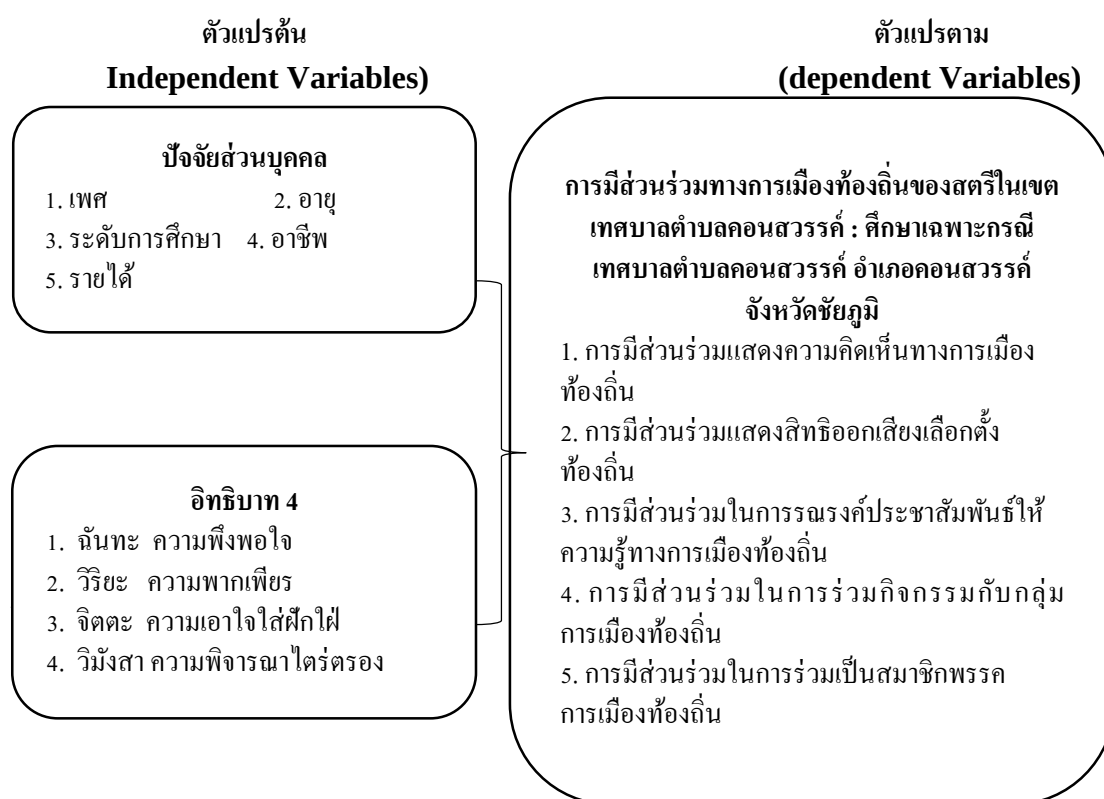
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าความแปรปรวนหรือวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวหรือการทดสอบค่า (F-test) สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่า (t-test) และค่า (F-test)

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ต่อไปนี้

1) ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

2) ตัวแปรตาม (dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดของ (อนงค์รัตน์ โรจน์สุรรัฐกิจ, 2557) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน, ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น 2. การมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น 3. การมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น 4. การมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น 5. การมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองท้องถิ่น และหลักกรรม คือ อิทธิบาท 4 ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D.=0.65) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.69) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.71) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.73) ด้านการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.06$, S.D.=0.72) และด้านการมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.05$, S.D.=0.72) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า ประชาชนที่มี เพศ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สรุปองค์ความรู้ โดยประยุกต์ตามหลักอิทธิบาท 4 มาพบว่า

ผลการวิเคราะห์การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อิทธิบาท 4 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักอิทธิบาท 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.71) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านจิตตะ พิจารณาไตรตรอง ($\bar{X} = 4.18$, S.D.=0.86), ด้านวิมังสา พึงพอใจ ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=0.76), ด้านวิริยะ ตั้งมั่นติดตาม ($\bar{X} = 4.09$, S.D.=0.73) และด้านฉันทะ มุ่งมั่นผลักดัน ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.76), อยู่ในระดับมากตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านฉันทะ พึงพอใจ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ พึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D.=0.76) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “มีส่วนร่วมในการพูดคุยอภิปรายเรื่องราวทางการเมืองท้องถิ่น และสถานการณ์ปัจจุบัน” ($\bar{X} = 3.97$, S.D.=0.87) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ตรวจบัญชีรายชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นหรือไม่” ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=0.83) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ชักชวน รณรงค์ให้ผู้อื่นสนับสนุนพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุน” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D.=0.87) ตามลำดับ

2. ด้านวิริยะ มุ่งมั่นผลักดัน พบว่า การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ มุ่งมั่นผลักดัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.73) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “เสนอแนวคิดนโยบายต่อนักการเมืองและผู้บริหารทางการเมืองท้องถิ่นของตนเอง” ($\bar{X} = 4.17$, S.D.=0.81) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “การมีส่วนร่วมพูดคุยติดตามนโยบายการทำงานของนักการเมือง และผู้บริหารท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม” ($\bar{X} = 4.12$, S.D.=0.81) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การมีส่วนร่วมในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D.=0.83) ตามลำดับ

3. ด้านจิตตะ ตั้งมั่นติดตาม พบว่า การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ ตั้งมั่นติดตาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18, S.D.=0.86$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “การมีส่วนร่วมคัดค้านนโยบายที่นำความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน” ($\bar{X} = 4.23, S.D.=0.81$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “การมีส่วนร่วมจับกลุ่มในชุมชน เพื่อแสดงความคิดเห็นในทางการเมืองท้องถิ่น” ($\bar{X} = 4.04, S.D.=0.82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองท้องถิ่น ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชน” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12, S.D.=0.75$) ตามลำดับ

4. ด้านวิมังสา พิจารณาไตร่ตรอง พบว่า การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา พิจารณาไตร่ตรอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13, S.D.= 0.76$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น และการเลือกตั้งในหมู่บ้านหรือชุมชน” ($\bar{X} = 4.15, S.D.=0.81$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “เฝ้าติดตามแนวคิด นโยบายต่อนักการเมือง และผู้บริหารทางการเมืองท้องถิ่นของตนเอง” ($\bar{X} = 4.15, S.D.=0.83$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบดูแลการเลือกตั้ง” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11, S.D.=0.82$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1.จากผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 4.06, S.D.=0.65$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.07, S.D.= 0.69$) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.07, S.D.=0.71$) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.07, S.D.=0.73$) ด้านการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.06, S.D.=0.72$) และด้านการมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.05, S.D.=0.72$) อยู่ในระดับมากตามลำดับ อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบไปด้วยวัฒนธรรมทางการเมือง 5 ด้าน คือ

1) ด้านการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น คือ การพูดคุยเรื่องการเมืองท้องถิ่น และสถานการณ์ต่างๆ ในยุคปัจจุบัน มีการรวมกลุ่มในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่นมีการติดตามนโยบาย และแผนการดำเนินงานของผู้บริหารท้องถิ่น ในเป็นระยะยาว มีการร่วมประชุมในหมู่บ้าน ร่วมรณรงค์ในการมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น

2) ด้านการมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น คือ การตรวจสอบนักการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่น ตรวจสอบบัญชีรายชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นหรือไม่ เป็นส่วนหนึ่งในการแจ้งเบาะแสการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอมีส่วน

ร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง หรือเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้งท้องถิ่น

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น คือ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชน ในการใช้สิทธิการเลือกตั้ง ตรวจสอบสวดส่องดูแลการเลือกตั้งท้องถิ่น ชักชวนให้ประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชน ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องทางการเมืองท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ และแนะนำการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น คือ การสนใจติดตาม ข่าวสาร และกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น มีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น การเลือกตั้งใน ชุมชนหรือหมู่บ้าน สนับสนุนผู้สมัครนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี มีความรู้มาพัฒนาท้องถิ่น มีการติดตาม ประเมินผลนโยบายของนักการเมือง ต่อต้าน และคัดค้านนโยบายสาธารณะที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนในท้องถิ่น และ

5) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองท้องถิ่น คือ สมาชิกพรรคการเมืองท้องถิ่น ช่วยเหลือพรรคการเมืองท้องถิ่นในชุมชนของตนเอง มีส่วนร่วมในการชักจูง รณรงค์ สนับสนุนพรรคการเมืองท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีทั้ง 5 ด้าน นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, 2552) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาวัฒนธรรมองค์การตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนนายร้อยตำรวจ” ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจมีวัฒนธรรมองค์การโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ แบบสร้างสรรค์ แบบตั้งรับ – เฉื่อยชา และแบบตั้งรับ – ก้าวร้าว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ไชยยา เมืองแทน, 2561) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนธรรมบวรวิทยา จังหวัดสกลนคร” ซึ่งจากการวิจัยเรื่องนี้ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนธรรมบวรวิทยา จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีนั้นควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ เพื่อฝึกและปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักเสียสละช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกิดความรักความสามัคคีและมีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาสำราญ นนทพุทธิ (ทะสุนย์), 2559) ได้ศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า ควรจะมีการจัดกิจกรรมหรือรณรงค์ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ ควรสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ

2. จากผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มี เพศ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธ

สมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระสุชาติ สุชาติ (สวน), 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562” ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มี เพศ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาพรพงศ์ กุศลชโย (มหาจันทร์), 2563) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการรถไฟรางเบาของเทศบาลนครขอนแก่น” ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการรถไฟรางเบาของเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการรถไฟของเทศบาลนครขอนแก่นไม่แตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพต่าง และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการรถไฟของเทศบาลนครขอนแก่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระปลัดคณิศร ขนติพโล (รัตนทองพันธ์), 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่การศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งซึ่งส่งผลให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองและการพัฒนาประเทศชาติ

3.จากผลการวิเคราะห์การนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักอิทธิบาท 4

พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบไปด้วย

1) ฉันทะ พึงพอใจ ดังนั้นการพูดคุยเรื่องการเมืองท้องถิ่น และสถานการณ์ต่างๆ ในยุคปัจจุบัน มีการรวมกลุ่มในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่นมีการติดตามนโยบาย และแผนการดำเนินงานของผู้บริหารท้องถิ่น ในเป็นระยะยาว มีการร่วมประชุมในหมู่บ้านร่วมรณรงค์ในการมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น

2) วิริยะ มุ่งมั่นผลักดัน ดังนั้นการตรวจสอบนักการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่น ตรวจสอบบัญชีรายชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นหรือไม่ เป็นส่วนหนึ่งในการแจ้งเบาะแสการทุจริตข้อสิทธิขายเสียง ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง หรือเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้งท้องถิ่น

3) จิตตะ ตั้งมั่นติดตาม ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชน ในการใช้สิทธิการเลือกตั้ง ตรวจสอบสอดส่องดูแลการเลือกตั้งท้องถิ่น ชักชวนให้ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นอย่าง

สม่ำเสมอ แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องทางการเมืองท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ และแนะนำการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น

4) วิมังสา พิจารณาไตร่ตรอง การสนใจติดตามข่าวสาร และกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น มีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น การเลือกตั้งในชุมชนหรือหมู่บ้าน สนับสนุนผู้สมัครนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี มีความรู้มาพัฒนาท้องถิ่น มีการติดตามประเมินผลนโยบายของนักการเมืองต่อต้าน และคัดค้านนโยบายสาธารณะที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุมาลี บุญเรือง, 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย พบว่า ประชาชนมีระดับการตื่นตัวทางการเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถาบันการกล่อมเกลางานการเมือง (= 3.58, S.D. = 0.66) คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.69) อิทธิพลของสื่อ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.64) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.67) พรรคที่สังกัดของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.66) และนโยบายของพรรคการเมือง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ ปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองส่งผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป และหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป พบว่า การตัดสินใจของประชาชนจังหวัดสงขลาในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.88) รองลงมา ได้แก่ ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.99) ด้านสังคม ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.90) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเกษตร ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1 ด้านการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น ดังนั้นประชาชนโดยส่วนใหญ่จึงคิดว่าตนเองมีการพูดคุยเรื่องการเมืองท้องถิ่น และสถานการณ์ต่าง ๆ ในยุคปัจจุบัน เพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น มีการติดตามนโยบาย และแผนการดำเนินงานของผู้บริหารท้องถิ่นในเป็นระยะยาว มีการร่วมประชุมในหมู่บ้าน เพื่อร่วมรณรงค์ในการมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น เพื่อตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น

2 ด้านการมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น ดังนั้นประชาชนโดยส่วนใหญ่จึงคิดว่าตนเองมีการมีส่วนร่วมแสดงสิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น การตรวจสอบนักการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่น ตรวจสอบบัญชีรายชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นหรือไม่ เป็นส่วนหนึ่งในการแจ้งเบาะแสการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง หรือเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้งท้องถิ่น

3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น ดังนั้นประชาชนโดยส่วนใหญ่จึงคิดว่าตนเองมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น ให้ความรู้ในการใช้สิทธิการเลือกตั้ง ตรวจสอบสอดส่องดูแลการเลือกตั้งท้องถิ่น ชักชวนให้ประชาชน

ในหมู่บ้านหรือชุมชน ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ แลกเปลี่ยนความรู้เรื่องทางการเมืองท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ และแนะนำการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น

4 ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ดังนั้นประชาชนโดยส่วนใหญ่จึงคิดว่าการสนใจติดตามข่าวสาร และกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น มีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น การเลือกตั้งในชุมชนหรือหมู่บ้าน สนับสนุนผู้สมัครนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี มีความรู้มาพัฒนาท้องถิ่น มีการติดตามประเมินผลนโยบายของนักการเมือง ต่อต้าน และคัดค้านนโยบายสาธารณะที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนในท้องถิ่น

5 ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองท้องถิ่น ดังนั้นประชาชนโดยส่วนใหญ่จึงคิดว่าสมาชิกพรรคการเมืองท้องถิ่น ช่วยเหลือพรรคการเมืองท้องถิ่นในชุมชนของตนเอง มีส่วนร่วมในการชักจูง หนุนนำ สนับสนุนพรรคการเมืองท้องถิ่น เสนอแนวคิดนโยบายหรือแผนงานต่อนักการเมือง และผู้บริหารทางการเมืองท้องถิ่นของตนเอง มีส่วนร่วมในการหาเสียงช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้บริหารท้องถิ่นร่วมตรวจสอบผลการนับคะแนนการเลือกตั้งให้ผู้สมัครในพรรคการเมืองท้องถิ่นของตนเอง

บรรณานุกรม

- พระมหาสำราญ นนทพุทธิ (ทะสุนย์). (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุชาติ สุชาติ (สวน). (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวรพงศ์ กุศลชโย (มหาจันทร์). (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการรถไฟรางเบาของเทศบาลนครขอนแก่น. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดคณิศร ขนดีพโล (รัตนทองพันธ์). (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่นสถาบันพระปกเกล้า. (2551). สตรีกับการเมือง. นนทบุรี : โรงพิมพ์ ธรรมดาเพลส.
- สุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ. (2552). การศึกษาวัฒนธรรมองค์การตามหลักทฤษฎาธรรม 4 ของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุมาลี บุญเรือง. (2564). การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป. คุษณินพนธ์ปรัชญาคุษณินพนธ์ สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. หนังสือ และสื่อ เผยแพร่ : สำนักประชาสัมพันธ์.

- อนงค์รัตน์ ไรจน์สุริยกิจ. (2557). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนงค์รัตน์ ไรจน์สุริยกิจ. (2557). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไชยยา เมืองแทน. (2561). การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนธรรมบวรวิทยา จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเทศบาลตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. (2566). สภาพและข้อมูลพื้นฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.khonsawancity.go.th/history.php> [1 มิถุนายน 2566].

**การบริหารงานวิชาการการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง
การสร้างผลงาน ในหัวข้อประเพณีแห่เทียนพรรษาโดยใช้เกมส์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ จังหวัดอุบลราชธานี**

Academic management, technical teaching management (computational science):
creating results. Lent Candle Festival Ban Dome Pradit School Ubon Ratchathani
Province

ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร

Ntapat Worapongpat

ไพลินรักษ์สุตา พชรภูมิกันดินันท์

Pailinraksuda Pacharapoom Kantinnan

สุนทร สายคำ

Sunthon Saikham

ธัชกร วงษ์คำชัย

Tachakorn Wongkumchai

ธัญศญา ธรรมโสภณ

Thansaya Thassopon

ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว และการศึกษา

Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation,

Entrepreneurship, Tourism and Education

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Education Bangkok Thonburi University

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Buddhist Educational Administration Program Mahachulalongkornrajavidyalaya

University Khon Kaen Campus

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Faculty of Management Science Thonburi Rajabhat University

E.mail : dr.thiwat@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 10 พฤษภาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 17 กรกฎาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 21 สิงหาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการ
เรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณี
แห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดม

ประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ E1/E2 ทดสอบที่แบบแบบ Paired sample test ค่าเฉลี่ย () และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.22/ 85.00

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3) ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนโดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.71)

คำสำคัญ: นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน, เกมส์ Craftsman, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ADSTRACT

The objectives of this article were 1) to develop and find the effectiveness of innovation in teaching and learning technology (Computational Science) on creating Sandbox works on the topic “Thian Phansa Festival” by using Craftsman games of Prathomsuksa 6 students at Ban Dome Pradit school, Phibun Mangsahan District, Ubon Ratchathani Province 2) to compare the student’s academic achievement before and after studying the innovation of teaching and learning technology (Computational Science) on the creation of Sandbox works on the topic of “Tradition of the Candle Parade” using Craftsman games of grade 6 students at Ban Dome Pradit School, Phibun Mangsahan District, Ubon Ratchathani Province and 3) to study the satisfaction in learning the innovation of teaching-learning technology (Computational Science) on creating sandbox works on the topic of “Thian Phansa Tradition” using Craftsman games of Prathomsuksa 6 students at Ban Dome Pradit School, Phibun Mangsahan District, Ubon Ratchathani Province. The research was the

experimental research. Data analyses were E1/E2, t-test by Paired sample test, mean and percentage.

1)The efficiency of innovation in teaching and learning technology (Computational Science) on the creation of Sandbox works on the topic “Tradition of the Candle Parade” by using Craftsman games of grade 6 students at Ban Dome Pradit School, Phibun Mangsahan District, Ubon Ratchathani Province was at 84.22/85.00

2)Student achievement by innovation of teaching and learning technology (Computational Science) on the creation of Sandbox works on the topic of “Tradition of the Candle Parade” by using Craftsman games of Prathomsuksa 6 students at Ban Dome Pradit School after studying was higher than before significantly at .05.

3)The level of satisfaction with learning through innovative technology teaching and learning management (Computational Science) on the creation of Sandbox works on the topic “Tradition of the Candle Parade” by using Craftsman games of grade 6 students at Ban Dome Pradit School overall was high (4.71).

Keywords: teaching and learning innovation, Craftsman Games, achievement

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ และการศึกษายังเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งมวล ดังนั้นจุดประสงค์หลักของการจัดการศึกษาจึงเป็นไปเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีศักยภาพอย่างเต็มที่และสมบูรณ์ให้ได้มากที่สุด คือให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่คิดเป็น ตลอดจนมีความสามารถในการร่วมงานกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดศักยภาพ และเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ดีต้องเพิ่มลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองจากการฝึกให้ผู้เรียนได้คิด ได้ฝึกกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งแม้มนุษย์จะมีความต้องการพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันมีอารมณ์ ความรู้สึก สติปัญญา ทักษะคิด ค่านิยม และความเชื่อที่คล้ายคลึงกันโดยส่วนร่วมแต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายคนจะพบว่ามนุษย์มีความแตกต่างกัน เช่น ความแตกต่างด้านรูปร่างหน้าตา ความแตกต่างด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความแตกต่างด้านฐานะ เศรษฐกิจและสังคม ความแตกต่างด้านสติปัญญาและความสามารถ ความแตกต่างในเรื่องความต้องการ ความแตกต่างในด้านพฤติกรรมและนิสัยส่วนตัว และความแตกต่างกันในเรื่องบุคลิกภาพ ดังนั้น การจัดการศึกษาควรฝึกให้ผู้เรียนสามารถร่วมมือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นด้วยเช่นกัน อยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ยังเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ในองค์ประกอบด้านคุณภาพผู้เรียนของ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญของ

การศึกษาในโรงเรียนของเด็กนักเรียนที่อยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างของผู้เรียน นักเรียนที่อยู่ในสภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน มีลักษณะทางบุคลิกภาพที่ต่างกัน (สริญญา มารศรี, & นิรัช เรืองแสน, 2022). และสิ่งใหม่ขึ้นใช้และใช้เทคนิคใหม่ๆ ที่เป็น Innovation มาใช้ร่วมกันไปกับสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นอุปกรณ์สำเร็จรูปเป็นเครื่องช่วยสอน ซึ่งเป็น Technology นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนไปว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้อง นำ INNOTECH เข้ามาใช้ในโรงเรียนหรือสถานศึกษา และเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงความสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ประสิทธิภาพ (Efficiency) 2) ประสิทธิภาพ (Productivity) และ 3) ประหยัด (Economy) ในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงสภาพความเหมาะสมตามฐานะแล้วจะต้องประหยัดนั่นคือประหยัดทั้งเงินประหยัดเวลาและประหยัดแรงงาน

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานที่ได้รับอิทธิพลความเชื่อเรื่องอาถรรพ์ของการถวายขี้ผึ้งและการถวายแสงสว่างเป็นทาน ผวนกับมีความเชื่อและประเพณีปฏิบัติตามฮีตสิบสองในงานบุญเดือนแปดหรือบุญเข้าพรรษามาอย่างยาวนาน เริ่มจากการนำเทียนเวียนหัวของแต่ละคนไปถวายพระที่วัด มาเป็นการถวายเทียนมัตถมที่พันรอบให้สวยงามด้วยกระดาษจันท์ จนช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 24 ที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ขณะทรงเป็นข้าหลวงมณฑลลาวท้าว ทรงว่าราชการที่เมืองอุบลราชธานีจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ขึ้น ที่เห็นได้ชัดเจนนั่นคือขนาดของต้นเทียนที่จะนำไปถวายวัดให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และเริ่มมีการประกวดต้นเทียนและขบวนแห่เทียนพรรษาจนเกิดเป็นวิวัฒนาการของการทำต้นเทียนและขบวนแห่เทียนขึ้นมาเป็นลำดับ ซึ่งคาดว่าเทียนแบบติดพิมพ์น่าจะเกิดขึ้นมาก่อนเทียนแบบแกะสลักการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีเป็นที่รู้จักและแพร่หลายจนมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศให้ความสนใจเที่ยวชมจำนวนมาก ในปี 2520 ได้รับการส่งเสริมจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ให้งานแห่เทียนพรรษาเป็นงานประเพณีที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานีจวบจนปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งควรอนุรักษ์และส่งเสริม ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 3 ของแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2550-2559 ได้กล่าวไว้ว่า ให้มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และความหลากหลายทางวัฒนธรรมในปัจจุบันเกมเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เป็นที่นิยมในเด็กไทย ซึ่งเกมเป็นสิ่งที่ทั้งข้อดีและข้อเสียในส่วนหนึ่งของผลกระทบของการติดเกมต่อเด็กนั้น พบว่าจากงานสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ พบว่าโทษของการเล่นเกม ที่ขาดความพอดี คือ 1) ด้านการเรียน เด็กจะไม่ไปโรงเรียนหรือไปโรงเรียนสายเพราะเอาเวลาไปเล่นเกม 2) ด้านสุขภาพร่างกาย เด็กจะหุดโห้ม ขอบผอม ซึ่งเกิดจากอุปนิสัยการบริโภคอาหารเปลี่ยนไป ชอบอดมื้อกินมื้อ 3) ด้านสุขภาพจิต ทำให้โอกาสที่จะสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่นน้อยลง กลายเป็นคนแปลกแยก ไม่มีสังคม 4) ด้านพฤติกรรม เกิดปัญหาเด็กโกหก ลักขโมย ทำร้ายร่างกายผู้อื่น เกิดปัญหาภายในครอบครัว เพราะเด็กจะติดเกมจนไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง ขณะที่ข้อดีของการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) นั้น คือ เป็นเทคนิคการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนรู้ อยากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศการทำทายและสนุกสนาน โดยเกมที่นำมาเป็นสื่อการเรียนรู้นั้นจะมีความเกี่ยวข้องหรือมีการสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อยู่ด้วย และมีลักษณะเป็นดิจิทัลเกมเดียว (Digital Game) และผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายจากคอมพิวเตอร์หรือมือถือ นอกจากนี้การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานยังกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพและบูรณาการความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของเกม กระตุ้นให้ผู้เรียนประสานความร่วมมือกับผู้อื่นในกรณีนี้

ต้องพึ่งพาอาศัยหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกระตุ้นให้ผู้เรียนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แสวงหาวิธีการจบเกมหรือได้รับรางวัลจากเกมตามเป้าหมายของเกมนั้น ๆ ให้ได้ (Sekkhunthod, S., Panyapisit, J. 2022).

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำ แอปพลิเคชันเกม Craftsman เป็นเกมที่มีรูปแบบคล้าย Minecraft ซึ่งเป็นเกมแซนด์บ็อกซ์ Sandbox สามมิติ ที่ไม่มีจุดมุ่งหมาย คือผู้เล่นมีอิสระในการเลือกที่จะเล่นเกมอย่างไร โดยเกมนี้จะประกอบไปด้วยวัตถุที่เป็น 3 มิติ (โดยส่วนใหญ่จะเป็นลูกบาศก์) จัดเรียงในรูปแบบของตารางและบล็อกเหล่านั้นจะแทนเป็นวัสดุต่าง ๆ เช่น ดิน หิน แร่ต่าง ๆ น้ำ ลาวา ลำต้นของต้นไม้ เป็นต้น ในขณะที่ผู้เล่นสามารถเดินทางได้อย่างอิสระรอบ ๆ โลก แต่วัตถุต่าง ๆ จะสามารถถูกวางไว้ในรูปแบบของตารางที่กำหนดไว้เท่านั้น ผู้เล่นสามารถเก็บวัตถุเหล่านั้นและวางมันในที่ที่ผู้เล่นต้องการได้ Craftsman มีโหมดการเล่นหลัก ๆ อยู่ 2 โหมดด้วยกัน คือ โหมดเอาชีวิตรอด และโหมดสร้างสรรค์ ในโหมดสร้างสรรค์ผู้เล่นจะสามารถเข้าถึงทรัพยากรและของทุกอย่างในเกมผ่านช่องเก็บของ และผู้เล่นสามารถหยิบของแล้วนำออกมาวางได้ทันที ผู้เล่นจะสามารถบินได้อย่างอิสระ และจะไม่ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม โหมดนี้จะช่วยให้ผู้เล่นมุ่งเน้นไปที่การสร้างสิ่งก่อสร้างและสร้างโปรเจกต์ที่ใหญ่ ๆ ได้ ในนวัตกรรมการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ "ประเพณีแห่เทียนพรรษา" โดยใช้เกม Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี นี่จึงสอนการสร้างผลงานในโหมดสร้างสรรค์ ซึ่งจะสามารถสร้างผลงานต้นเทียนขนาดใหญ่ให้ครบตามองค์ประกอบของต้นเทียนได้ (Sritep, T, 2022) เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความตระหนักถึงคุณค่าของเอกลักษณ์ ขนบธรรมเนียม และประเพณีไทยในท้องถิ่น ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม อันเป็นมรดกที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา ของจังหวัดอุบลราชธานีให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกม Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกม Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกม Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาและผลการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี ที่ผู้วิจัยได้วางแผนในการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 37 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(วิทยาการนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี คำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. กำหนดเนื้อหาเรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา”
3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้
5. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้
6. ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินนวัตกรรมที่สร้างขึ้น และปรับปรุงแก้ไข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการสร้าง ดังนี้

- 1 ศึกษาเนื้อหาเรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
- 2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อคำนวณดัชนีความสอดคล้อง
- 4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้
- 5 นำแบบทดสอบไปใช้ในการทดลองต่อไป

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา”

โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ
3. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อคำนวณดัชนีความสอดคล้อง ปรับปรุง และแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้
5. นำแบบสอบถามไปใช้ในการทดลองต่อไป

วิธีการทดลอง

1. การทดลองขั้นที่ 1 เป็นการทดลองรายบุคคล โดยนำกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนไปทดลองใช้กับนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยเลือกนักเรียนอย่างเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) มาทำการทดลองเป็นรายบุคคลโดยทดลองกับนักเรียนจำนวน 3 คน ที่มีความสามารถทางการเรียนในการเรียนต่างกันในระดับสูง ปานกลางและต่ำ ระดับละ 1 คน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. ทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียน 9 คน เป็นการทดลองกลุ่มย่อย ซึ่งผู้วิจัยเลือกนักเรียนอย่างเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) มาทำการทดลอง เป็นกลุ่มย่อย โดยทดลองกับนักเรียนจำนวน 9 คน ซึ่งไม่ใช่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มทดลอง สอน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองขั้นที่ 3

3. ทดลองครั้งที่ 3 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

4. นำนวัตกรรมไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และนำคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้ การทดสอบที่ แบบ Paired sample test

5. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี และวิเคราะห์ระดับของความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในงานวิจัย

นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) และ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.22/ 85.00

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนโดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่องการสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.71)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ จากการทดลองกับกลุ่มเป้าหมายโดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.22/85.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 แสดงว่านวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์ มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีคุณภาพ และการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาการคำนวณเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้การเรียนการสอนตามแนวคิด STEM สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเม็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาการคำนวณเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ(ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2566) และ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, อภิสิทธิ์ ทูริยานนท์ อรอนงค์ โพธิ์จักร,อพิเชษฐกิจเกษม เหมและปวีณา จันทร์ไทย, 2565) โดยใช้การเรียนการสอนตามแนวคิด STEM สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 80.66/82.96 ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์80/80 ที่ตั้งไว้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโดมประดิษฐ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2565) และ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร,สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาลและพงษ์ศักดิ์ ผกามาต, 2564) ซึ่งพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาการคำนวณเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้การเรียนการสอนตามแนวคิด STEM สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเม็กสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาการคำนวณเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศโดยใช้การเรียนรู้การสอนตามแนวคิด STEM มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนโดยนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโตนดประดิษฐ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2565) และ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, จุฬารัตน์ นรินทร,สุนทร คำสาย,ชาญวิทย์ อิสลาม, มนัสนันท์ เหมชาติลือชัย, 2566) อยู่ในระดับมากที่สุด (4.86) รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนการสอนนี้ทำให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และการจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล อยู่ในระดับมากที่สุด (4.81) รองลงมาคือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด (4.78) ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

1. รู้จักกับ
แอปพลิเคชันเกม
Craftsman

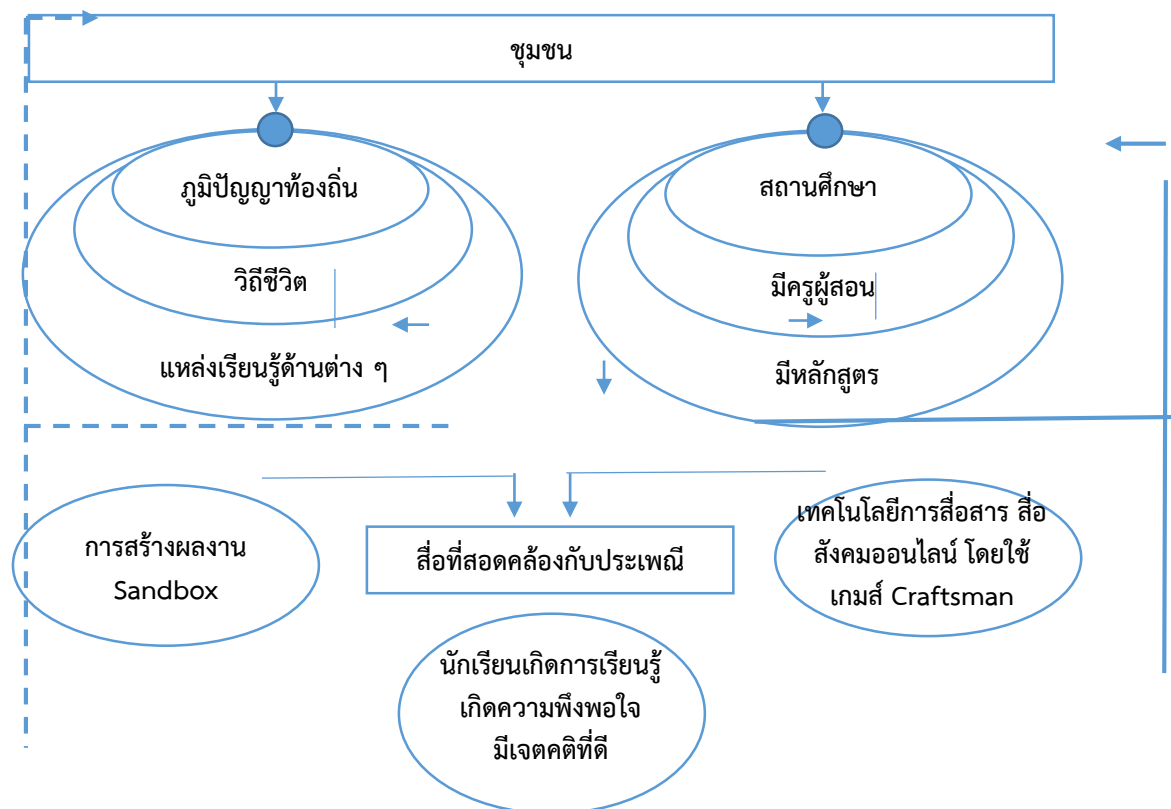

2. Block ใน Craftsman

3. ด้นเทียนและ
องค์ประกอบด้นเทียน

การพัฒนาและผลการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การสร้างผลงาน Sandbox ในหัวข้อ “ประเพณีแห่เทียนพรรษา” โดยใช้เกมส์ Craftsman ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าชุมชนประกอบด้วย 1) สถานศึกษาซึ่งมีครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคนิคการสอนและการสร้างการพัฒนาสื่อการสอนนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน มีหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งได้นำแนวทางการจัดทำหลักสูตรมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ในแต่ละชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ครอบคลุมเกือบทุกชุมชนเมื่อสถานศึกษามีการประสานงานความร่วมมือกับชุมชนจึงทำให้เกิดการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรม มีภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ตกทอดกันมาอย่างยาวนานในการประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิต สถานศึกษาโดยครูผู้สอนผู้พัฒนานวัตกรรมนำภูมิปัญญาเหล่านั้นมาบรรจุไว้ในสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายได้รับความสนใจจากนักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อสื่อการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อชุมชนส่งผลสะท้อนกลับให้นักเรียนเป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพของโรงเรียน และส่งผลสะท้อนกลับต่อชุมชนวัฒนธรรมที่รู้เข้าใจความเป็นไปของชุมชนพร้อม ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วน แต่จากองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดหลักสูตรการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน สร้างความเข้มแข็งในสังคมได้ในทุก ๆ มิติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนใด ๆ ก็ตาม ควรมีการศึกษาถึงสภาพความพร้อมและความต้องการของนักเรียนก่อน เพื่อให้ได้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับรายวิชานั้นๆ อย่างแท้จริง และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมวางแผนในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่เริ่มดำเนินการ

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้จากผลการวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้ เป็นแนวทางเลือกหนึ่งสำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนแต่ละคนก่อนนำไปใช้ ดังนั้นไม่ควรนำรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในครั้งนี้ไปใช้ในทันทีโดยไม่ได้อภิปรายถึงบริบทของรายวิชา และควรนำกระบวนการไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ ความพร้อมและความต้องการของนักเรียนตลอดจนความต้องการของผู้สอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1 ควรมีการพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และระดับชั้นอื่น ๆ

2 ควรมีการศึกษาและพัฒนานวัตกรรมในเนื้อหาอื่นๆ หรือเป็นนวัตกรรมที่สามารถประใช้ได้กับทุกเนื้อหาการประยุกต์เกมส์กับการเรียนรู้อะไรเพิ่มเติม เช่น การเรียนคณิตศาสตร์กับเรื่องตารางเมตร

บรรณานุกรม

ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร. (2566). การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนการสอนสื่อดิจิทัลด้วยการสอนบน Padlet วิชาภาษาไทยเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์ จันแต่อุบลรัตน์. วารสารสุขุทัยธรรมาธิราช. 35(2). 102-120.

- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร, จุฬารัตน์ นิรันดร์,สุนทร คำสาย,ชาญวิทย์ อิสลาม, มนัสนันท์ เหมชาติลือชัย. (2566). นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบโมไบล์เลิร์นนิ่ง เรื่อง แหล่งโบราณสถานบริเวณเมืองเก่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยาโดยใช้โปรแกรมโลกเสมือนจริง (Metaverse).วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา, 15(1), 119-133.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ "ตู้เทคโนโลยีดิจิทัลอัจฉริยะ" เรื่อง การปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพระขาว (ประชานุเคราะห์). วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์. 5(2). 22-32.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร,อภิสิทธิ์ ทูเรียนนท์ อรอนงค์ โพธิ์จักร,อพิเชษฐกิจเกษม เหมและปวีณา จันทรไทย. (2565).นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E -Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจันทิมาแก่งคอย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. 14(2). 28-42.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร. (2565). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาบทเรียน M-Learning ร่วมกับรูปแบบการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เรื่อง สถานที่สำคัญและแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางปลา. วารสารชัยภูมิปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ. 5(3). 28-40.
- ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร,สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาลและพงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2564) . การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลรายวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรีคณะบริหารธุรกิจ. วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 4(2). 427-442.
- ผศ.ดร. ขจรพงศ์ คำดี. (2022). นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ผ่านระบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน. วารสาร มจร. เลย์ปริทัศน์, 2(3), 35-35.
- สรียญา มารศรี, & นิรัช เรืองแสน. (2022). แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนิสิตปริญญา ตรีหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. วารสาร มจร อุบล ปริทรรศน์, 7(1), 871-886.
- Sekkhunthod, S., & Panyapisit, J. (2022). A การ ผลิต สื่อ ดิจิทัล ยุค ไทยแลนด์ 4.0 สำหรับรณรงค์ การ กระทบความผิด เกี่ยว กับ คอมพิวเตอร์ ของ นักเรียน โรงเรียน ขนาด เล็ก ใน จังหวัด ฉะเชิงเทรา: A DIGITAL MEDIA PRODUCTION IN THAILAND 4.0 FOR COMPUTER OFFENSE CAMPAIGN OF SMALL SCHOOL STUDENTS IN CHACHOENGSAO PROVINCE. JOURNAL OF EDUCATION NARESUAN UNIVERSITY, 24(2), 282-293.
- Sritep, T. (2022). แนวทาง การ จัด ประสบการณ์ ตาม แนวคิด STEAM Education ร่วม กับ กรอบ หลักสูตร Pattani Heritage สำหรับ ระดับ ชั้น อนุบาล ใน จังหวัด ปัตตานี. JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE FOR LOCAL RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY, 6(3), 302-311.

ความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ
กรุงเทพมหานคร

The Opinion of Bangkok People toward The Development of
Bangkok Smart City

นางสาวอัจฉริยา ไชยนิล

Atchareeya Chaiyanil

จุฑาทิพ คล้ายทับทิม

Juthatip Klaitabtim

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Master of Arts (Political Science), The Graduate School, Kasetsart University

E-mail: Atchareeyac@ku.th

วันที่รับบทความ (Received) : 1 กันยายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 10 กันยายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 12 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร และปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน สำหรับที่ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ อาชีพ และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร, การรับรู้, ความคิดเห็น

ADSTRACT

The objectives of this research were to study the level of the opinions of Bangkok people toward the development of Bangkok Smart City and to compare their opinions according to personal factors, experience about the development of Bangkok Smart City and information receiving about the development of Bangkok Smart City. The samples were 400 people in Bangkok. Data were collected by questionnaires. The statistics used for the data analyses were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA with statistical significance at 05.

The results of the study indicated that the opinion of the people in Bangkok toward the development of Bangkok Smart City was at high level. The results of hypotheses testing found that the Bangkok people with differences in gender, education levels, monthly income, areas in Bangkok, length of time staying in Bangkok and experience about the development of Bangkok Smart City had no different opinions toward the development of Bangkok Smart City but the people with differences in age, occupations and information receiving about the development of Bangkok Smart City had different opinions toward the development of Bangkok Smart City with statistical significance at the .05 level.

Keywords: the development of Bangkok Smart City, Perception, Opinion

บทนำ

จากข้อมูลองค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2015) ได้ระบุว่า สัดส่วนประชากรทั่วโลกในปัจจุบันอาศัยอยู่ในเมือง มากกว่า 50% และมีการคาดการณ์ว่าสัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี ค.ศ. 2030 และในปีค.ศ. 2050 จะมีประชากรโลกอาศัยอยู่ในเมืองถึง 60% และจะเพิ่มเป็น 70% ในปีค.ศ. 2050 ซึ่งสาเหตุสำคัญนั้นมาจากการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพแบบดั้งเดิมของคนส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก ถูกแทนที่ด้วยงานในภาคอุตสาหกรรมและการบริการที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอุตสาหกรรม นำไปสู่กระบวนการทางเศรษฐกิจและสังคมที่พัฒนาพื้นที่ชนบทให้กลายเป็นเมือง ขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของคนเข้ามาสู่พื้นที่เมืองมากขึ้น อันเป็นผลให้เกิดความหนาแน่นของประชากร ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความจำกัดของพื้นที่และทรัพยากรของพื้นที่เมืองที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ

ในกรณีของประเทศไทยสถานการณ์การขยายตัวของความเป็นเมืองเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องเช่นกัน จากสัดส่วนประชากรที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเมืองเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันประชากรที่อาศัยในชนบทลดลง โดยในปี 2014 ประเทศไทยมีสัดส่วนพื้นที่เมืองกับพื้นที่ชนบทใกล้เคียงกัน โดยพื้นที่ชนบทประมาณ 51%ของพื้นที่ทั้งหมด และพื้นที่เมือง 49% แต่ในอนาคตมีการคาดการณ์ว่าในปี 2050 ประเทศไทยจะมีพื้นที่ชนบทเหลือเพียงแค่ 28% และมีพื้นที่เมือง 72% แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองของประเทศไทยจะมากกว่าประชากรที่อาศัยในชนบทในอนาคต นอกจากนี้ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 พบว่ามี

จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมากกว่า 5.5 ล้านคน ซึ่งมากกว่าเมืองอื่นๆ ถึง 2 เท่า ส่งผลให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การคมนาคมขนส่ง และเป็นแหล่งงานที่สำคัญ สามารถดึงดูดผู้คนจำนวนมากให้อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาหางานทำในพื้นที่มากขึ้น (กองนโยบายและแผนงาน, 2563 : 1-1) กล่าวว่าปัญหาสำคัญที่ตามมาคือศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับการขยายตัวของประชากร การเจริญเติบโตของเมือง รวมถึงการขยายตัวของภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมที่ไม่ได้มีความสมดุล นำมาสู่ปัญหาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ปัญหาขยะ มลพิษ น้ำเน่าเสีย ชุมชนแออัด ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

หน่วยงานภาครัฐจึงได้ผลักดันให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองต้นแบบของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะด้วยการนำเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้ามาปรับใช้ให้เกิดการพัฒนาการบริการของภาครัฐภายใต้นโยบายการปฏิรูประบบราชการให้เป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมด้วยนวัตกรรมและองค์ความรู้ จึงได้นำแนวคิด "เมืองอัจฉริยะ" (Smart City) มาเพิ่มขีดความสามารถของพื้นที่ ด้วยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทำให้เกิดความเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืน บนพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ที่อาศัยในกรุงเทพมหานครให้ดีขึ้น

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชากรในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร” อันจะนำไปสู่การรับรู้ข้อมูลที่สะท้อนความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครโดยตรง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ที่จะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครในศตวรรษที่ 21 แนวโน้มใหญ่ของโลกเกิดปรากฏการณ์พลิกผันของเทคโนโลยีและนวัตกรรมพลิกผัน (Disruptive Technology) เข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก หลายประเทศได้ใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมาเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองและกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการการขยายตัวของเมือง แม้กระทั่งเพิ่มศักยภาพการให้บริการสาธารณะของรัฐ ซึ่งเมืองแรกที่ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยเป็นต้นแบบเมืองอัจฉริยะที่แรก ในปี ค.ศ.1994 คือ เมืองอัมสเตอร์ดัม ได้พัฒนาระบบขนส่งอัจฉริยะ การจัดการพลังงาน จนประสบความสำเร็จจนเป็นแนวทางที่ได้รับความนิยมทั่วโลก สำหรับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะอาเซียนได้สร้างเครือข่ายที่เรียกว่า (ASEAN Smart Cities Network: ASCN) ก่อตั้งเมื่อปี 2018 ซึ่งสิงคโปร์ในฐานะผู้นำอาเซียนในขณะนั้น ได้สร้างความ

ร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกด้วยการใช้เทคโนโลยีในขับเคลื่อนกระตุ้นความสนใจ และสร้างความ
 ใจสำหรับภาคเอกชนทั่วโลกเข้ามาลงทุน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ
 ระหว่างประเทศสมาชิก พัฒนาโครงการร่วมกับภาคเอกชน และอำนวยความสะดวกในการประสาน
 การทำงานระหว่างอาเซียน (Ludher, 2018)

ในส่วนของประเทศไทย ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกและส่งผลให้มีการขยายการดำเนินโครงการ
 อื่นๆ เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 อันเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการใช้
 เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ รัฐบาลจึงได้มีการส่งเสริมและ
 สนับสนุนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะในประเทศไทย โดยได้ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง
 อัจฉริยะขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ รวมทั้ง
 ก่อตั้งสำนักงานเมืองอัจฉริยะประเทศไทย

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่ได้กลายเป็นเมืองอัจฉริยะที่มีศักยภาพที่สำคัญของประเทศ โดย
 มีความมุ่งมั่นให้มีการพึ่งพานวัตกรรมและอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้
 ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้โครงการ “เมืองอัจฉริยะ” (Smart City) ซึ่งรัฐบาลได้
 ส่งเสริมให้เกิดการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
 และสังคมสมัยใหม่ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561– 2580) กรุงเทพมหานคร
 ผลักดันนโยบายให้ก้าวสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ (คณะทำงานสมรรถนะดีของสำนักยุทธศาสตร์และ
 ประเมินผล, 2563) ด้วยการเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัลตามนโยบายประเทศไทย 4.0
 และตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารกรุงเทพมหานคร 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565)
 โดยการวางรากฐานสำคัญของการเปลี่ยนแปลงภายใต้แนวคิดการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนในแผนพัฒนา
 กรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2556-2575) ที่มุ่งหวังให้กรุงเทพมหานครเป็น “มหานครแห่ง
 เอเชีย” ในฐานะเมืองชั้นนำ ในด้านเศรษฐกิจ ภาคบริการความปลอดภัย ความสวยงามสะดวกสบาย
 น่าอยู่และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้จึงได้กำหนด เป้าหมาย คือ 1. พัฒนาสู่ความเป็นมหานคร
 อัจฉริยะ (Smart Bangkok) 2. พัฒนาสู่องค์กรดิจิทัล (Smart BMA) 3. สร้างภาพลักษณ์
 กรุงเทพมหานครติดอันดับการเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart- City Index) เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน
 และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศกรุงเทพมหานคร ให้มีศักยภาพขับเคลื่อนกรุงเทพมหานคร เป็นมหา
 นครอัจฉริยะ (Smart City) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์กรุงเทพมหานครได้มีแนวทางการพัฒนาสู่เมือง
 อัจฉริยะ ดังนี้

กรุงเทพมหานครได้กำหนดทิศทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการพัฒนาให้เป็น
 เมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกรุงเทพมหานคร
 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565) (สำนักงานยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2563 : 6) ดังนี้

1. Smart Governance การบริหารจัดการภาครัฐอัจฉริยะ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้
 ในการพัฒนาระบบบริการประชาชน มุ่งสู่การรองรับหน่วยงานดิจิทัลที่สามารถบูรณาการทุก
 หน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานครให้เป็นหน่วยเดียวที่กิน เช่น ระบบบริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ
 (one-stop service) การจัดทำฐานข้อมูลกลางของหน่วยงานแอปพลิเคชันรับเรื่องร้องเรียน ระบบ
 กล้องวงจรปิดที่เชื่อมต่อกับเจ้าหน้าที่ แอปพลิเคชันแจ้งเตือนภัย

2. Smart People พลเมืองอัจฉริยะ เน้นส่งเสริมให้คนมีความรู้และทักษะในการใช้
 เทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ
 ทางด้านนวัตกรรมดิจิทัลและพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนกรุงเทพมหานครเข้าใจและเข้าถึงสื่อและ

สารสนเทศเพื่อพัฒนาสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา เช่น ห้องสมุดประชาชน อินเทอร์เน็ตไร้สายให้บริการสำหรับประชาชน การจัดทำแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา

3. Smart Environment สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม เน้นการรักษาพื้นที่สีเขียว การบริหารจัดการน้ำ การจัดการของเสีย การจัดการด้านพลังงาน การแสวงหาพลังงานสะอาด

4. Smart Mobility การขนส่งอัจฉริยะ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในพื้นที่ และการพัฒนาระบบการเดินทางที่สะดวกปลอดภัย เช่น ป้ายรถเมล์อัจฉริยะที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกกว่า 600 จุด ที่มีหน้าจอร์เบอัสรถเมล์และเวลาเข้าป้าย มีระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) และระบบไฟฟ้าส่องสว่าง รวมถึงติดตั้ง WIFI ให้กับผู้โดยสารที่มานั่งรอใช้บริการ ระบบชาร์จแบตเตอรี่ เพื่อจูงใจให้ประชาชนหันมาใช้ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะมากขึ้น แอปพลิเคชันแสดงการเดินรถเมล์ในพื้นที่ เป็นต้น

5. Smart Economy เศรษฐกิจอัจฉริยะ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ เป็นโมเดลทางธุรกิจนวัตกรรมรูปแบบการลงทุนการสร้างความสามารถในการแข่งขันการบริหารรายได้การท่องเที่ยวเป็นต้นซึ่งจะใช้ประโยชน์จากการบูรณาการระบบสารสนเทศทำให้ง่ายต่อการบริหารข้อมูล (Big Data)

6. Smart Living การดำรงชีวิตอัจฉริยะ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การบริหารจัดการเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตในเมือง เช่น ระบบบริการสุขภาพประชาชนออนไลน์ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังได้กำหนดแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2566-2570) ที่ เป็นกรอบในการพัฒนาดูแลพื้นที่ และการให้บริการสาธารณะเพื่อให้กรุงเทพมหานคร เป็นมหานคร ปลอดภัย มหานครสีเขียว มหานครสำหรับทุกคน มหานครแห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้ (สำนักงาน ยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2565 : 11 – 13) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพด้านดิจิทัลของบุคลากร มุ่งเน้นให้การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการเข้าใจดิจิทัล การพัฒนาทักษะดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติราชการให้เชี่ยวชาญ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 กำหนดมาตรฐานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ มุ่งเน้นกำหนดมาตรฐานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการหน่วยงานในสังกัดให้เป็นรูปแบบเดียวกัน และนำไปสู่การให้บริการกรุงเทพมหานครแบบครบวงจร ณ จุดเดียว (One-Stop Service) ที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลให้สามารถรองรับการมุ่งสู่มหานครดิจิทัล เพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยศูนย์ข้อมูลกลาง (Data Center) ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในและเครือข่ายไร้สาย (Lan, WiFi Network) เพื่อรองรับการใช้งานของบุคลากร และประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างบริการที่บูรณาการกระบวนการทางธุรกิจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มุ่งเน้นการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เป็นภารกิจหลักของหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปรับเปลี่ยนองค์กรดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างทันทั่วทั้งที่ มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่ให้เป็นการทำงานสู่ยุคดิจิทัล โดยข้อมูล

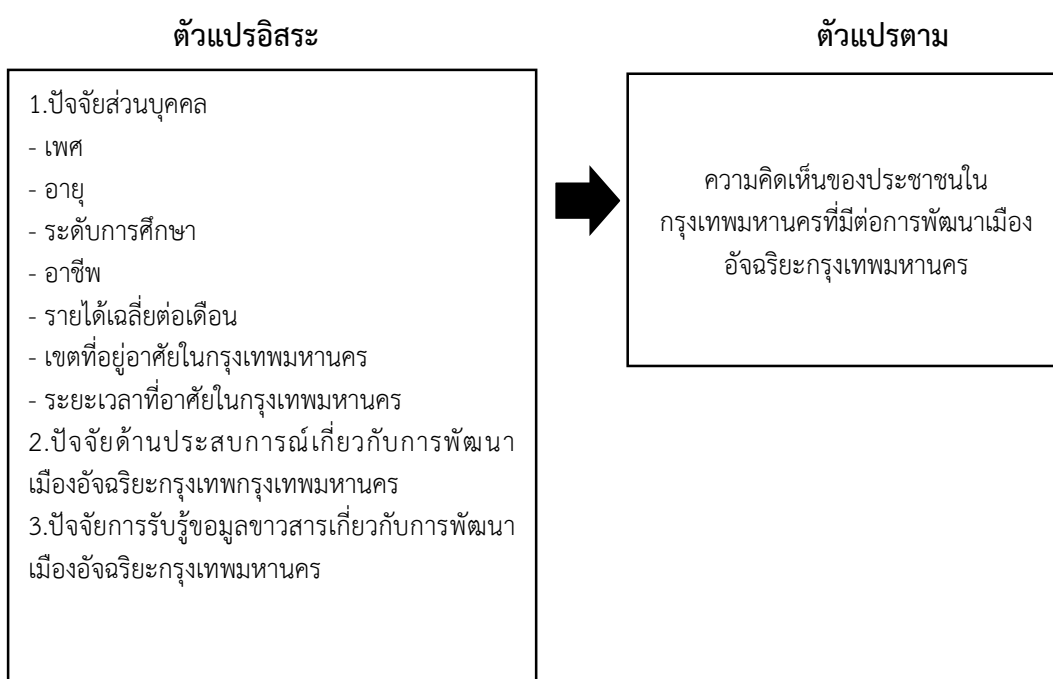
(Big Data) เป็นรากฐานสำคัญในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร ถือเป็นการก้าวสู่ยุคโมบายและคลาวด์

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนานวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม โดยการนำนวัตกรรมบริการช่วยขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เช่น การนำร่องป้ายรถเมล์อัจฉริยะ การสร้างแอปพลิเคชันท่องเที่ยวแบบครบวงจร

ยุทธศาสตร์ที่ 7 สร้างกลไกการบริหารการขับเคลื่อนอย่างโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล มุ่งเน้นการสร้างกลไกการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการบริหารจัดการให้เกิดความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล ด้วยการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการเพื่อวิเคราะห์ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) รวมถึงพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมทั้งและการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยให้สอดคล้องกับสมมติฐาน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยในกรุงเทพมหานครในปี 2564 จำนวน 2,430,907 คน ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม 2564 (สำนักสถิติแห่งชาติ, 2564) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973 : 125) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 400 คน และผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportion Stratified Random Sampling) นำความหนาแน่นของประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต (กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ, 2564) นำมากำหนดสัดส่วน และ 2) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อแจกแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เขตที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร มีลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ โดยใช้ร้อยละและความถี่วิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครมีลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ โดยใช้ร้อยละและความถี่วิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครมีลักษณะเป็นมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert's Scale) โดยพิจารณาระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังกล่าวจัดกลุ่มเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยมีการคำนวณขอบเขตของค่าเฉลี่ยในแต่ละระดับ ตามสูตรดังนี้

อันตรภาคชั้น = $\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$

$$= \frac{5 - 1}{3}$$

$$= 1.33$$

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 คะแนน หมายถึง ประชาชนในกรุงเทพมหานครรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 คะแนน หมายถึง ประชาชนในกรุงเทพมหานครรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 คะแนน หมายถึง ประชาชนในกรุงเทพมหานครรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ในระดับมาก

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยพิจารณาระดับความคิดเห็นของประชาชน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย ไม่เห็นด้วย

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังกล่าวจัดกลุ่มเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยมีการคำนวณขอบเขตของค่าเฉลี่ยในแต่ละระดับ ตามสูตรดังนี้

อันตรภาคชั้น = คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด

จำนวนชั้น

$$= \frac{5 - 1}{3}$$

3

$$= 1.33$$

ดังนั้นผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 คะแนน หมายถึง ประชาชนในกรุงเทพมหานครเห็นด้วยน้อยกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 คะแนน หมายถึง ประชาชนในกรุงเทพมหานครเห็นด้วยปานกลางกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 คะแนน หมายถึง ประชาชนในกรุงเทพมหานครเห็นด้วยมากกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร

3.การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามและเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ รวมถึงความเหมาะสมของภาษา และข้อคำถามที่สามารถสื่อความหมายได้ถูกต้องและเข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นได้นำมาพัฒนาแก้ไขให้มีความเหมาะสม และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) ต่อไป และนำมาหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha Coefficient) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามรายข้อ ซึ่งได้ค่า .85

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีแจกแบบสอบถามทางอินเทอร์เน็ตจากกลุ่มสังคมออนไลน์ และการเก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่ จำนวน 400 ชุด หลังจากได้รับแบบสอบถามครบทุกชุด ผู้วิจัยจะตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้วจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำข้อมูลที่ได้ทำการสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจำแนกข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เขตที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร

5.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการจำแนกทางสถิติของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ และปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร

5.3 การทดสอบที (t-test) ใช้ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม และอิสระ 2 กลุ่มเพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร

5.4 การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระที่จำแนกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ในกรณีพบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จะทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63 อยู่ในช่วงอายุ 25 – 40 ปี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 86.5 รวมถึงประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 และมีรายได้ระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท จำนวน 113 คนคิดเป็นร้อยละ 28.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตสายไหม และคลองสามวา จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 3.75 อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 และทุกคนเคยใช้งานเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีความถี่การใช้งานเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ต่อเดือน จำนวน ระหว่าง 3 – 4 ครั้ง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.58 เมื่อพิจารณารายข้อ ในระดับมากที่สุด 5 อันดับ คือ 1.ประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารการพัฒนาเมืองอัจฉริยะว่าทำให้การใช้ชีวิตสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น อยู่ในระดับมาก (ข้อ 10) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.91 2.รับรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกรรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก (ข้อ 11) มีค่าเฉลี่ย 3.70 3.รับรู้ข่าวสารการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครจากสถานศึกษาหรือสถานที่ทำงานอยู่ในระดับมาก (ข้อ 2) มีค่าเฉลี่ย 3.69 4.รับรู้ข่าวสารเทคโนโลยีและนวัตกรรมการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถ (ข้อ 12) มีค่าเฉลี่ย 3.66 และ 5.รับรู้ข่าวสารความ

พึงพอใจในข้อมูลข่าวสารการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร (ข้อ 14) มีค่าเฉลี่ย 3.65 ส่วนน้อยที่สุดได้แก่ รับรู้ข่าวสารการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครจากวิทยุ (ข้อ 3) มีค่าเฉลี่ย 3.12 เนื่องจากปัจจุบันวิทยุเข้าถึงยากและไม่ค่อยได้รับความนิยมในประเทศไทยเทียบเท่าอดีตอีกต่อไป

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.67 โดยประเด็นที่ประชาชนเห็นด้วยมากที่สุด มี 5 อันดับ คือ 1.ประชาชนมีแนวโน้มจะใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร มากขึ้น (ข้อ 34) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.88 2.มี ระบบอินเทอร์เน็ตและ WI – FI ที่มีอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ (ข้อ 2) มีค่าเฉลี่ย 3.81 3.ประชาชนอยากให้การพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ได้รับการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพให้ครอบคลุมทุกพื้นที่มากขึ้นในอนาคต (ข้อ 35) มีค่าเฉลี่ย 3.80 4.ประเด็นมีความพร้อมและสนใจที่จะใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร (ข้อ 33) มีค่าเฉลี่ย 3.78 และ 5.เห็นด้วยกับประเด็นสนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการให้มียุทธศาสตร์ความรู้ ทักษะทั้งด้านภาษาตามมาตรฐานระดับสากล (ข้อ 25) และ ประเด็นประชาชนมีคุณภาพที่ดีขึ้นจากการส่งเสริมการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ในการบริหารจัดการระบบการสาธารณสุข บันทึกข้อมูลสุขภาพ การรับบริการต่าง ๆ ข้อมูลสุขภาพอนามัย แนะนำการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง และให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ/การแพทย์ออนไลน์ (วิดีโอ ข้อความ) (ข้อ 29) มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.76 ซึ่งทั้ง 6 ข้อประชาชนเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก สุดท้ายที่ประชาชนเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ประเด็นการจัดตั้งศูนย์บริการประชาชนเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ให้บริการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงธุรกรรมหรือบริการต่างๆ (ข้อ 3) มีค่าเฉลี่ย 3.52

ส่วนที่ 5 ผลการศึกษาสมมติฐาน

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานไว้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เขตที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ในส่วนของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีความถี่การใช้งานเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีความแตกต่างกัน 3 คู่ คือ ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่เปิดรับข่าวสารระดับน้อย มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะต่ำกว่าประชาชนที่เปิดรับข่าวสารระดับปานกลาง และระดับมาก ส่วนประชาชนในกรุงเทพมหานครที่เปิดรับข่าวสารระดับปานกลาง มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะต่ำกว่าประชาชนที่เปิดรับข่าวสารระดับมาก

ตารางที่ 1 แสดงการสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
ปัจจัยส่วนบุคคล			
1. เพศ	.40		✓
2. อายุ	.03	✓	
3. ระดับการศึกษา	.65		✓
4 .อาชีพ	.00	✓	
5.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.50		✓
6.เขตที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร	.55		✓
7.ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร	.51		✓
ปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร	.34		✓
ปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร			
ปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร	.00	✓	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ผู้สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครเห็นด้วยในระดับมากต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร (มีค่าเฉลี่ย 3.67) เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครเห็นด้วยมากที่สุดในระดับ มีแนวโน้มจะใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร (ข้อ 34) มีค่าเฉลี่ย 3.88 เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เล็งเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตในกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับที่กรุงเทพมหานครได้นำข้อมูลมาบริหารจัดการบริการสาธารณะให้ตรงตามความต้องการและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนด้วยการเก็บข้อมูล (Big data) เพื่อรวบรวมพฤติกรรมและการใช้บริการของคนในทุกช่วงเวลา อันเป็นผลให้กำหนดนโยบายและตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่แม่นยำและใช้งานง่าย รองรับคนทุกกลุ่มมากขึ้น โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาแอปพลิเคชันต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของกรุงเทพมหานคร การติดตั้ง

กล้อง CCTV เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ระบบแจ้งเตือนมลพิษทางอากาศที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นผ่านดิจิทัล

ทั้งนี้ประชาชนเห็นด้วยในระดับมากกับประเด็น ระบบอินเทอร์เน็ตและ WI – FI มีอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ (ข้อ 2) มีค่าเฉลี่ย 3.81 สืบเนื่องจากกรุงเทพมหานครได้ขยายการพัฒนาโครงข่ายอินเทอร์เน็ตภายในสำนักงานให้เพียงพอสำหรับเจ้าหน้าที่และประชาชนที่มาใช้บริการ อีกทั้งยังมีการให้บริการอินเทอร์เน็ตครอบคลุมหลายพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องสมุดประชาชนภายใต้การดูแลของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งการปรับปรุงป้ายรถเมล์ โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ให้เกิดป้ายรถเมล์อัจฉริยะรูปแบบใหม่ เรียกว่า Smart Bus Shelter ที่ได้เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายให้ประชาชน ได้ เช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มีหน้าจอแสดงสายรถเมล์และเวลาการมาถึงของรถเมล์ รวมถึงให้บริการ Free - WIFI และระบบชาร์จแบตเตอรี่ให้บริการประชาชนที่มานั่งรอขึ้นรถขนส่งสาธารณะเพื่อจูงใจให้คนใช้ขนส่งสาธารณะมากขึ้นและช่วยลดปริมาณการใช้รถส่วนบุคคลที่ต้นเหตุของการจราจรที่หนาแน่น มากกว่า 600 จุดทั่ว

นอกจากนี้ประชาชนเห็นด้วยมากกับประเด็น อยากให้การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร ได้รับการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพให้ครอบคลุมทุกพื้นที่มากขึ้น(ข้อ 35) มีค่าเฉลี่ย 3.80 สอดคล้องกับที่ประชาชนตระหนักถึงแนวโน้มการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร จึงมีความคาดหวังในระดับมากให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในกรุงเทพมหานครดีขึ้นในอนาคต เพื่อรองรับการใช้งานของคนทุกกลุ่ม

สำหรับประเด็นต่อมาประชาชนในกรุงเทพมหานครเห็นด้วยในเรื่องมีความพร้อมและสนใจที่จะใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร (ข้อ 33) มีค่าเฉลี่ย 3.78 เนื่องจากรัฐบาลผลักดันการพัฒนาเมืองอัจฉริยะให้เป็นวาระสำคัญของชาติ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยต่างๆ มุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะให้พร้อมกับการใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะมาเปลี่ยนแปลงและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ ซึ่งกรุงเทพมหานครเป็นเมืองต้นแบบของประเทศไทย ได้เตรียมความพร้อมสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องพัฒนานวัตกรรมให้มีความพร้อมและมีทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร อีกทั้งสร้างการรับรู้ของประชาชน ให้เข้าใจทิศทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร และสร้างการยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนการใช้โครงข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือของการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งระบบและประยุกต์การใช้งานผ่านอุปกรณ์ต่างๆ เข้าด้วยกัน

ในขณะเดียวกันประชาชนเห็นด้วยในระดับมากกับประเด็น ประชาชนจะมีคุณภาพที่ดีขึ้นจากการส่งเสริมการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ในการบริหารจัดการระบบการสาธารณสุข บันทึกรหัสสุขภาพ การรับบริการต่างๆ ข้อมูลสุขภาพนามัย แนะนำการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง และให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ/การแพทย์ออนไลน์ (วิดีโอ ข้อความ) (ข้อ 29) มีค่าเฉลี่ย 3.76 เนื่องจากช่วงที่ผ่านมาประชาชนยอมรับว่าการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมถูกนำมาใช้อำนวยความสะดวกสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ ผู้เข้ารับการรักษา ทั้งการทำทะเบียนสุขภาพ การรับบริการต่างๆ ได้สะดวกผ่านระบบออนไลน์ ข้อมูลสุขภาพที่เผยแพร่จากผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือ ตลอดจนการวินิจฉัยโรคที่แม่นยำมากขึ้น ทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น ซึ่งมีเฉลี่ยเท่ากันกับประเด็น สนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการให้มีองค์ความรู้ ทักษะทั้งด้านภาษาตามมาตรฐานระดับสากล (ข้อ 25) เนื่องจาก

กรุงเทพมหานครมีการส่งเสริมและสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการทั้งรายใหญ่และรายย่อยให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีที่ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้ที่เป็นสากลและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับผู้ประกอบการ อันจะนำไปสู่โอกาสในการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ทางธุรกิจในยุคดิจิทัลได้

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เขตที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาลักษณะพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถามที่สุ่มตามสัดส่วนจำนวนประชากรแต่ละเขตที่อาศัยอยู่นั้น แสดงให้เห็นว่าปัจจัยข้างต้น ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครอาจเป็นเพราะปัจจัยเหล่านี้ทำให้ประชาชนเข้าถึงลักษณะข้อมูลและมีประสบการณ์คล้ายคลึงกัน จึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สำหรับของผลการศึกษาประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประชาชนที่อายุต่ำกว่า 25 ปี มีความเห็นด้วยต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครมากที่สุด เนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่ากลุ่มประชากรที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี เป็นช่วงวัยที่พบในกลุ่มคนทำงานและระดับมหาวิทยาลัย คนกลุ่มนี้เกิดมาในช่วงที่มีการก้าวหน้าและการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้มีความพร้อมที่จะปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้คนในกลุ่มนี้ชอบแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมกิจกรรมในโลกออนไลน์ จึงเป็นเหตุผลว่าที่ประชากรที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากคนกลุ่มนี้ให้ความสนใจกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่อำนวยความสะดวกและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยหวังว่าจะเป็นกลไกสำคัญในการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเมืองที่อาศัยอยู่ได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานของ (จิรัชญา ศุขโกคา และสันติธร ภูริภักดี, 2562 : 1588-1589) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมของกลุ่ม Gen Y เป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มีความคิดที่ล้ำสมัย เปิดใจยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ อยู่เสมอ รวมถึงกลุ่ม Gen Z ที่เติบโตมาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถเชื่อมต่อได้ทั่วโลก ซึ่งทำให้สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาในทุกสถานที่ (พัชร ชมพุดา และณัฐธิดา จักรภีร์ศิริสุข, 2563 : 4) ดังนั้นกลุ่มคนมีอายุต่ำกว่า 25 ปี จึงมีความสนใจการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานครมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

สำหรับประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา มีความเห็นด้วยมากที่สุดต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร กว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่น สอดคล้องกับที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ได้ผลักดันให้การพัฒนาเมืองอัจฉริยะเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนประเทศไทย ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 อีกทั้งสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ความรู้แก่นักเรียนหรือนักศึกษา เตรียมความพร้อม และพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงสามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ให้เกิด

ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับช่วงที่ผ่านสถาบันการศึกษาได้ประสบกับความเปลี่ยนแปลงที่มีการพลิกผันอย่างรวดเร็วด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา จากเดิมที่ต้องเข้าเรียนในห้องเรียน ได้มีการเปลี่ยนมาเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยมีการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์จากโปรแกรมต่าง ๆ ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ และเกิดการเรียนรู้ได้สะดวกทุกที่ทุกเวลา

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีความถี่การใช้งานเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเกิดจากประชาชนยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากเดิมอย่างเห็นได้ชัดเจนเท่าที่ควรจากการใช้งานเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร ดังนั้นความถี่การใช้งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร ไม่ได้มีผลให้ประชาชนมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

4. ผลการศึกษาปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ซึ่งประชาชนในกรุงเทพมหานครได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร จากสถานศึกษาและสถานที่ทำงานมากที่สุด เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของประชาชนพร้อมทั้งปัจจุบันทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เข้าถึงง่ายได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งนี้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่เปิดรับข่าวสารระดับมาก มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กรุงเทพมหานคร มากที่สุด มากกว่าประชาชนที่เปิดรับข่าวสารระดับปานกลาง และระดับน้อย สอดคล้องกับงาน พชร โนนทิง (2559) กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดขอนแก่นที่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติโดยรวมของประชาชนที่มีต่อโครงการรถไฟฟ้าวางเบาระยะที่ 1 เพื่อรองรับการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นเป็นเมืองอัจฉริยะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนเห็นด้วยน้อยกับประเด็น มีการจัดตั้งศูนย์บริการประชาชนเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวให้บริการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (ข้อ 3) เป็นข้อที่มีค่าน้อยที่สุด 3.52 ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐแต่ละส่วนต้องกำหนดแนวทางการให้บริการรูปแบบไปในทิศทางเดียวกัน เชื่อมโยงธุรกรรมของส่วนงานหรือบริการต่าง ๆ ภายในจุดเดียว เพิ่มเจ้าหน้าที่ให้บริการครอบคลุมพื้นที่ รวมถึงขยายระยะเวลาให้บริการในวันหยุด หรือมีแอปพลิเคชันสำหรับทำธุรกรรมกับภาครัฐที่สะดวกต่อการใช้งาน เช่น จอจอยรับบริการ จ่ายค่าปรับ การขอใบอนุญาตติดตามสถานการณ์ทำงานของรัฐ ฯลฯ ด้วยตนเองเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางของประชาชนในการติดต่อหน่วยงานรัฐโดยตรง

1.2 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนเห็นด้วยน้อยกับประเด็น มีระบบศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน อย่างทั่วถึง (ข้อ 12) มีค่าเฉลี่ย 3.53 ดังนั้นควรเพิ่มพื้นที่ห้องสมุดของแต่ละชุมชนอย่างทั่วถึง มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน รวมถึงมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้และคำแนะนำข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ สร้างการรับรู้และเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนให้กับประชาชนได้มีส่วนร่วม ตลอดจนพัฒนาทักษะ เพื่อประชาชนมีความพร้อมกับการพัฒนาสังคม ดิจิทัลในอนาคตต่อไป

1.3 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนเห็นด้วยน้อยกับประเด็น ข้อมูลระบบขนส่งมวลชน แสดง เวลา และป้ายรถเมล์ที่เข้าถึงง่ายและสะดวกในการใช้งาน (ข้อ 19) มีค่าเฉลี่ย 3.53 ดังนั้นควรพัฒนา ป้ายรถเมล์อัจฉริยะที่สามารถแสดงเวลาการเดินทางที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมถึงปรับปรุงรถ ขนส่งสาธารณะให้มีระบบ GPS ที่สามารถระบุตำแหน่งของรถขนส่งสาธารณะให้ถูกต้องและแม่นยำ เพื่อดึงดูดประชาชนให้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะมากขึ้น จะช่วยลดมลพิษทางอากาศ ตลอดจนสามารถ วางแผนการเดินทางได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 อนาคตประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุควรมีการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย คนกลุ่มนี้มากขึ้น เพื่อให้ทราบแนวทางการพัฒนาเมืองให้ตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวก ในอนาคต

2.2 ควรมีการการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เช่น เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำ ชุมชน ตัวแทนประชาชน ตลอดจนผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นเชิงลึกจากบุคคล หลากหลายกลุ่ม

2.3 ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ เป็นแนวทางให้หน่วยงานต่างๆ ปรับปรุงและแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่อย่างถูกต้อง

บรรณานุกรม

- กองนโยบายและแผนงาน. (2563). สถิติข้อมูลชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2561. สำนักการวางผังและพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร.
- กองสารสนเทศภูมิศาสตร์ สำนักยุทธศาสตร์และการประเมินผล. (2565). แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของ กรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2566 - 2570).
- กาญจนา ตั้งชลทิพย์และคณะ. (2562). นคราภิวัฒน์: เมืองน่าอยู่ และการกระจายตัวที่เหมาะสมของ ประชากรไทย, ในชุดโครงการ “นโยบายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางประชากรของประเทศ ไทย”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ, (ม.ป.ป). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาเมืองอัจฉริยะ. ตาม ประกาศคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ที่ 1/ 2561 เรื่องหลักเกณฑ์การ ประเมินและคุณสมบัติวิธีการ และกระบวนการในการพิจารณาการเป็นเมืองอัจฉริยะประเทศ ไทย.
- คณะทำงานสมาร์ตซิตี้ของสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2563). การพัฒนาพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การเป็นมหานครแห่งเอเชีย. วารสารพัฒนาข้าราชการ กทม.

- จิรัชญา ศุขโกคา และสันติธร ภูริภักดี. (2562). รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ พนักงานเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวายในองค์กรเอกชน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ). ปีที่ 12 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2562) : 1588-1589.
- พชร โนนทิง. (2559). การเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อโครงการรถไฟฟ้ารางเบา ระยะที่ 1 เพื่อรองรับการพัฒนาเมืองขอนแก่นเป็นเมืองอัจฉริยะ. วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการการสื่อสารองค์กร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชรี ชมพูคำ และณัฐธิดา จักรภักดิ์ศิริสุข. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน: กรณีศึกษาเปรียบเทียบคนเจนเนอเรชั่น Y และเจนเนอเรชั่น Z ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์. ปีที่ 42 ฉบับที่ 165 (กรกฎาคม – กันยายน 2563) : 4.
- สำนักยุทธศาสตร์และการประเมินผล กรุงเทพมหานคร. (2563). Smart City Handbook: Bangkok – Interview Questions. Reference
- European Parliamentary. (2014). Mapping Smart Cities in the EU. Brussels: European Union Publishing
- Ludher, E., Sharda, N., Lal, R., Xu, Y., Chow, C., & Ng, J. (2018). ASEAN Smart Cities Network. (P. Somasundram, Ed.) Singapore: Centre for Liveable Cities.
- Tapananont, N., Thammapornpilas, J., Punnoi, N., Vichienpradit, P., Trakulkajornsak, K., Tangswan it, P., et al. (2018). Smart City Development. Unisearch Journal, 5(1), 3-8.
- United Nations. (2015). World Urbanization Prospects The 2014 Revision. New York: United Nations.
- Worldometers. (2021). World Population. [online], <https://www.worldometers.info/th/> [14 มกราคม 2564].
- Yamane, T. (1973). Statistic: An Introduction Analysis. 3rd ed. Tokyo: Harper & Row.

การสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืน
ของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้

Network Creation of Sustainable Commercial Timber Growing
Management of Buddhist Agriculturist Communities in Southern Isan

พระครูวุฒิธรรมบัณฑิต, รศ.ดร.

Phrakru Wutthidhambundit, Assoc.Prof.Dr.

พระมหาคะนอง จันทร์คำลอย, ดร.

Phramaha Kanong Chankamloi, Dr.

นายศราวุธ ขันธวิชัย

Sarawut Khanthawichai

ดร.ศรีอรุณ คำโท

Dr.Sriarun Khamtho

คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์

Bachelor of Political Science

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: sarawut.kha@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 17 กันยายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 15 ตุลาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 พฤศจิกายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ 2) เพื่อศึกษาเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ 3) เพื่อวิเคราะห์การสร้างความยั่งยืนในการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ในพื้นที่อีสานใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเอกสารและเชิงคุณภาพจากกลุ่มเป้าหมายมีจำนวน 45 คน โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ในเชิงคุณภาพ อธิบายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้มีปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรพื้นที่อีสานใต้มี 7 ด้าน คือ 1. ปัจจัยด้านสร้างความมั่นคงด้านการถือครองที่ดิน 2. ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนแหล่งทุนและสินเชื่อ ในการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ 3. ปัจจัยด้านโครงสร้างกฎหมายและนโยบายที่เอื้ออำนวยนโยบายทาง

การเมือง 4. ปัจจัยด้านระบบการปลูกและการจัดการ 5. ปัจจัยด้านการตลาดรองรับผลผลิตจากป่าไม้ 6. ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล และ 7. ปัจจัยด้านการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ส่วนเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์มีจำนวน ๓ จังหวัด คือ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ และยโสธร ส่วนการสร้าง ความยั่งยืนในการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์มีความยั่งยืน 2 แนวทาง คือ 1. ผนวกรวม สร้างจิตสำนึกให้ชุมชน และ 2. เสริมสร้างเครือข่ายการจัดการป่าชุมชน

คำสำคัญ : สร้างเครือข่าย, การปลูกป่าเชิงพาณิชย์, อีสานใต้

ADSTRACT

The objectives of the research were as follows: 1) to study important factors in commercial reforestation of the Buddhist Kaset community in the Southern Isan, 2) to study the network for sustainable commercial reforestation management of Buddhist agricultural communities in the Southern Isan, and 3) to analyze the creation of sustainability in the management of commercial Buddhist agricultural community in the Southern Isan. It was the qualitative research that collected and analyzed documentary and qualitative data from a target group of 45 people by using in-depth interviews and participatory observation. The data were analyzed and synthesized qualitatively. The research results were explained according to the research objectives.

The research results found that there were 7 Important factors in the commercial reforestation of the Buddhist Kaset community in the Southern Isan as follows: 1. the factor in creating stability in land ownership 2. the factor in receiving supports from capital and credit sources in the commercial planting of Buddhist agricultural community 3.the factor in legal and policy structure facilitating political policy 4. the factor in planting and management systems 5. the marketing factor supporting forestry products 6. the governance factor, and 7.the factor of ecological balance maintenance. The commercial reforestation management network consists of 3 provinces: Ubon Ratchathani, Sisaket and Yasothon. In creating sustainability in managing commercial Buddhist agricultural community reforestation there are 2 approaches: 1. campaigning to create awareness in the community and 2. strengthening community forest management network.

Keywords: Network creation, Commercial Timber Growing, Southern Isan

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันกระแสการปลูกต้นไม้ โดยเฉพาะไม้ยืนต้นกำลังมีความตื่นตัวในภาค ประชาสังคม ผสมกับปัจจัยเสริมต่าง ๆ เชิงนโยบายภาครัฐ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์และ โครงการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร การใช้ต้นไม้เป็นหลักประกันทางธุรกิจ การแก้ไข กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป่าไม้และชุมชนมีพัฒนาการมาตั้งแต่ยุคที่ชุมชนอยู่ร่วมกับป่า และต่อมาในยุคที่ มองชุมชนว่าเป็นผู้บุกรุกและทำลายป่าโดยแยกชุมชนออกจากป่า และท้ายที่สุดในปัจจุบันที่เป็นยุคที่

หันกลับมาดูชุมชนให้เข้าร่วมดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากป่า ดังล่าสุดได้มีพระราชบัญญัติป่าไม้ฉบับที่ 8 พ.ศ.2562 มาตรา 7 บัญญัติว่าไม้ชนิดใดที่ขึ้นในป่าจะเป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา สำหรับไม้ทุกชนิดที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้ามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้เปิดช่องทางให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากป่าไม้ กล่าวคือการให้ไม้ทุกชนิด ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือจากการปลูกในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์ถูกต้องไม่เป็นไม้หวงห้ามอีกต่อไป

โดยหลักสำคัญของพระราชบัญญัติป่าไม้ฉบับที่ 8 พ.ศ.2562 ดังกล่าว มุ่งหวังให้การทำให้ไม้ การเคลื่อนย้าย หรือการส่งเสริมอุตสาหกรรมและการใช้ประโยชน์จากไม้หวงห้าม ไม้มีค่า สามารถทำได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานในการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่า เนื่องจากกฎหมายเดิมได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อป้องกันรักษาไม้มีค่าที่อยู่ในป่า จึงเป็นอุปสรรคในการดำเนินการส่งเสริมการปลูก และใช้ประโยชน์จากไม้มีค่า เช่น ไม้สัก ที่เคยมีการส่งเสริมการปลูกมานานหลายสิบปี แต่เกษตรกรผู้ปลูก ไม่สามารถตัดมาใช้ประโยชน์ได้ด้วยเหตุแห่งข้อกฎหมาย ดังนั้นพระราชบัญญัติป่าไม้ฉบับใหม่นี้ จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อเปิดทางให้การทำให้ไม้ง่ายขึ้น โดยการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเพื่อนำมาใช้ประโยชน์มากขึ้น จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวได้เปิดช่องทางให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากป่าไม้ กล่าวคือการให้ไม้ทุกชนิดที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือจากการปลูกในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์ถูกต้องไม่เป็นไม้หวงห้ามอีกต่อไปโดยประชาชนผู้เป็นเจ้าของสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ (ณรงค์ ณ เชียงใหม่, 2559:41)

จากข้อมูลด้านอุตสาหกรรมที่ใช้ไม้เป็นวัตถุดิบของประเทศไทยมีห่วงโซ่มูลค่ามหาศาลและมีผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ทั้งอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยที่ปริมาณการใช้ไม้ของโลกและของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้จากการคาดการณ์ความต้องการใช้ไม้ของประเทศไทยซึ่งเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของประชากรและระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ กรมป่าไม้และคณะวนศาสตร์ คาดการณ์ว่าความต้องการใช้ไม้เพื่อใช้ประโยชน์ในภาคครัวเรือนและใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมในประเทศ จะเพิ่มขึ้นเป็น 112 ล้านลูกบาศก์เมตร (75 ล้านตัน) ในปี พ.ศ.2570 และ 128 ล้านลูกบาศก์เมตร (85 ล้านตัน) ในปี พ.ศ. 2580 จะเห็นได้ว่าปริมาณไม้ที่ผลิตได้ในปัจจุบันยังคงมีข้อจำกัดและไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ไม้ของประเทศและมีแนวโน้มที่จะขาดแคลนวัตถุดิบไม้มากยิ่งขึ้นในอนาคต ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจให้ได้ผลอย่างจริงจังเป็นรูปธรรม จะช่วยสนับสนุนให้มีปริมาณไม้เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศ หรือช่วยลดปริมาณการนำเข้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ และช่วยให้การนำเข้าไม้ในอนาคตลดลง และส่งเสริมให้มีชนิดไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ในระบบอุตสาหกรรมไม้เศรษฐกิจมีความหลากหลายของชนิดไม้และผลิตภัณฑ์มากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อภาพรวมของเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ (กรมป่าไม้, 2562:93)

การปลูกป่าหรือการใช้ประโยชน์จากป่าทั้งด้วยหลักกฎหมายและหลักความสมดุลตามธรรมชาติดังกล่าวจะมีส่วนช่วยให้ชุมชนพุทธเกษตรและเกษตรกรรายย่อย ได้มีโอกาสสร้างเสริมรายได้จากการปลูกป่าเพื่อการค้าหรือเชิงพาณิชย์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนโดยเฉพาะในพื้นที่อีสานใต้ แม้ว่าพระราชบัญญัติป่าไม้ฉบับใหม่ จะเปิดทางให้มีการทำให้ไม้มีค่าได้สะดวกมากขึ้น มีการลดหย่อนผ่อนคลายเป็นต่าง ๆ มากขึ้น แต่ยังคงมีอุปสรรคในกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องให้เวลากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผ่อนคลายเป็นต่าง ๆ กำหนดต่าง ๆ เพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของ

กฎหมายที่ใช้เวลาจะมีความสอดคล้องกับการริเริ่มสร้างสรรค์การปลูกป่าที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเติบโต อย่างน้อยที่สุด การแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ ปี พ.ศ.2562 นี้ถือว่าเป็นพัฒนาการหนึ่งของการส่งเสริมอุตสาหกรรมป่าไม้ของชุมชนหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการปลูกป่าเพื่อการค้าหรือเชิงพาณิชย์ให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับต่างประเทศอย่างจริงจังมากขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ อันประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร ซึ่งมีปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชน เครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืน และการสร้างความยั่งยืนในจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ในพื้นที่อีสานใต้ ในด้านกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การคัดเลือกประเภทไม้ที่ปลูก ระบบการปลูกและการดูแลที่รักษาความสมดุลและพึ่งพาซึ่งกันและกันของธรรมชาติ การสนับสนุนแหล่งทุน และทักษะทางวิชาการ การทำแผนและการจัดระบบธุรกิจ การส่งเสริมเครือข่ายเชื่อมโยงผลผลิตกับตลาด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่ง การพัฒนาต่อยอดห่วงโซ่การแปรรูปไม้ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและสถาบันของชุมชน การปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการปลูกป่าชุมชนเชิงพาณิชย์ ตลอดจนนโยบายของรัฐที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการป่าไม้ของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรพื้นที่อีสานใต้
2. เพื่อศึกษาเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้
3. เพื่อวิเคราะห์การสร้างคามยั่งยืนในจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ในพื้นที่อีสานใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการศึกษาเชิงเอกสารและเชิงสัมภาษณ์ภาคสนามเท่านั้น ใช้วิธีวิจัยโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) เพื่อศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานจากการศึกษาข้อมูลชั้นทุติยภูมิ จากตำรา หนังสือ บทความ วารสาร เอกสาร งานวิทยานิพนธ์ งานวิจัย รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ ดังนี้

1.1 ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหนังสือ รายงานการวิจัยและเอกสารอื่น ๆ โดยอาศัยแนวคิดการสำรวจการสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ เป็นกรอบในการศึกษา

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1.3 สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามระเบียบวิธีวิจัยให้เนื้อหาสาระครอบคลุม การสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้

2) การศึกษาเชิงคุณภาพในภาคสนาม (Qualitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตร การเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตร และวิเคราะห์การสร้างความยั่งยืนในจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ในพื้นที่อีสานใต้ ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา

3) พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พื้นที่รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลโดยพื้นที่ศึกษาใช้แบบเจาะจง การสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้โดยเลือกใช้ตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนในแต่ละจังหวัดจำนวน 3 จังหวัดๆ ละ 2 แห่ง เป็นตัวแทนของจังหวัด ดังนี้ 1) จังหวัดอุบลราชธานี คือ ป่าชุมชนบ้านป่าเลา และป่าเอกชนของนางทา 2) จังหวัดศรีสะเกษ คือ ป่าชุมชนผึ่งขาวห้วยชะยูงและป่าเอกชน นายสมัย 3) จังหวัดยโสธร คือ ป่าชุมชนบ้านโนนแดง และป่าเอกชน นางสุวรรณา ส่วนมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ จำนวน 6 ชุมชนใน 3 จังหวัด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ประชาชน ชุมชน นักวิชาการ ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ และยโสธร รวม 3 จังหวัด ๆ ละ 4 คน รวมทั้งหมดจำนวน 15 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ เป็นบุคคลที่มีบทบาทและความสัมพันธ์เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ กลุ่มที่ 2 กรรมการชุมชนและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกป่า 3 จังหวัดๆ ละ 10 คน รวม ทั้งสิ้นจำนวน 30 คน โดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ประชาชน ชุมชน นักวิชาการ กรรมการชุมชนและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกป่า รวมทั้งหมด จำนวน 45 คน เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตร การเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตร และการสร้างความยั่งยืนในจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ในพื้นที่อีสานใต้

ผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงเอกสาร เชิงคุณภาพจากกลุ่มเป้าหมายทั้งที่เป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกป่าจึงทำให้ได้ผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูล โดยพื้นที่ศึกษาใช้แบบเจาะจง เกี่ยวกับปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรพื้นที่อีสานใต้โดยการสำรวจพื้นที่วิจัยพบว่ามีปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรพื้นที่อีสานใต้จำแนกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านระบบการสร้างความมั่นคงด้านการถือครองที่ดิน ปัจจัยด้านระบบการสร้างความมั่นคงด้านการถือครองที่ดิน คือ การมีสิทธิครอบครองหรือสิทธิทำกินของชุมชนและเกษตรกรรายย่อย โดยมีอาณาเขตชัดเจนและถูกต้องตามกฎหมาย จากการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ และยโสธร พบว่า เอกสารสิทธิของเกษตรกร ส่วนใหญ่จะเป็นโฉนด และ น.ส.3 ก. น.ส.3 ข. เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01และยังมีเกษตรกรบางกลุ่มที่ไม่มี

เอกสารสิทธิ์ แต่ก็ได้เข้าจับจองพื้นที่เพื่อทำเกษตร ซึ่งได้มีการเสียภาษีให้แก่ท้องถิ่นโดยท้องถิ่นได้ออกใบเสียภาษีให้ทำกิน (ภาษีดอกหญ้า) เช่น ใบ ส.ค.1, ใบ ภ.บ.ท 5 ซึ่งยังเป็นปัญหาที่ภาครัฐจะต้องเข้ามาแก้ปัญหาให้เกษตรกรได้มีโอกาสมีที่ดินทำกินที่ถูกต้องและสร้างความมั่นคงด้านการถือครองที่ดินของเกษตรกรต่อไป

2. ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุน ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุน คือ การสนับสนุนแหล่งทุน แหล่งสินเชื่อ การประกันการลงทุน และทักษะทางวิชาการและเทคโนโลยีการจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ พบว่า ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนที่สำคัญ 2 ทาง คือ 1) ครอบครัวยุคใหม่เป็นรากฐานสำคัญในการให้การสนับสนุน ความเข้าใจของสมาชิกในครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจในการปลูกไม้มีค่าซึ่งจะต้องรอผลผลิตในระยะเวลาหลายปี ขณะเดียวกันในระยะแรกคนในชุมชนไม่เห็นด้วย มองว่าเป็นการใช้ที่ดินที่ไม่คุ้มค่า ด้วยความวิริยะอุตสาหะของเกษตรกร เมื่อระยะเวลา 4-5 ปีผ่านไป เกษตรกรได้ปลูกไม้มีค่าพร้อมกับพืชเศรษฐกิจอื่นแซมในป่าเดียวกัน ได้ผลผลิตจากพืชเศรษฐกิจที่อาศัยป่า ทำให้ชุมชนรอบข้างสนใจและสามารถขยายผลไปทั้งในและนอกชุมชน 2) การสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น แหล่งสนับสนุนทักษะทางวิชาการ เงินทุนและสินเชื่อสำหรับป่าชุมชน ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ป่าไม้จังหวัด กรมป่าไม้ ได้ให้การสนับสนุนป่าชุมชนตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ทั้งในด้านวิชาการ ด้านการฝึกอบรมอาสาสมัครดูแลป่า

3. ปัจจัยด้านโครงสร้างกฎหมายและนโยบายที่เอื้ออำนวยโครงสร้างกฎหมายและนโยบายที่เอื้ออำนวย คือ นโยบายทางการเมืองที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการป่าไม้ของชุมชน โดยปลอดจากอิทธิพลการครอบงำของนักการเมืองและธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โครงสร้างทางสถาบันหน่วยงานและกฎหมายที่เหมาะสม การปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะการออกใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายหลายระดับ แม้ว่ากฎหมายป่าไม้ (มาตรา 7) จะอนุญาตให้สามารถตัดไม้ได้ก็ตาม แต่ข้อกักตึงคือข้อจำกัดในการตัด เช่น เมื่อจะตัดไม้จำเป็นหรือไม่ ที่จะต้องแจ้งผู้ที่มีใบอนุญาตในการตัด หรือกรณีการขออนุญาตการใช้เลื่อยยนต์ (จำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับให้เกษตรกรผู้ปลูกป่าสามารถใช้เลื่อยยนต์ในการนำไม้มาแปรรูป)

4. ปัจจัยด้านระบบการปลูกและการจัดการ ปัจจัยด้านระบบการปลูกและการจัดการ คือ การคัดเลือกประเภทของไม้ที่ปลูก การเพาะพันธุ์กล้าไม้ การปลูกป่าเชิงพาณิชย์ควบคู่กับการพัฒนาเกษตรเลี้ยงชีพแบบยั่งยืน เกษตรอินทรีย์ ระบบการปลูกและการดูแลความหลากหลายทางชีวภาพที่รักษาความสมดุลและพึ่งพาซึ่งกันและกันของธรรมชาติ ในการจัดระบบการปลูกและการจัดการดูแลป่าของภาคเกษตร จากการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์เป้าหมายพบว่า ชุมชนมีระบบการจัดการให้ความสำคัญในระบบนิเวศตามความเหมาะสมและวัตถุประสงค์การปลูกป่าของแต่ละชุมชน สามารถแยกออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 ปลูกไม้มีค่าแซมด้วยพืชเศรษฐกิจเพื่อเลี้ยงชีพและเลี้ยงรูปแบบที่ 2 ปลูกไม้มีค่าพร้อมกับเพาะเชื้อเห็ด เก็บไข่มดแดงและปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ รูปแบบที่ 3 ปลูกไม้มีค่าโดยไม่ปลูกพืชอื่นแซม เกษตรกรบางคนมีที่ดินว่างเปล่า ก็มีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม้ยืนต้น

5. ปัจจัยด้านการมีตลาดพร้อมรองรับผลผลิตจากป่าไม้ ปัจจัยด้านการมีตลาดพร้อมรองรับผลผลิตจากป่าไม้คือ การปลูกป่าเชิงพาณิชย์หรือวิสาหกิจป่าไม้ชุมชนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีวัตถุประสงค์ในทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมเครือข่ายเชื่อมโยงผลผลิตจากการปลูกป่าที่เป็นไม้และไม้ใช้ไม้กับการขับเคลื่อนทางการตลาด โดยเฉพาะข้อมูลการตลาดและการเข้าถึงตลาด การพัฒนาต่อยอดมูลค่าผลผลิตจากเนื้อไม้ที่เป็นผลผลิต โดยเฉพาะเทคโนโลยีพัฒนาห่วงโซ่การแปรรูป การพัฒนา

สร้างสรรค์สู่วิสาหกิจอื่นที่เชื่อมโยงจากห่วงโซ่การแปรรูป การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่ง เพื่อเชื่อมโยงชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตและตลาด ระยะหลายปีก่อนที่เกษตรกรจะใช้ประโยชน์จากไม้มีค่าที่ปลูกได้

6. ปัจจัยด้านธรรมาภิบาลและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกสมาคมปลูกป่าเชิงพาณิชย์ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาลและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกสมาคมปลูกป่าเชิงพาณิชย์ แนวคิดของเกษตรกรต่อผลลัพธ์ของการจัดการปลูกป่ามีความหลากหลาย ได้แก่ การมองป่าว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ธรรมชาติต้องพึ่งพาอาศัยกันและมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยป่า การที่จะทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการปลูกป่าเพื่อครองชีพ มาเป็นเพื่อเชิงพาณิชย์นั้น

7. ปัจจัยด้านการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศกับการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ ปัจจัยด้านการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อาศัยการใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย ในการส่งเสริมการปลูกป่าไม้และช่วยกันดูแลรักษาให้คงเดิมเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตมนุษย์และสัตว์ โดยรัฐส่งเสริมการปลูกป่าเป็นหลักในการอนุรักษ์ให้เกิดความยั่งยืน ลดสถานะโลกร้อน เป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบของปัจจัยสี่ เกิดเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตร การจัดการป่าอย่างยั่งยืน เกิดประโยชน์ต่อระบบนิเวศ เอื้อต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อกำหนดพันธกิจด้านธุรกิจ วัฒนธรรม ประเพณีได้

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้เครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ได้มีการทำ MOU กับสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ โดยจัดชุมชนพุทธเกษตรกับการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนในพื้นที่อีสานใต้ จำนวน ๓ จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ และยโสธร ณ มหาวิทยาลัยลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี และจัดพิธีร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในการเป็นเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้มีผู้คนเข้าร่วมงานเสวนาการสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตร กว่า 50 รูป/คน ทั้งคณะสงฆ์ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน โดยมีวิทยาร่วมเสวนา ประกอบด้วย

1. พระพิพัฒน์วีโรภาส ผู้อำนวยการศูนย์พุทธธรรมสมเด็จพระมหาธีราจารย์ ปาดงใหญ่วังอ้อ ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

2. นายสหัสรัฐ ศิริวรรณ ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการปลูกป่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ จังหวัดอุบลราชธานี

3. นายปรัชญา ทาทอง เลขานุการคณะกรรมการป่าชุมชนตำบลกุดเสลา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

5. นายวิบูลย์ แก่นสุข ผู้ใหญ่บ้าน บ้านหมากมี หมู่ 1 ตำบลกระโสม อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี

5.นายประสิทธิ์ ศรีพิมพ์ คณะกรรมการป่าชุมชน ศูนย์พุทธธรรมสมเด็จพระมหาธีราจารย์ ปาดงใหญ่วังอ้อ

การสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ ถือว่ามีส่วนสำคัญที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนชุมชนให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบด้วยนโยบายของภาครัฐแต่ละช่วงเวลา แต่ด้วยระบบที่มีมาอย่างยาวนานนั้น ได้สร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่าง

ชุมชนและภาครัฐการนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม การสร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนา ระหว่างชุมชนเกษตรกับภาคให้มีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุนกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน โดยให้ชุมชนยังคงบทบาทเป็นฐานการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ ขณะที่รัฐ ช่วยสนับสนุนในการเป็นแหล่งตลาดและการบริโภค รวมทั้งแหล่งจ้างงานที่ส่งทอดความเจริญสู่พื้นที่ ชนบท ขณะเดียวกันมีความเข้มแข็งของชุมชนและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นทุนทางสังคมที่ สำคัญ ช่วยสร้างโอกาสที่จะเกื้อหนุนพลังการพัฒนาเพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

แม้ว่าการจัดการปลูกป่าของเกษตรกรได้ดำเนินเป็นรายบุคคล เกษตรกรผู้ปลูกป่าได้สร้าง เครือข่ายในการแสวงหาแหล่งสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวิชาการและจัดหาพันธุ์ไม้จากศูนย์ ป่าไม้จังหวัด ศูนย์ขยายพันธุ์กล้าไม้ระดับจังหวัด ศูนย์เพาะชำกล้าต้นไม้ระดับอำเภอ ความรู้ด้านการ จัดทำบัญชีการทำการเกษตรและแหล่งทุนสำหรับการเกษตรจากกรมส่งเสริมสหกรณ์การเกษตร การ เข้าถึงแหล่งวิชาการการฝึกอบรมเศรษฐกิจพอเพียง “คืนชีวิตให้แผ่นดิน” ตามศาสตร์พระราชารัชกาลที่ ๙ ให้สวนป่าเป็นแหล่งอาหารและสมุนไพร การศึกษาดูงานการปลูกผักหวานป่าในพื้นที่อุทยาน ผักหวานป่าในจังหวัดใกล้เคียง สำหรับการรับรองมาตรฐานการปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อเลี้ยงชีพใน ระหว่างที่รอการใช้ประโยชน์จากการปลูกป่า เกษตรกรบางส่วนได้เข้ารับการฝึกอบรมสมาชิก เครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ PGS (Participatory Guarantee System) ได้ผ่านการรับรองการปฏิบัติ ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ภายใต้กระบวนการรับรองเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ตลอดทั้งได้ เรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่งอื่น ได้แก่ ปรากฏชาวบ้านพื้นที่ใกล้เคียง สื่อ YouTube ในเรื่องปุ๋ยอินทรีย์ จุลินทรีย์แห้งและน้ำ การทำไบโอดีเซลจากน้ำมันยางนา ตลอดทั้งการจัดการปลูกป่าผสมผสานพืช เศรษฐกิจเพื่อส่งผลิตผลจำหน่ายในวิสาหกิจชุมชนตลาดสีเขียว

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) จากกลุ่มเป้าหมาย ในการสร้างความยั่งยืนในการจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิง พานิชย์ในพื้นที่อีสานใต้ นโยบายและกลไกการจัดการป่าชุมชนของภาคประชาชนให้มีความยั่งยืนจึง ได้เสนอแนวทาง ดังนี้

1. การรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านและชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและ ประโยชน์ของป่า ชุมชนต่อวิถีชีวิต โดยการให้ชุมชนมีบทบาทส่วนร่วมในการจัดการและ อนุรักษ์ป่า (ป่าชุมชน) กระบวนการสร้างกลไกการจัดการป่าชุมชนและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในท้องถิ่น ในการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สามารถแลกเปลี่ยนปัญหาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่น ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มีประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชน (สุทธิพันธ์ อรัญญาสา, พระครูเอกตตรสตาธิคุณและพระครูปริยัติวรเมธี, 2563:65)

2. การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการป่าชุมชนสร้างความยั่งยืนในการจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธ เกษตรเชิงพานิชย์ในพื้นที่อีสานใต้ วิธีการหรือแนวทางปฏิบัติ ประกอบด้วย การจัดตั้งคณะกรรมการ ป่าชุมชน ซึ่งเป็น ตัวแทนของชาวบ้านในการรักษาป่า คัดเลือกจากคนที่มีใจเสียสละ มีความรู้และ ความสนใจ เรื่องการอนุรักษ์ป่า ทำหน้าที่กำหนดนโยบายหรือแนวทางการจัดการป่า เพื่อการได้อาศัย ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเกิดความยั่งยืน ตั้งกฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน และ ปฏิบัติตาม กฎนั้นอย่างเคร่งครัด ไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ทำกิจกรรม ร่วมกัน กำกับ

ติดตาม และประเมินผลการทำงาน การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นจากการเล็งเห็น ประโยชน์ส่วนรวมที่จะพึงได้จากการจัดการป่าชุมชนนั้น(สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน, 2559:35) การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการป่า ชุมชนก็เพื่อถ่ายทอดหรือเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษาหรือประสบการณ์ทำงาน ของผู้ให้ความรู้หรือวิทยากรนั้น ส่วนการส่งเสริมเพื่อพัฒนามีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุน/อำนวยความสะดวกการทำงานของคณะทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ ของโครงการ/กิจกรรม การพัฒนาเครือข่ายควรมีนโยบายหรือหลักการที่เกื้อหนุนการทำงาน การทำงาน เครือข่ายควรได้รับการพัฒนาเรื่องทิศทางการทำงานที่เหมาะสมกับยุคสมัยหรือความ ต้องการของผู้รับบริการ และรัฐควรส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ (อคิน รพีพัฒน์, 2559:55)

อภิปรายผล

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรพื้นที่อีสานใต้โดยการสำรวจพื้นที่วิจัยพบว่ามีปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรพื้นที่อีสานใต้จำแนกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1. ปัจจัยด้านระบบการสร้างความมั่นคงด้านการถือครองที่ดิน 2. ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุน ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุน คือ การสนับสนุนแหล่งทุน แหล่งสินเชื่อ การประกันการลงทุน และทักษะทางวิชาการและเทคโนโลยีการจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ 3. ปัจจัยด้านโครงสร้างกฎหมายและนโยบายที่เอื้ออำนวยโครงสร้างกฎหมายและนโยบายที่เอื้ออำนวยคือ นโยบายทางการเมืองที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการป่าไม้ของชุมชน 4. ปัจจัยด้านระบบการปลูกและการจัดการ ปัจจัยด้านระบบการปลูกและการจัดการ คือ การคัดเลือกประเภทของไม้ที่ปลูก การเพาะพันธุ์กล้าไม้ 5. ปัจจัยด้านการมีตลาดพร้อมรองรับผลผลิตจากป่าไม้ 6. ปัจจัยด้านธรรมาภิบาลและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกสมาคมปลูกป่าเชิงพาณิชย์ และ 7. ปัจจัยด้านการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศกับการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ จากปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรพื้นที่อีสานใต้จำแนกเป็น 6 ด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของ นพรัตน์ ดวงแก้วเรือนว่า ชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากที่ดินส่วนใหญ่ในที่ลุ่ม ใช้เป็นที่บ้านและที่นา ที่ดอนและที่สูงจะเป็นที่สวน นโยบายของรัฐกับการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจนำไปสู่ชุมชนบุกรุกขยายพื้นที่เข้าไปในเขตป่าทำให้ชาวบ้านไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินนำไปสู่ความขัดแย้งการแย่งพื้นที่ระหว่างชาวบ้านกับรัฐ เกิดกระบวนการต่อสู้เรียกร้องเพื่อหาข้อยุติปัญหา สร้างรูปธรรมในพื้นที่ให้เกิดการยอมรับ สู่การสร้างความร่วมมือชุมชนกับรัฐท้องถิ่น วางแผนจัดการที่ดิน ส่งผลต่อพฤติกรรมดูแลสิ่งแวดล้อม โดยการนำแนวคิด ผังชีวิต-ผังตำบล เข้ามาใช้ในการจัดการพื้นที่ ผสานองค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชนในการจัดการและใช้ประโยชน์ในพื้นที่สู่การสร้าง ความมั่นคงและยั่งยืนในที่ดินทำกินให้ชุมชนสามารถจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างยั่งยืน (นพรัตน์ ดวงแก้วเรือน, 2559: 45-70)

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ เครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ได้มีการทำ MOU กับสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ โดยจัดชุมชนพุทธเกษตรกับการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนในพื้นที่อีสานใต้ จำนวน ๓ จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ และยโสธร ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี และจัดพิธีร่วมลงนามบันทึก

ความเข้าใจ (MOU) ในการเป็นเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ เครือข่ายปลูกป่าดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ อวยชัย วัฒนา (2560 : 25 -26) ที่ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำองค์กรชาวบ้านเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าชุมชน จังหวัดมหาสารคามพบว่า การฝึกอบรมผู้นำเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน หลักสูตรพัฒนาผู้นำเครือข่ายองค์กรชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าชุมชน เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วยสาระ 5 หน่วยคือ(1) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (2) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับศิลปะการพูดเพื่อการสื่อสาร (3) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาทีมงานและเครือข่าย (4) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรและ (5) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนทั้งหมดต่างเป็นสร้างและขยายเครือข่ายการปลูกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 มีนโยบายและกลไกการจัดการป่าชุมชนของภาคประชาชนให้มีความยั่งยืนจึงได้เสนอแนวทาง ดังนี้ 1.การรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านและชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและ ประโยชน์ของป่าชุมชนต่อวิถีชีวิต โดยการให้ชุมชนมีบทบาทส่วนร่วมในการจัดการและ อนุรักษ์ป่า (ป่าชุมชน) และ 2. การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการป่าชุมชนสร้างความยั่งยืนในการจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ในพื้นที่อีสานใต้ วิธีการหรือแนวทางปฏิบัติ ประกอบด้วย การจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชน ซึ่งเป็น ตัวแทนของชาวบ้านในการรักษาป่า คัดเลือกจากคนที่มีใจเสียสละ มีความรู้และความสนใจ เรื่องการอนุรักษ์ป่า ทำหน้าที่กำหนดนโยบายหรือแนวทางการจัดการป่า เพื่อการได้อาศัยประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเกิดความยั่งยืน ตั้งกฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน และ ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะ ทำกิจกรรม ร่วมกัน กำกับติดตาม และประเมินผลการทำงาน การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นจากการเล็งเห็น ประโยชน์ส่วนรวมที่จะพึงได้จากการจัดการป่าชุมชนนั้น จากหลักการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ จักรพงษ์ พวงงามชื่นและคณะ พบว่า จากการวิจัยส่งผลให้ได้ข้อคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนตามหลักการพัฒนาการมีส่วนร่วม 5 สร้าง คือ 1) สร้างจิตสำนึกเพื่อให้ทุกคนเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 2) สร้างพลังร่วม ด้วยการค้นหาผู้มีจิตอาสาจากการสร้างจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของป่าไม้ 3) สร้างการมีส่วนร่วม ด้วยการช่วยกันคิด ร่วมแก้ไขจากปัญหาและ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในอดีต 4) สร้างบทบาทและหน้าที่เพื่อให้ทุกคนรู้ว่าหน้าที่ทำอะไรในโครงการต่าง ๆ และ 5)สร้างแผนการดำเนินงาน เพื่อรองรับโครงการในอนาคตที่ทุกคนจะต้องร่วมกันทำ ซึ่งหลัก 5 สร้างนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยสองปัจจัยใหญ่ๆ คือ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1) ความสามัคคีของชาวบ้าน 2) ผู้นำ มีวิสัยทัศน์และเสียสละ 3) แนวคิดเชิงอนุรักษ์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของชาวบ้าน 4) แรงขับเคลื่อนของการทำลายป่าในอดีตของชาวบ้าน และปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 1)กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของภาครัฐ 2) การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก 3) การให้การยอมรับจากภายนอกรางวัลที่ได้รับระดับประเทศ และ 4) ประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายนอก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาการการสร้างเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่อีสานใต้ จากบริบทที่มีปัจจัยสำคัญในการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชน เครือข่าย

การจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชน ตลอดจนการสร้างความยั่งยืนในการจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ในพื้นที่อีสานใต้ ใน 6 ด้าน คือ

1. ด้านระบบการสร้างความมั่นคงด้านการถือครองที่ดิน คือ จะต้องมีการออกเอกสารสิทธิ์ให้เกษตรกร การมีสิทธิครอบครองหรือสิทธิทำกินของชุมชนและเกษตรกรรายย่อย โดยมีอาณาเขตชัดเจนและถูกต้องตามกฎหมาย

2. การได้รับการสนับสนุนจากภายนอก คือ หน่วยงานภาครัฐ จะต้องให้การสนับสนุนแหล่งทุน แหล่งสินเชื่อ การประกันการลงทุนและทักษะทางวิชาการและเทคโนโลยีการจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์

3. โครงสร้างกฎหมายและนโยบายที่เอื้ออำนวย คือ นโยบายทางการเมืองที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการป่าไม้ของชุมชน โดยปลอดจากอิทธิพลการครอบงำของนักการเมืองและธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โครงสร้างทางสถาบัน หน่วยงานและกฎหมายที่เหมาะสม การปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์

4. ระบบการปลูกและการจัดการ คือ การคัดเลือกประเภทของไม้ที่ปลูก การเพาะพันธุ์กล้าไม้ การปลูกป่าเชิงพาณิชย์ควบคู่กับการพัฒนาเกษตรเลี้ยงชีพแบบยั่งยืน เกษตรอินทรีย์ ระบบการปลูกและการดูแลความหลากหลายทางชีวภาพที่รักษาความสมดุลและพึ่งพาซึ่งกันและกันของธรรมชาติ

5. การมีตลาดพร้อมรองรับผลผลิตจากป่าไม้ คือ การปลูกป่าเชิงพาณิชย์หรือวิสาหกิจป่าไม้ชุมชนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีวัตถุประสงค์ในทางเศรษฐกิจ มีการส่งเสริมเครือข่ายเชื่อมโยงผลผลิตจากการปลูกป่าที่เป็นไม้และไม้ใช้ไม้ กับการขับเคลื่อนทางการตลาด โดยเฉพาะข้อมูลการตลาดและการเข้าถึงตลาด การพัฒนาต่อยอดมูลค่าผลผลิตจากเนื้อไม้ที่เป็นผลผลิต โดยเฉพาะเทคโนโลยีพัฒนาห่วงโซ่การแปรรูป

6. ธุรกิจและธรรมาภิบาลและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกสมาคมปลูกป่าเชิงพาณิชย์ คือ การพัฒนาศักยภาพในเชิงองค์การและสถาบันในส่วนขององค์กรส่วนท้องถิ่นและในส่วน of ชุมชนในรูปของกลุ่ม สมาคมหรือสหกรณ์ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อสังคม ศักยภาพในการทำแผนธุรกิจ การจัดระบบธุรกิจและธรรมาภิบาล โดยเฉพาะความโปร่งใสของข้อมูล การเงินและความเป็นไปได้ทางการเงิน ในการจัดการปลูกป่าของชุมชนพุทธเกษตรและเกษตรกรรายย่อย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านและชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและ ประโยชน์ของป่าชุมชนต่อวิถีชีวิต โดยการให้ชุมชนมีบทบาทส่วนร่วมในการจัดการและ อนุรักษ์ป่า (ป่าชุมชน) กระบวนการสร้างกลไกการจัดการป่าชุมชนและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในท้องถิ่น ในการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สามารถแลกเปลี่ยนปัญหาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่น ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

2. ควรมีการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการป่าชุมชนสร้างความยั่งยืนในการจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ในพื้นที่อีสานใต้ วิธีการหรือแนวทางปฏิบัติ ประกอบด้วย การจัดตั้ง

คณะกรรมการป่าชุมชน ซึ่งเป็น ตัวแทนของชาวบ้านในการรักษาป่า คัดเลือกจากคนที่มีใจเสียสละ มีความรู้และความสนใจ เรื่องการอนุรักษ์ป่า ทำหน้าที่กำหนดนโยบายหรือแนวทางการจัดการป่า เพื่อการได้อาศัยประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเกิดความยั่งยืน ตั้งกฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน และปฏิบัติตามกฎนั้นอย่างเคร่งครัด ไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยหรือการตัดสินใจปลูกป่าเชิงพาณิชย์ของชุมชนพุทธเกษตรในพื้นที่ในภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เฉพาะเครือข่ายการจัดการปลูกป่าเชิงพาณิชย์อย่างยั่งยืนของชุมชนพุทธเกษตรในภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ
3. ควรมีการศึกษาแนวทางที่จะสามารถสร้างความยั่งยืนในจัดการปลูกป่าชุมชนพุทธเกษตรเชิงพาณิชย์ในภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ

บรรณานุกรม

- กรมป่าไม้ .(2562). “คู่มือสำหรับประชาชน การปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ”. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมป่าไม้.(2540). “กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2540.
- กาญจนา คัมทรัพย์ .(2558). “การจัดการป่าชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านดอนหมู จังหวัดอุบลราชธานี”, รายงานการวิจัย : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น. (2556). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษา บ้านทาป่าเปา ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. ปีที่ 36 ฉบับที่ 2 (เมษายน – มิถุนายน), 232.
- ณรงค์ ณ เชียงใหม่ . (2562). “การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. วารสารภูมิศาสตร์ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นพรัตน์ ดวงแก้วเรือน. (2559). การจัดการความรู้ของชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงในที่ดิน และลดพฤติกรรมทำลายสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่. MFU Connexion 5, 2 (มิ.ย.-ธ.ค. 2559), 45-70.
- ปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยาและคณะ. (2563). “ความเป็นไปได้ในการปลูกไม้สักเชิงพาณิชย์”. รายงานการวิจัย : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุทธิพันธ์ อรัญญาสา, พระครูเอกตตรสถาคันและพระครูปริยัติวรเมธี. (2563). “ป่าชุมชน : แนวคิดทางนิเวศวิทยาในการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) ของพระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. รายงานการวิจัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2559). “การเสริมสร้างเครือข่าย 4 ภาคส่วนในสังคมไทย”. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. อคินรพีพัฒน์.(2559). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา”. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- อวยชัย วัฒนา. (2560) .ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายองค์กรชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าชุมชนจังหวัดมหาสารคาม.วารสารช่อพะยอม ปีที่ 28 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน - ตุลาคม), 25-26.

การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของ
 ผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

Integration of brahma vihara dharma to promote government
 leadership of local rulers in nong bua daeng district,
 Chaiyaphum province.

พระครูสุวรรณจันทรังษี (คำมู โคตรโนนกอก)

Phrakhru Suwanchantharangsri (Khammu Khotnonkok)

ดร.ไพฑูรย์ มาเมือง

Dr.Phaithoon Mamuang

พระมหานรินทร์ สุรปณโณ, ดร.,

Phramaha Narin Surapanyo, Dr.

Buaonsomsak014@gmail.com

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์)

Master of Political Science (Political Science

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Chaiyaphum

Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail : samran@cpru.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 17 กันยายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 4 ตุลาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 14 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่น 2) เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 9 รูป/คน และการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีและค่าเอฟ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลวิจัยพบว่า 1. ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D.=1.02) ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ และการศึกษาต่างกัน มีความ

คิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. ผลการนำเสนอการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรม พบว่า 1) ด้านคุณลักษณะตามหลักพรหมวิหารธรรม ผู้ปกครองท้องถิ่นควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง 2) ด้านพฤติกรรมตามหลักพรหมวิหารธรรม ผู้ปกครองท้องถิ่น ควรมีความรักความเมตตาต่อประชาชน 3) ด้านตามสถานการณ์ตามหลักพรหมวิหารธรรม ผู้ปกครองท้องถิ่น ควรรู้จักการปรับตัวให้ทันยุคทันสมัย มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการปกครอง 4) ด้านการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหารธรรม ผู้ปกครองท้องถิ่นควรเปลี่ยนแปลงพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้น ควรผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่กับสมัยเก่าให้กลมกลืนกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าในองค์กรและชุมชนนั้น ๆ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

คำสำคัญ : การบูรณาการ, หลักพรหมวิหารธรรม, ภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องถิ่น

ADSTRACT

The research components were as follows: 1) to study the level of integration of Brahma Vihara Dhamma principles to promote administrative leadership of local rulers, 2) to compare the integration of Brahma Vihara Dhamma principles to promote administrative leadership of local rulers, classified according to personal factors and 3) to present the integration of Brahma Vihara Dhamma principles to promote administrative leadership of local rulers in Nong Bua Daeng District, Chaiphaphum Province. The research method was the combined method. The qualitative research collected data from 9 key informants and the quantitative research collected data with questionnaires from 399 samples. The tools were questionnaires and interview formats. The data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by t-test and F-test. and the data were analyzed with description.

The findings of the research were as follows: 1. The level of integration of Brahma Vihara Dhamma principles to promote administrative leadership of local rulers overall was high ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.02). 2. The comparison of the people's opinions found that the people with different sex and educations had no different opinions while those with different age, occupations and income had different opinions with statistical significance at the 0.05 level. 3. The presentation of integrating Brahma Vihara Dhamma principles found that 1. As for the characteristics according to the principles of Brahma Vihara Dhamma, the local rulers should had morality in ruling. 2) As for behavior according to the principles of Brahma Vihara Dhamma, the local rulers should have loving-kindness for the people. 3) As for the situations according to the principles of Brahma Vihara Dhamma, the local rulers should adapt themselves to update, having long visions in ruling. 4) As for changes according to the principles of Brahma Vihara Dhamma, the local rulers should change

and develop the community and compromise modern and old ideas helpful for developing organizations and communities thoroughly and equally.

Keywords : appointment, principles of praise, Dhamma leadership, Leadership of Local Parents.

บทนำ

การจัดการปกครองท้องที่ได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน พระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อน นับแต่นั้นมาจึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้านตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน และได้มีการใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน การจัดการปกครองท้องที่ตามที่กำหนดไว้ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 จะประกอบไปด้วย 1) หมู่บ้าน 2) ตำบล 3) กิ่งอำเภอ 4) อำเภอ (สำนักบริหารการปกครองท้องที่, 2566)

ในปัจจุบันการบริหารงานตามองค์กรหรือพื้นที่ต่าง ๆ มักประสบกับปัญหาหลาย ๆ ด้าน ปัญหาที่เกิดจากผู้นำก็ดี หรือที่เกิดจากชาวบ้านก็ดี การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ผู้นำควรจะทำอย่างไร การเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางการเมืองกับชาวบ้านต้องใช้ความสามารถ ความเข้าใจ ความรู้และประสบการณ์มากพอสมควร เพราะว่าคำว่า “ผู้นำ” มีความแตกต่างจาก “ผู้บริหาร” เช่นเดียวกับคำว่า “ภาวะผู้นำ” (Leadership) มีความแตกต่างจากคำว่า “การจัดการ” (Management) การจัดการคือกระบวนการของการวางแผนเป้าหมายและการบรรลุเป้าหมายขององค์กรโดยผ่านการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ผู้จัดการถูกจ้างมาและได้รับอำนาจโดยชอบธรรมหรืออำนาจที่เป็นทางการจากองค์กรในการกำหนดบทบาทหรือ สั่งการบุคคลอื่นในองค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ส่วนภาวะผู้นำมีความแตกต่างกัน คือ เรื่องของอำนาจ เพราะอำนาจทางการจัดการมาจากตำแหน่งหน้าที่ในองค์กรตามระบบโครงสร้างขององค์กร ในขณะที่อำนาจทางภาวะผู้นำมาจากตัวบุคคล คือความสามารถในการชักจูงบุคคลอื่นให้ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้มีเรื่องของระดับการยอมทำตามของผู้ตามด้วยเช่นกัน (พระครูสุตวรธรรมกิจ, ดร., 2561 : 9) ปัจจุบันองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ การมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลย่อมเป็นสิ่งที่ดี ภาวะผู้นำ ก็คือคุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม และคุณสมบัติของผู้นำนั้นมีหลายด้านแยกไปตามสิ่งที่ผู้นำจะต้องเกี่ยวข้อง คือ ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการที่จะไปเกี่ยวข้องหรือปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นทุกอย่างให้ถูกต้องและได้ผลดี องค์ประกอบเหล่านั้นคือ 1) ตัวผู้นำ จะต้องมีความสมบูรณ์ภายในของตนเอง เป็นจุดเริ่มและเป็นแกนกลางไว้ 2) ผู้ตาม คือบุคคลที่มีคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับผู้ตาม 3) จุดหมาย คือบุคคลที่มีคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับจุดหมาย เช่น จะต้องมีความชัดเจน เข้าใจถ่องแท้และแน่วแน่ในจุดหมาย เป็นต้น 4) หลักการและวิธีการ คือบุคคลที่มีคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับหลักการและวิธีการที่จะทำ ให้สำเร็จผลบรรลุจุดหมาย 5) สิ่งที่จะทำ คือ

บุคคลที่มีคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสิ่งที่จะทำ 6) สถานการณ์ คือบุคคลที่มีคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม หรือสิ่งที่ประสบ ซึ่งอยู่ภายนอก ว่าทำอย่างไรจะผ่านไปได้ด้วยดี ในท่ามกลางสังคมสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งที่ประสบ เช่น ปัญหา เป็นต้น นี่คือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับผู้นำ ที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติที่จะทำให้เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นได้อย่างถูกต้องบังเกิดผลดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2558 : 4-5) แต่หากผู้นำมีแต่ความรู้ความสามารถอย่างเดียวไม่มีเสน่ห์ในการบริหารงานก็ต้องประกอบด้วยคุณธรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมภาวะผู้นำ คุณธรรมนี้คือหลักพรหมวิหารธรรม พรหมวิหาร 4 คือ ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ, ธรรมประจำใจอันประเสริฐ, หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์, ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ

1. เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า

2. กรุณา ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

3. มุทิตา ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป

4. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง เป็นพรหมหรือให้เสมอด้วยพรหม, หรือธรรมเครื่องอยู่ของท่านผู้มีความยิ่งใหญ่ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559 : 124-125) จะเห็นได้ว่าหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 นี้ มุ่งเน้นให้สังคมดำเนินวิถีชีวิตด้วยการอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความเมตตาเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (พระมหาโสฬส ขนุตตโม (พรหมมา) และคณะ, 2533 : 52)

จากเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาในหัวข้อเรื่อง “การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ” เพื่อศึกษาระดับ เพื่อเปรียบเทียบ และนำเสนอเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ” ตามความคิดเห็นของประชาชน เพื่อต้องการที่จะศึกษาว่าในปัจจุบันนี้ภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ มีภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะ ด้านพฤติกรรม ด้านตามสถานการณ์ ด้านการเปลี่ยนแปลง ของความเป็นผู้นำตามความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใดมีแนวทางในการนำและพัฒนาชุมชนเป็นไปในทิศทางใด มีวิธีการกลยุทธ์ในการพัฒนาชุมชนให้เจริญรุ่งเรือง มีความสันติสุขและเกิดการพัฒนาอย่างมั่นคงต่อเนื่อง โดยอย่างยิ่งการพัฒนาการบริหารงานของบุคลากรในองค์กรครอบคลุมทุก ๆ ด้านตามความต้องการและพัฒนาด้านจิตใจ และควรให้ความสำคัญต่อบุคลากรในองค์กรด้วยการสร้างแรงจูงใจในด้านต่าง ๆ เพื่อจะช่วยยังประโยชน์ต่อบุคลากรที่จะปฏิบัติงานให้กับองค์กร (พระสมพร กลลยาโณ (พันธ์เชียงชา) และคณะ, 2566 : 14) จนกระทั่งประชาชนในชุมชนและสังคมยอมรับยกย่องให้ “ผู้ปกครองท้องที่” ทำให้ผู้วิจัยสนใจและอยากทราบว่า “ภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ” ในปัจจุบันตามความคิดเห็นหรือความคาดหวังของประชาชนเป็นเช่นไร มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญหรือไม่มากน้อยเพียงใดต่อปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) /แบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 98,561 (สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ทั้งหมด 8 ตำบล 83 หมู่บ้าน จำนวน 399 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือข้อมูลจากที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) เช่น หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

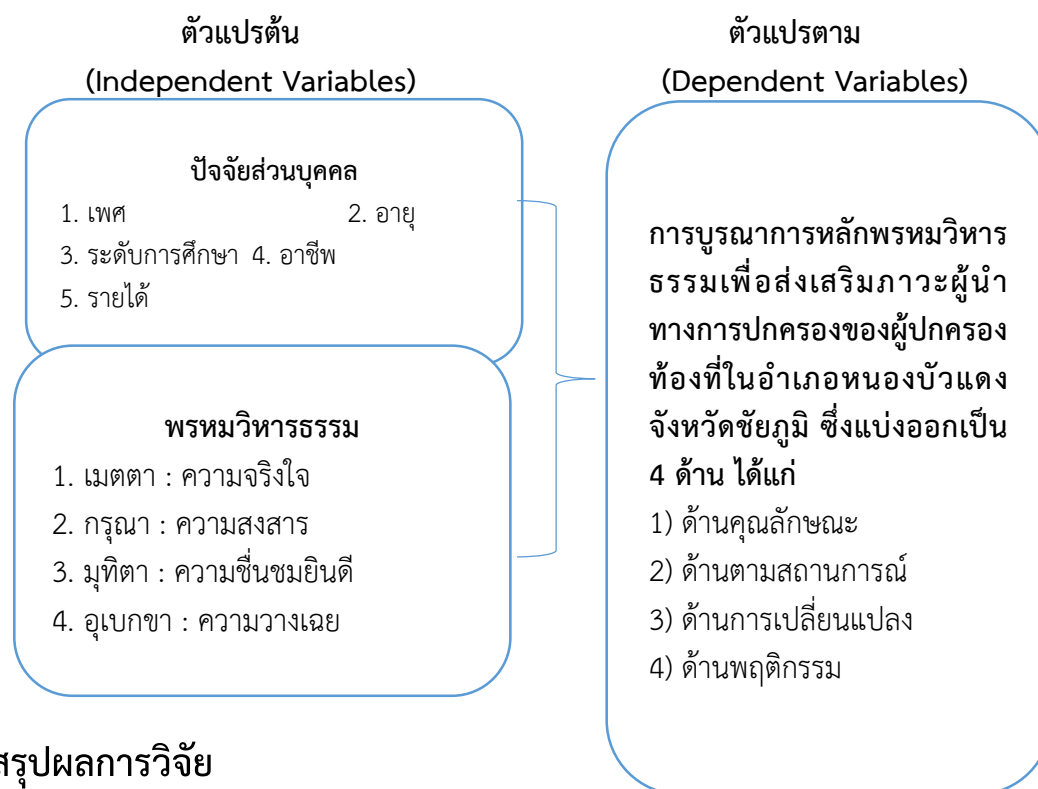
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าความแปรปรวนหรือวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวหรือการทดสอบค่า (F-test) สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่า (t-test) และค่า (F-test) กรอบแนวความคิด

จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด เรื่อง “ภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ” (เจ้าอธิการวิชัย วิชโย (พลโยธา), 2566 : 8-

9) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะ 2) ด้านตามสถานการณ์ 3) ด้านการเปลี่ยนแปลง และ 4) ด้านพฤติกรรม และหลักพรหมวิหารธรรม ซึ่งผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้ คือ

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D.=1.02) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X} = 3.81$, S.D.=1.05) ด้านตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.79$, S.D.=1.03) ด้านการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.79$, S.D.=1.07) และด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 3.76$, S.D.=1.04) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. สรุปผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

พบว่า ประชาชนที่มี เพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ผลการวิเคราะห์การนำเสนอการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D.=0.87$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเมตตา ความจริงใจ ($\bar{X} = 4.01$, $S.D.=0.87$) ด้านมฤตา ความชื่นชมยินดี ($\bar{X} = 4.00$, $S.D.= 0.88$) ด้านกรุณา ความสงสาร ($\bar{X} = 4.00$, $S.D.= 0.91$) และด้านอุเบกขา ความวางเฉย ($\bar{X} = 4.00$, $S.D.=0.92$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านเมตตา ความจริงใจ พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรม ด้านเมตตา ความจริงใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $S.D.=0.87$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นได้ปกครองดูแลคนในชุมชนด้วยความจริงใจ” ($\bar{X} = 4.01$, $S.D.=0.96$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของประชาชน” ($\bar{X} = 4.00$, $S.D.=0.96$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อนำไปแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S.D.=0.96$) ตามลำดับ

ด้านกรุณา ความสงสาร พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรม ด้านกรุณา ความสงสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D.=0.91$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นมีการนัดประชุมเพื่อชี้แจงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ประชาชนจะต้องได้รับ” ($\bar{X} = 4.06$, $S.D.=0.97$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการบริหารงานตามนโยบายที่ได้วางไว้เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน” ($\bar{X} = 4.05$, $S.D.=0.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นได้ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เหตุผลในการบริหารงานเพื่อจะได้ทราบถึงข้อดีและข้อเสีย” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $S.D.=0.99$) ตามลำดับ

ด้านมฤตา ความชื่นชมยินดี พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรม ด้านมฤตา ความชื่นชมยินดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D.=0.88$)) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นมีการสนับสนุนและส่งเสริมผลงานของชุมชนในพื้นที่” ($\bar{X} = 4.09$, $S.D.=0.92$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นมีส่วนร่วมและแสดงความยินดีกับประชาชนที่ประสบความสำเร็จ” ($\bar{X} = 4.03$, $S.D.=0.93$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นมีการพัฒนาดตนเองอยู่เสมอ และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสมควรแก่คำชื่นชม” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, $S.D.=0.97$) ตามลำดับ

ด้านอุเบกขา ความวางเฉย พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรม ด้านอุเบกขา ความวางเฉย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D.= 0.92$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นวางใจเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือคำติชมจากผู้อื่นด้วยความเต็มใจ” ($\bar{X} = 4.04$, $S.D.=0.97$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องถิ่นประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและปฏิบัติต่อประชาชนเท่าเทียม

กัน” ($\bar{X} = 4.01$, $S.D. = 0.98$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ผู้ปกครองท้องที่ ไม่มีพฤติกรรมแบ่งพวกพ้องแบ่งฝ่ายและไม่แสดงออกถึงความพอใจและไม่พอใจจนเกินควร” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S.D. = 1.01$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $S.D. = 1.02$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X} = 3.81$, $S.D. = 1.05$) ด้านตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.79$, $S.D. = 1.03$) ด้านการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.79$, $S.D. = 1.07$) และด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 3.76$, $S.D. = 1.04$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ อภิปรายได้ว่า 1) **ด้านคุณลักษณะ** คือ ผู้ปกครองท้องที่ควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง ควรมีความรู้ความสามารถในการปกครอง ควรมีระเบียบวินัยในการปกครอง ควรวางตัวเหมาะสมน่าเคารพเลื่อมใส และควรมีวุฒิภาวะมีความอดทนในการปกครอง 2) **ด้านพฤติกรรม** ผู้ปกครองท้องที่ควรขอความช่วยเหลือสังคม ควรมีความรักความเมตตาต่อประชาชน ควรมีความเด็ดขาดและเข้มแข็งอดทน ควรมีความยุติธรรม และควรใช้วาจาสุภาพเรียบร้อย 3) **ด้านตามสถานการณ์** ผู้ปกครองท้องที่ควรมีความกล้าหาญ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ควรปรับตัวตามยุคสมัยได้ดี ควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการปกครอง ควรแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี และควรมีไหวพริบปฏิภาณในการปกครอง 4) **ด้านการเปลี่ยนแปลง** ผู้ปกครองท้องที่ควรเปลี่ยนแปลงพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้น ควรผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่กับสมัยเก่าได้อย่างกลมกลืน ควรกล้าเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการปกครองประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชน และควรเป็นผู้นำสร้างแรงบันดาลใจต่อชุมชน ซึ่งภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องที่ที่มี 4 ประการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจ้าอธิการวิชัย วิชโย (พลโยธา), (2566 : ก-ข) เรื่อง “ภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X} = 3.81$) ด้านตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.79$) ด้านการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.79$) และด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 3.76$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 1) **ด้านคุณลักษณะ** ภาวะผู้นำทางการปกครองของเจ้าอาวาสต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่ดีที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ รอบรู้พระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง เป็นผู้ที่มีความอดทนสูง และมีบุคลิกดี 2) **ด้านพฤติกรรม** พฤติกรรมทางการปกครองของเจ้าอาวาสถือว่าเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีที่ผู้ตามจะนำไปยึดถือปฏิบัติ หากผู้นำมีพฤติกรรมหรือประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดี ก็จะส่งผลให้ผู้ตามประพฤติปฏิบัติดีตามไปด้วย 3) **ด้านตามสถานการณ์** ผู้นำต้องมีไหวพริบปฏิภาณปรับเปลี่ยนวิธีการในการปกครองบริหารจัดการไปตามสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอนแสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำเพื่อรับมือและแก้ไขได้ใน

ทุก ๆ สถานการณ์ 4) ด้านการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถเปลี่ยนแปลงการปกครองและบริหารจัดการด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา เป็นแบบอย่างความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ (ปล้องขัน), (2560 : ก-ข) เรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อบูรณาการพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในจังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อบูรณาการพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารงานชุมชน คือ เสริมสร้างพลังเครือข่ายชุมชนให้มีการพัฒนากลไกการบริหารจัดการชุมชนและส่งเสริมแผนพัฒนาชุมชนสู่นโยบายระดับชาติการเสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง คือ การบริหารยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนให้คุณภาพอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างความสุขมวลรวมชุมชนโดยพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างความสุขมวลรวมของชุมชนโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน โดยการประยุกต์ใช้ หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาชุมชนด้วย โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับภาวะผู้นำ ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศรชัฐ วุฒิปัญญา (อิสกุล), (2564 : ก-ข) เรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา ” ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา นำสู่การปฏิบัติดังนี้ 1) ด้านอำนาจและอิทธิพล ผู้นำทางการเมืองรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างน้อมนำศรัทธาธรรมมาใช้มีการจัดทำนโยบาย 2) ด้านพฤติกรรม ผู้นำทางการเมืองมุ่งสร้างผลงานทางการเมืองใช้กิจกรรมทางการเมืองสะท้อนความเป็นผู้นำทางการเมืองสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา 3) ด้านคุณลักษณะ ภาพลักษณ์นักการเมืองต้องมีความกล้าตัดสินใจ มีจุดยืนของตนเอง กล้าเผชิญกับความจริง กล้าเปิดเผยความจริง ไม่เน้นประโยชน์ตนเองและพวกพ้อง 4) ด้านสถานการณ์ ผู้นำที่ดีจะต้องรู้จักตน รู้จักคน รู้จักงาน รู้จักการประนีประนอม

2. จากผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า ประชาชนที่มี เพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มี เพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี), (2563 : ก-ข) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือการพัฒนาที่พึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ละด้านมีดังนี้คือ ด้านบุคลิกภาพ คือ ใจซื่อมือสะอาด ปราศจากคอร์รัปชัน ด้านวิสัยทัศน์ คือ มีความรู้ความสามารถ มีความรู้รอบด้านทั้งกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ ด้านความสามารถในการสื่อสาร คือ สามารถพูดคุย กับประชาชนรู้เรื่อง และเจรจาต่อรองกับกลุ่มต่างๆ ได้ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ คือ สามารถเข้ากับทุกคนทุกกลุ่ม ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ มีคุณธรรมในการบริหารให้ประชาชนเชื่อและศรัทธา ด้านมีหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร คือ ปกป้องการทุจริต และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดจรรยาบรรณ ส่วนประชาชนที่มีอายุอาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประมาณ อุชจาโร (เรื่องมะเร็ง), (2558 : ก-ข) เรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประชาชนที่มี อายุอาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้บริหารควรมีความเมตตาและกรุณาต่อลูกน้องด้วยการใส่ใจในการดูแลประชาชน และทำงานอย่างเต็มความสามารถ จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำทางการเมืองมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

3. จากผลการวิเคราะห์การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้ปกครองท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.87) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเมตตา ความจริงใจ ($\bar{X} = 4.01$, S.D.=0.87) ด้านมูทิตา ความชื่นชมยินดี ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.88) ด้านกรุณา ความสงสาร ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.91) และด้านอุเบกขา ความวางเฉย ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.92) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ อภิปรายได้ว่า 1) ด้านเมตตา ความจริงใจ คือ ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรปกครองดูแลคนในชุมชนด้วยความจริงใจ ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อนำไปแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น 2) ด้านกรุณา ความสงสาร คือ ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีการนัดประชุมเพื่อชี้แจงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ประชาชนจะต้องได้รับ ควรดำเนินการบริหารงานตามนโยบายที่ได้วางไว้เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และควรส่งเสริมสนับสนุนการใช้เหตุผลในการบริหารงานเพื่อจะได้ทราบถึงข้อดีและข้อเสีย 3) ด้านมูทิตา ความชื่นชมยินดี คือ ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมผลงานของชุมชนในพื้นที่ ควรเข้าร่วมและแสดงความยินดีกับประชาชนที่ประสบความสำเร็จ และควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอและประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสมควรแก่คำชื่นชม 4) ด้านอุเบกขา ความวางเฉย คือ ควรวางใจเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือคำติชมจากผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และไม่มีพฤติกรรมแบ่งพวก

ห้องแบ่งฝ่ายและไม่แสดงออกถึงความพอใจและไม่พอใจจนเกินควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยญาดา โพนสิงห์, (2561 : ก-ข) เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโรงเรียนเทศบาล 4 (ฉลองรัตน์) อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่าพรหมวิหารธรรม คือ หลักธรรมที่เป็นเหตุให้เกิดความสุข เนื่องด้วยคุณลักษณะของผู้มีพรหมวิหารธรรมที่ต้องแท้จริง คือมีเมตตาที่ประกอบด้วยอุเบกขา มีกรุณาอันประกอบด้วยอุเบกขา มีมุทิตาที่ประกอบด้วยอุเบกขา และมีอุเบกขาที่พร้อมด้วยเมตตา กรุณา และมุทิตา จรรยาบรรณวิชาชีพครูทำให้เป็นครูที่ดีเป็นที่รักใคร่ชอบและชอบพอของคนอื่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบัณฑิต ญาณธโร (สุธีระตฤณนา), (2553 : ก-ข) เรื่อง “ภาวะผู้นำของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีตะวันตกที่เหมาะสมในยุคโลกาภิวัตน์ ได้แก่ ทฤษฎีผู้นำเชิงปฏิรูป และภาวะผู้นำตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักพรหมวิหารธรรม 4 ภาวะผู้นำของพระธรรมโกศาจารย์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ภาค 2 ทั้ง 6 ด้านที่โดดเด่น ได้แก่การมีวิสัยทัศน์และการสร้างแรงบันดาลใจ สอดคล้องกับภาวะผู้นำตามทฤษฎีตะวันตก ได้แก่ทฤษฎีผู้นำเชิงปฏิรูป และภาวะผู้นำตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักพรหมวิหารธรรม 4 สามารถนำหลักพรหมวิหารธรรม 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งภาวะผู้นำทางการปกครองนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ขององค์กรสงฆ์หรือที่เรียกว่าคณะสงฆ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของผู้ปกครองท้องที่ในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ” มีข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะ คือ ผู้ปกครองท้องที่ควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง ควรมีความรู้ความสามารถในการปกครอง ควรมีระเบียบวินัยในการปกครอง ควรวางตัวเหมาะสมน่าเคารพ เลื่อมใส และควรมีวุฒิภาวะมีความอดทนในการปกครอง
2. ด้านพฤติกรรม คือ ผู้ปกครองท้องที่ควรช่วยเหลือสังคม ควรมีความรักความเมตตาต่อประชาชน ควรมีความเด็ดขาดและเข้มแข็งอดทน ควรมีความยุติธรรม และควรใช้วาจาสุภาพเรียบร้อย
3. ด้านตามสถานการณ์ คือ ผู้ปกครองท้องที่ควรมีความกล้าหาญ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ควรปรับตัวตามยุคสมัยได้ดี ควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการปกครอง ควรแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี และควรมีไหวพริบปฏิภาณในการปกครอง
4. ด้านการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้ปกครองท้องที่ควรเปลี่ยนแปลงพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้น ควรผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่กับสมัยเก่าได้อย่างกลมกลืน ควรกล้าเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการปกครองประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชน และควรเป็นผู้นำสร้างแรงบันดาลใจต่อชุมชน

บรรณานุกรม

- ชัยญาดา โพนสิงห์. (2561). การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโรงเรียนเทศบาล 4 (ฉลองรัตน์) อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุตวรธรรมกิจ ดร. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: บริษัทน้ำทิพย์ทิว. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2558). ภาวะผู้นำ และจริยธรรมนักการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์ ในเครือบริษัท สำนักพิมพ์เพ็ชร์แอนด์โฮม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต).
- พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ (ปล้องขัน). (2560). ภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อบุรณาการพัฒนารวมชน ในจังหวัดน่าน. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระประเสริฐ เตชโก (ชาภักดี). (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลสนับทึบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประมาณ อุชจาโร (เรื่องมะเร็ง). (2558). ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบัณฑิต ญาณธีโร (สุธีระตฤณ). (2553). ภาวะผู้นำของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูรธมมจิตโต) ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมพร กลลยาโณ (พันธ์เชยงชา) และคณะ. (2566). การประยุกต์หลักอิทธิบาทธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ. วารสารชัยภูมิปริทรรศน์, 6 (2), 11.
- พระมหาโสฬส ขนุดตโม (พรหมมา) และคณะ. (2563). พรหมในทัศนะพุทธปรัชญา. วารสารชัยภูมิปริทรรศน์, 3 (1), 53.
- พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล. (2564). การบูรณาการหลักธรรมมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เจ้าอธิการวิชัย วิชโย (พลโยธา). (2566). ภาวะผู้นำทางการเมืองของเจ้าอาวาสตามความคิดเห็นของประชาชนในตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักบริหารการปกครองท้องที่. ประวัติสำนักบริหารการปกครองท้องที่. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://multi.dopa.go.th/pab/info_organ/about1 [1 มีนาคม. 2566].

การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ
ในจังหวัดพะเยา

Strengthening the Network for Waste Management by Integrated
Buddhist Communities in Phayao Province

พระเมธีวชิรคุณ

Phra Methee Wachirakhun

พระครูพิศาลสรกิจ

Phrakhruphisansorakit

พระมหาศิวก ร ญาณวชิโร

Phramahasiwagorn panyavachiro

พระมหากิตติพงษ์ กิตติญาโณ

Phramaha Kittipong Paotajai

ร.ต.ต.ดร.สมยศ ปัญญามาก

Pol.Sub.Lt. Dr.Somyot Panyamak

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus

E-mail : somyot.pan@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 16 ตุลาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 15 พฤศจิกายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 14 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 35 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ ใช้พื้นที่จังหวัดพะเยาเป็นพื้นที่ในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการนำเสนอภาพกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธ บูรณาการ เป็นการผลักดันและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในระดับชุมชนด้วยหลัก 4 ประการ คือ 1) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน หรือองค์กรในพื้นที่ เป็นการสร้างความร่วมมือกันโดยได้มีการดำเนินการติดต่อหน่วยงานท้องถิ่น 2) การบริหารจัดการขยะในชุมชน โดยได้รับการสนับสนุน หรือได้รับงบประมาณ 3) การบริหารจัดการในการลงทุน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ได้รับจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ 4) การส่งเสริม และอุปสรรคในการดำเนินงานในการจัดการขยะโดยชุมชน โดยที่การส่งเสริม ได้แก่ การเข้าใจและการกำหนดเป้าหมาย การสร้างความตระหนักรู้ และ

การเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วม ส่วนทางด้านอุปสรรค ได้แก่ ข้อจำกัดทางทรัพยากร และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน

คำสำคัญ : การเสริมสร้างเครือข่าย; การจัดการขยะ; ชิงพุทธบูรณาการ

ADSTRACT

The objectives of the research were to strengthen the network for waste management by the integrated Buddhist communities in Phayao Province. It was qualitative research. The tools were interview formats with 5 groups of 35 key informants by using reference sampling people and experts. Phayao Province was used as the research area. The data were analyzed with description and the images of activities were presented. .

The findings of the research were as follows: Strengthening the waste management network by integrated Buddhist communities pushed and supported activities related to waste management at the community level with 4 principles:

1) Coordinating with agencies or organizations in the area created cooperation by contacting local agencies. 2) Waste management in the community was supported or received a budget. 3) Investment management or various materials and equipment were received from other agencies or organizations. 4) Promotion and obstacles in community waste management set goals, raising awareness and opening opportunities for participation. As for the obstacles, they included resource limitations and changed in public behavior.

Keywords: Strengthening the network; Waste Management; Buddhist Integration,

บทนำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมกำลังส่งผลกระทบต่อทุกชีวิต ปัญหาสิ่งแวดล้อมมิได้ให้โทษเฉพาะทางน้ำและอากาศเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ ด้วย ในประเทศเอธิโอเปีย แอฟริกา ที่กำลังเผชิญหน้ากับความอดอยากและความแห้งแล้ง สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม (จุฑาภรณ์ ตาแก้ว, 2561 : 55) จะเห็นได้ว่าการกำจัดขยะส่วนใหญ่ยังเป็นการกำจัดขยะที่กองบนพื้น ซึ่งเป็นวิธีการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เสื่อมโทรมและทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นการสร้างมลภาวะทางอากาศ มลภาวะทางน้ำ จึงทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ไม่มีความปลอดภัยมั่นคง ซึ่งยังมีขยะเพียงส่วนน้อยที่ถูกนำไปกำจัดโดยวิธีการหมักทำปุ๋ยและวิธีการเผาในเตาเผา ปัจจุบันพบว่ายังไม่มีการวางแผนในการจัดการอย่างละเอียดรัดกุม (กรมควบคุมมลพิษ, 2561 : 14) ทั้งนี้นโยบายและยุทธศาสตร์ภาครัฐที่เน้นให้เกิดการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและเกิดความร่วมมือระหว่างประชาชนในชุมชนและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) กล่าวคือ การพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (จำลอง โพธิ์บุญ, 2556 : 72)

ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกพื้นที่ ที่มีมนุษย์อาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรบวกกับการขาดจิตสำนึกการรับผิดชอบต่อสังคมของมนุษย์ ยิ่งทำให้ปัญหาขยะเกิดขึ้นมากในปัจจุบันซึ่งพื้นที่ที่มีขยะเป็นจำนวนมากก็จะส่งผลเสียต่าง ๆ ต่อมนุษย์ และสถานที่เหล่านั้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ขยะเป็นแหล่งอาหาร และแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรค ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้ที่อยู่อาศัยในสถานที่นั้น และภาพลักษณ์ของสถานที่ดูสกปรก ขาดความสวยงาม เป็นที่รังเกียจแก่ผู้พบเห็น และผู้ที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์ (กนกรัตน์ นาวิการ พรทิพย์ หนักแน่น สุวิทย์ จิตรภักดี และอนันต์ ปัญญาศิริ, 2561; 45-61) “ขยะ” จึงเป็นปัญหาสำคัญของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนขนาดใหญ่ที่มีประชากรจำนวนมากซึ่งนับวันจะมีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสังคม และระบบนิเวศ โดยเฉพาะในปัจจุบัน มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดด ประกอบกับค่านิยมการบริโภคส่งผลให้มีการผลิตสินค้า และบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เพื่อดึงดูดและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น โดยบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน ใช้วัสดุที่สลายตัวตามธรรมชาติช้า และยากแก่การกำจัด (อมรสิทธิ์ เทียนขุบ, 2560 : 391-403)

ปัจจุบันไม่มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องซึ่งขยะมูลฝอยที่ออกจากชุมชนจะมีขยะมูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาลชุมชนด้วย และปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งการเผาเป็นวิธีหนึ่งที่กำลังจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และขยะมูลฝอยติดเชื้อได้อย่างถูกวิธีในการ จัดการขยะมูลฝอยด้วยการเผาในชุมชนขนาดเล็ก แนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และในการบริหารงานที่มีความยืดหยุ่นคล่องตัวมุ่งผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการลงมือแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง จึงมีมติของการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่ที่จะช่วยสร้างหลักประกันว่า การลงมือแก้ไขปัญหาผ่านเครือข่ายความร่วมมือจะนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (วิระศักดิ์ เครือเทพ, 2550 : 14) การขับเคลื่อนโครงการคัดแยกขยะอินทรีย์ในขยะเปียกครัวเรือน บริเวณที่ทำการ สำนักงานของส่วนราชการ และในครัวเรือนของข้าราชการ พนักงานและบุคลากรในสังกัด ส่วนราชการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคัดแยกขยะอินทรีย์ หรือขยะเปียกครัวเรือนออกจากขยะทั่วไปตั้งแต่ต้นทางสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น หมักทำปุ๋ย เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น โดยเฉพาะขยะอินทรีย์ และขยะเปียกเกิดขึ้นจำนวนมากในแต่ละวัน จำเป็นที่จะต้องมีการคัดแยกออกจากขยะทั่วไป เพื่อลดปริมาณขยะเข้าสู่ระบบกำจัดที่ปลายทางให้เหลือน้อยลง (พระมหาจรรยา สุทธิธนาโณ, 2536 : 1)

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในจังหวัดพะเยาหรือทุกพื้นที่ จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพหุบูรณาการในจังหวัดพะเยา เพื่อเพิ่มการควบคุมและบริหารจัดการขยะให้เป็นอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ความสำคัญที่ต้องมีการร่วมมือระหว่างทุกในการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพหุบูรณาการในจังหวัดพะเยาส่วนสำคัญ เช่น รัฐบาล ท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักที่แน่นอนในปัญหานี้ รวมถึงการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการขยะให้กับทุกคนในสังคม ในที่สุดหวังว่าจะลดปัญหาขยะมูลฝอยและส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของทุกคนในพื้นที่นั้น ณ เวลาปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพหุบูรณาการในจังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดพะเยา ใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาซึ่งเป็นการวิจัยที่เน้นการหารายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด จิตใจ และอารมณ์ของบุคคลที่ถูกศึกษาเพื่อที่จะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (แววดาว พรหมเสน, 2557: 99-112) ในเรื่องของการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดพะเยา

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 35 คน ประกอบด้วย

1) ผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในชุมชน จำนวน 8 คน

2) ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน และกำนันในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในชุมชน จำนวน 8 คน

3) ประชาชนซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละชุมชนในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในชุมชน จำนวน 9 คน

4) ตัวแทนเครือข่ายในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในชุมชน จำนวน 6 คน

5) นักวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในชุมชน จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (guided interview) อันเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามที่มีความชัดเจนตายตัว โดยเป็นแต่เพียงการกำหนดแนวข้อคำถามแบบเปิดกว้าง หรือเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีผลทำให้ข้อคำถามมีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง โดยเทคนิคของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้น เป็นเทคนิค และกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เป็นผู้ที่มีความรู้ และความชำนาญ หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ โดยกระบวนการวิจัยในลักษณะเช่นว่านี้ จะเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ และความชำนาญ หรือมีความเชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลายในทุกแง่มุม โดยผู้วิจัย หรือผู้สัมภาษณ์สามารถที่จะดำเนินการ สัมภาษณ์ และสามารถที่จะสอบถาม ติดตาม และซักไซ้ไล่เรียงข้อมูลข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดปลีกย่อยที่สำคัญ และมีความน่าสนใจในแต่ละประเด็นของคำตอบจากผู้ตอบคำถามในการวิจัย หรือผู้ให้สัมภาษณ์อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่างๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ ที่มีทั้งมิติของความรู้สึก และมิติของความกว้างในเรื่องที่ดำเนินกระบวนการวิจัยนี้

การสัมภาษณ์ (interview) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งแบบสัมภาษณ์ลักษณะนี้เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เคร่งครัดในการตั้งคำถาม แต่ผู้วิจัยมีการตั้งคำถามหลักเอาไว้ ในการสัมภาษณ์ไม่เรียงคำถาม หรือในบางครั้งก็ถามนอกเหนือจากคำถามที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ระหว่างการสัมภาษณ์ แต่ก็จะไม่เกินขอบเขตความต้องการในการ

วิจัย โดยแบบสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยได้จากการทบทวนวรรณกรรม และการลงพื้นที่กรณีศึกษาในครั้งแรก แล้วนำมาประมวลเพื่อตั้งเป็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจะมีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การบันทึกเสียง การบันทึกเสียงสัมภาษณ์ หรือเสียงสนทนา ผู้วิจัยใช้วิธีการบันทึกเสียง เพื่อเป็นการช่วยความจำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้คณะผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนเสมอ

การบันทึกภาพ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการถ่ายภาพ เพื่อนำมาสะท้อน/เตือนความจำ เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถระลึกถึงบริบท/บรรยากาศที่เกิดขึ้นโดยการสังเกต และระหว่างการสัมภาษณ์ หรือสนทนากลุ่ม หากมีการนำภาพถ่ายต่าง ๆ ไปใช้ในการยืนยัน หรือใด ๆ ก็ตาม คณะผู้วิจัยขออนุญาตผู้ที่อยู่ในภาพก่อนเสมอ

การจดบันทึกภาคสนาม (field note) โดยคณะผู้วิจัยทำการจดบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็น คำให้สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม ในช่วงแรกทำการจดบันทึกอย่างย่อ ๆ ก่อน แล้วจึงนำมาขยายความทันทีหลังการสัมภาษณ์ หรือสนทนากลุ่ม ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรักษาสมุดบันทึกไว้เป็นอย่างดี

4) การสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือ ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย เกี่ยวกับการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดพะเยา

2) ร่างแบบสัมภาษณ์ กำหนดประเด็น และสร้างข้อคำถามในแต่ละประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธ บูรณาการในจังหวัดพะเยาเพื่อให้เป็นต้นแบบการรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

3) นำแนวทางสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปพบที่ปรึกษาโครงการ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบตรวจสอบความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ

4) นำเครื่องมือการวิจัยทุกฉบับที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปพบที่ปรึกษาโครงการเพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

5) นำเครื่องมือการวิจัยที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อนึ่ง ในขณะที่ศึกษา ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลมาปรับแนวทางสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงอยู่เสมอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม และตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการปฏิบัติการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) นำหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ขอลงพื้นที่วิจัย และส่งถึงผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์

2) จัดประชุมทีมวิจัย เพื่อชี้แจงความรู้ความเข้าใจ การลงสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Study) การลงพื้นที่จริงซึ่งเป็นเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงกายภาพของพื้นที่ จังหวัดพะเยา โดยทำหนังสือ และประสานงานติดต่อเพื่อขออนุญาตทำวิจัย

โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ร่วมกับการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร เพื่อสร้างองค์ความรู้บริบทพื้นที่ของการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดพะเยา

3) รวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมด จากการแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) การจัดพิมพ์เอกสารรายงานความก้าวหน้างานวิจัย เพื่อนำเสนอรายงานความก้าวหน้าแก่แหล่งทุนส่วนงานวิทยาเขตพะเยา เพื่อพัฒนา และปรับปรุงรายงานความก้าวหน้างานวิจัย

5) จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ วีดีโอ ผลงานวิจัย วิดีทัศน์นำเสนอ และนวัตกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน รวมทั้งการจัดทำแผ่นพับ หนังสือสรุปองค์ความรู้ การเผยแพร่สู่สื่อสารมวลชน สื่อสารสนเทศ สื่อวารสารวิชาการ (TCI) และการจัดพิมพ์เอกสารรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หลังจากนั้น ผู้วิจัยยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษา และบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาดูตรวจสอบ และรับรองความถูกต้อง โดยการแปลข้อมูลพร้อมให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วง หรือยอมรับข้อมูลที่นำเสนอ ซึ่งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยวิธีนี้ ผู้วิจัยใช้กับข้อมูลเบื้องต้น และข้อมูลที่เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้ตีความ แล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการนำเสนอภาพกิจกรรม เพื่อให้ได้ผลเป็นเชิงประจักษ์ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในวงกว้าง โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์สรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดพะเยา พบว่าการผลักดันและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในระดับชุมชน โดยเน้นไปที่การร่วมมือระหว่างผู้คนในชุมชนทั้งหลาย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการขยะและลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสะสมขยะในพื้นที่ชุมชน ซึ่งประกอบด้วยหลัก 4 ประการ ประกอบด้วย

1) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน หรือองค์กรในพื้นที่ เป็นการสร้างความร่วมมือกัน โดยได้มีการดำเนินการติดต่อหน่วยงานท้องถิ่น และยังการเสริมสร้างเครือข่ายเป็นการติดต่อ และประสานงานกับหน่วยงาน หรือองค์กรท้องถิ่นจะช่วยให้มีการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสร้างความร่วมมือในชุมชนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและสุขภาพของประชาชนที่ดีขึ้น

2) การบริหารจัดการขยะในชุมชน การได้รับการสนับสนุน หรืองบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของชุมชน และนโยบายที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน เราควรติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสำนักงานเทศบาล เพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโอกาส และแหล่งที่มาของการสนับสนุนในชุมชน เช่น การได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล การได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร อาจเป็นองค์กรสิ่งแวดล้อม องค์กรการศึกษา หรือองค์กรส่งเสริมการพัฒนาชุมชน และการได้รับการสนับสนุนจากเอกชน

3) การบริหารจัดการในการลงทุน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และยากต่อการควบคุมมากเนื่องจากการตัดสินใจ และการ

ดำเนินการต่าง ๆ ต้องพิจารณาค่าใช้จ่าย ความเสี่ยง ผลตอบแทน และประโยชน์ที่คาดหวังอย่างละเอียด

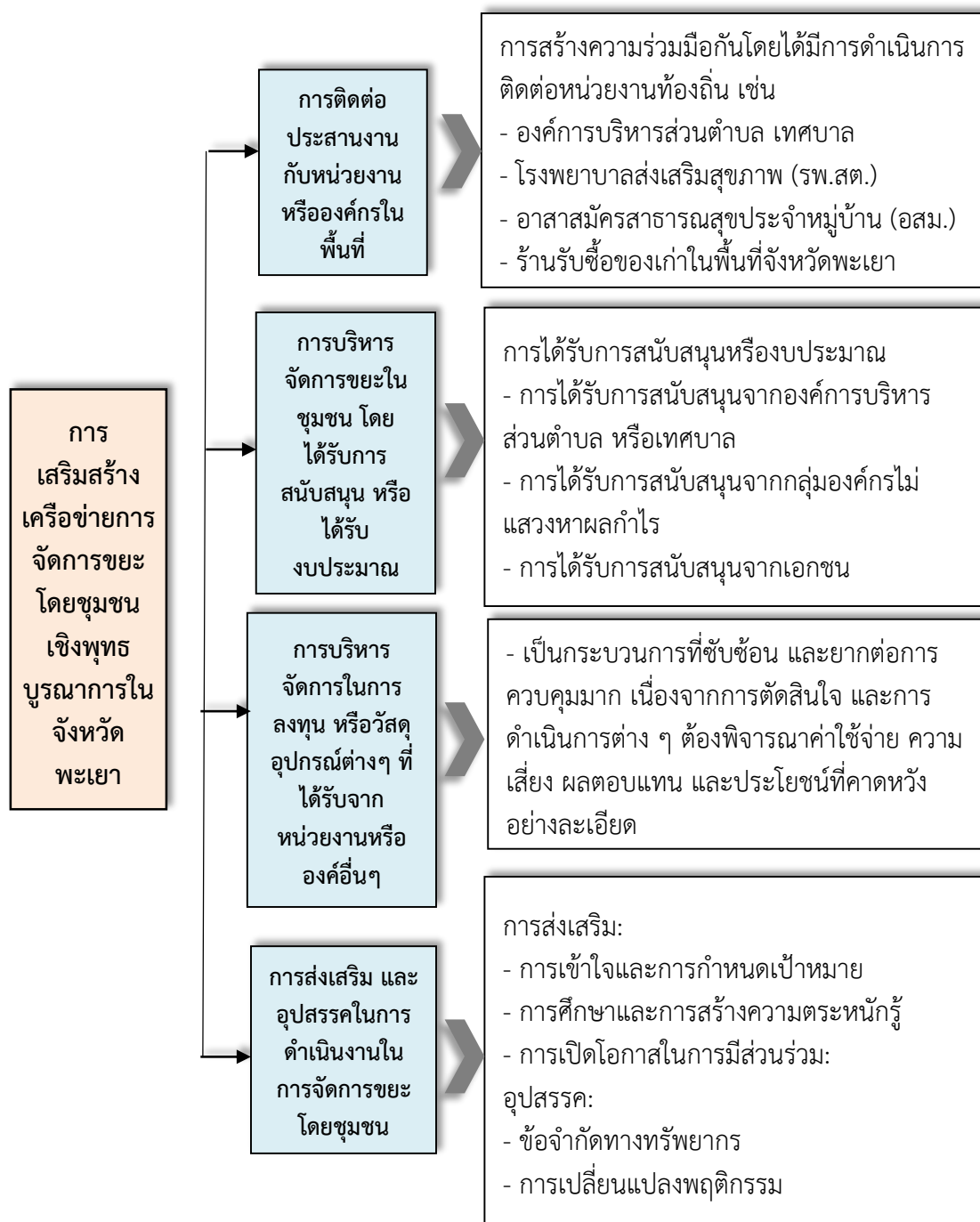
4) การส่งเสริม และอุปสรรคในการดำเนินงานในการจัดการขยะโดยชุมชน การส่งเสริมการดำเนินงานในการจัดการขยะโดยชุมชนต้องทำความเข้าใจและการกำหนดเป้าหมาย ความสำเร็จในการจัดการขยะขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่ถูกต้องและเป้าหมายที่ชัดเจน ต้องมีการศึกษา และการสร้างความตระหนักรู้ โดยการส่งเสริมการศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้ในกลุ่มประชากรชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ และต้องเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมโดยชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ เป็นการผลักดันและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในระดับชุมชน โดยเน้นไปที่การร่วมมือระหว่างผู้คนในชุมชนทั้งหลาย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการขยะและลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสะสมขยะในพื้นที่ชุมชน ได้แก่ 1) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน หรือองค์กรในพื้นที่ 2) การบริหารจัดการขยะในชุมชน การได้รับการสนับสนุน หรืองบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอย 3) การบริหารจัดการในการลงทุน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ 4) การส่งเสริม และอุปสรรคในการดำเนินงานในการจัดการขยะโดยชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาสุทิตย อภาภโร (2547) ได้กล่าวถึงกระบวนการทำงานของเครือข่ายต่างๆ ว่ามีลักษณะร่วมกันใน 4 ประเด็น คือ 1. กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ 2. การรักษาสัมพันธภาพที่สร้างความรู้ ความหมายและโลกทัศน์ร่วมกัน 3. การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัว 4. การพัฒนากิจกรรมและความเคลื่อนไหวเพื่อสร้างกระบวนการทางนวัตกรรมและนวัตกรรมในการพัฒนา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สหทยา วิเศษ (2557) โดยแบ่งประเภทของเครือข่ายออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. เครือข่ายที่แบ่งตามลักษณะการเกิดของเครือข่าย เช่น เครือข่ายที่เกิดจากการจัดการของภาครัฐ เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน เครือข่ายอาสาพัฒนาชุมชน เครือข่ายการลดอุบัติเหตุภายใต้การสนับสนุนของ สสส. 2. เครือข่ายที่แบ่งตามกิจกรรม ได้แก่ เครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาเป็นเกณฑ์มีการรวมตัวกันเป็นครั้งคราว เช่น เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของจิรนนท์ พุทธาและสยามภู ไสหา (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืน : บ้านดินโนนเหนือ ตำบลห้วยป่าหวาย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ครีวเรือนในชุมชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยมากขึ้น กลุ่มเครือข่ายได้เสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่เหมาะสมต่อชุมชน ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การรณรงค์และส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน 2) การแปรรูปและการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ 3) การพัฒนาระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอยชุมชน และ 4) การจัดการขยะอันตรายในชุมชน

สรุปองค์ความรู้

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ (Body of knowledge) ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง “การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดพะเยา” ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถนำมาสรุปเพื่อไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพ แสดงสรุปองค์ความรู้การเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการขยะโดยชุมชนเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดพะเยา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในพื้นที่จังหวัดพะเยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุกชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการฝึกอบรมเกี่ยวกับพุทธธรรมและการจัดการขยะเชิงพุทธบูรณาการ ซึ่งเป็นการฝึกอบรมที่มีความสอดคล้องกับศูนย์พุทธธรรมในพะเยา และที่มีการรวบรวมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องขยะและการจัดการขยะเพื่อขยายเครือข่ายในการทำกิจกรรมการจัดการขยะ

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพะเยา ควรสร้างความตระหนักรู้และสนับสนุนการลด ละ ทิ้งขยะ โดยเริ่มจากการสร้างความตระหนักรู้ในประชาชนเรื่องความสำคัญของการลดการสะสมขยะ และการใช้ทรัพยากรอย่างมีวิจารณญาณ โดยเชิงศึกษาและการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปริมาณขยะในพะเยา

3) หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในพื้นที่จังหวัดพะเยา ควรมีการวัดและติดตามผลกับเครือข่าย เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญในการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ โดยจัดทำระบบติดตามและประเมินผลเพื่อทราบว่าการจัดการขยะเชิงพุทธบูรณาการมีผลเป็นอย่างไรและสามารถปรับปรุงโครงการตามผลการประเมินได้.

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องดำเนินการให้ความรู้เรื่องขยะมูลฝอย หรือสิ่งแฉะลื้อมในชุมชนควรเน้นการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเป็นหลักให้กับเครือข่าย

๒) หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มดำเนินการ และมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานดังกล่าวประสบความสำเร็จได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

๓) หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการประชุม ปรึกษาหารือในเรื่องของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับเครือข่ายที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาถึงผลกระทบของประชาชนในพื้นที่จังหวัดพะเยาที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาด้านขยะมูลฝอย

๒) ควรศึกษาเพื่อหาแนวทางที่เป็นไปได้ และมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพฤติกรรมของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

๓) ควรศึกษาเรื่องการสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่จังหวัดพะเยา

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ นาวิการ พรทิพย์ นักแน่น สุวิทย์ จิตรภักดี และอนันต์ ปัญญาศิริ. (2561). การศึกษาพฤติกรรม และความคิดเห็นการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่เกาะ ลิบง จังหวัดตรัง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. 2552. 1 (2), 45-61.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร, กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวิทยาศาสตร์.
- จิรนนท์ พุทธา และ สยัมภู ไสหา. (2560). การพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืน: บ้านดินโนนเหนือ ตำบลห้วยป่าหวาย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี.

- (รายงานการวิจัย). โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก
เครือข่ายวิจัยเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน :สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
จุฬารัตน์ตาแก้ว. (2561). การจัดการขยะมูลฝอย, กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน. จำลอง โพธิ์บุญ.
(2556). การประเมินด้านสิ่งแวดล้อม Environmental Assessment. กรุงเทพมหานคร :
บางกอกบล๊อค.
- พระมหาจรรยา สุทธิธนาโณ. (2536). พุทธศาสนากับสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ธรรมสภา
- พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, (2547) เครือข่าย: ธรรมชาติ และการจัดการ, กรุงเทพมหานคร : โครงการ
เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- แววดาว พรหมแสน, การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ. วารสาร มทร.อีสาน, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1
(มกราคม มิถุนายน 2557) : 99-112.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). เครือข่าย : นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สหทัยา วิเศษ. (2554). ภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มฮัก
ป่าศรีถ้อย ตำบลศรีถ้อย อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา, กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรสิทธิ์ เทียนซุบ. (2560). การจัดการธนาคารขยะสำหรับชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนอยู่เจริญบุญมา
เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร, รายงานการประชุม. การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอ
ผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 6, 2560, หน้า 391-403.

**การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยธรรมของผู้สูงอายุ
 ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ**
**Political Participation According to the Apparihaniyadhamma of
 The Elderly in Phu Khiao District, Chaiyaphum Province**

พระครูสิริเมตตาธรรม (สิริพงศ์ พรหมรอด)

Phrakhru Sirimettatham (Siriphong Prommarod)

พระมหานรินทร์ สุรบุญโณ

Phramaha Narin Surapinyo

ไพฑูรย์ มาเมือง

Phaitoon Mamuangt

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

Master of Political Science

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail : narinpempa123@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 1 กันยายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 7 กันยายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 14 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

ในวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนว อธิปไตยธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ และ 3) นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูปหรือคน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 คน จากผู้สูงอายุ จำนวน 25,512 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ (descriptive interpretation)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.81$) ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม ($\bar{X}=3.79$) และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.76$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

การวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) ผลการนำเสนอ พบว่า ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้สูงอายุควรยอมรับกฎกติกา ควรไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ ควรเลือกลงลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครที่ไม่กระทำความผิดกติกา ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ผู้สูงอายุควรร่วมรณรงค์ให้บุคคลอื่นเคารพความเห็นต่าง ควรมีส่วนร่วมในการชักชวนบุคคลในครอบครัวไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ควรร่วมรณรงค์ให้ทุกคนให้เกียรติซึ่งกันและกัน ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม ผู้สูงอายุควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคารพกฎหมาย ควรมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบังคับเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันให้กับคนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ผู้สูงอายุ, อปปรหานิยธรรม

ADSTRACT

The objectives of the research were 1) to study the political participation according to Aparihaniyadhamma of the elderly in Phu Khiao District, Chaiphaphum Province, 2) to compare the people's opinions on the political participation according to Aparihaniyadhamma of the elderly in Phu Khiao District, Chaiphaphum Province classified by personal factors and 3) to present the political participation according to Aparihaniyadhamma of the elderly in Phu Khiao District, Chaiphaphum Province. The research methodology was the mixed method. The qualitative research collected data from 10 key informants by in-depth interviews and the quantitative research collected data with questionnaires from 394 samples out of 25,512 people aged 60 years upwards living in Phu Khiao District, Chaiphaphum Province. The research tools were questionnaires and interview formats. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, hypotheses were tested by t-test and F-test, and the data were analyzed with descriptive interpretation.

The results found that 1) The levels of the political participation according to Aparihaniyadhamma of the elderly in Phu Khiao District, Chaiphaphum Province overall were high ($\bar{X}=3.79$), when classified by side from high to low as follows: election voting ($\bar{X}=3.81$), joining communal activities or social organizations ($\bar{X}=3.79$) and participating in campaign activities ($\bar{X}=3.76$) respectively 2) The comparison of the people's opinions about the political participation according to Aparihaniyadhamma of the elderly in Phu Khiao District, Chaiphaphum Province found that the people with different sex and educations had no different opinions about the political participation according to Aparihaniyadhamma of the elderly in Phu Khiao District, Chaiphaphum Province whereas those with different ages, occupations and incomes had different opinions with the statistical significance 0.05. 3) The result of presenting the political participation according to Aparihaniya dhamma of the elderly in Phu Khiao District, Chaiphaphum Province found that for election voting according, the elderly should accept the election rules and

respect different opinions of other voters. They should go to vote regularly and on the noted time and dates and they should vote for the candidates who are not against regulations or general laws. For participating in campaign activities according, the elderly should join campaigning to encourage people to respect and accept others' opinions, even different opinions of other voters. They should persuade the family members and others to vote on the fixed dates and should honor each other, not oppress others, honor women, and respect the laws and the voting places. For joining communal activities or social organizations according, the elderly with state sectors or communities should participate in setting policy on voting on the fixed day. They should participate in activities to support respect to laws, social rules and the important places in communities. They should join presenting communal regulations about protecting the local people in voting.

Keywords: Participation, Political Involvement, Elderly, Aparihaniyadhamma.

บทนำ

จากประวัติศาสตร์ประเทศไทยที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศได้มีมาโดยตลอด เริ่มต้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยการปกครองดั้งเดิมของไทยเรียกว่า ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งจะมีลักษณะพ่อปกครองลูก (พระนิคม จันทธมโม (สุขเจริญ), 2563 : 1) ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 หลังจากนั้นจึงได้มีการประกาศใช้ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม” ในรูปแบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งการปกครองเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน (พระสมพร กลยาโณ (พันธ์เชียงษา) และคณะ, 2566 : 12)

อีกหนึ่งความท้าทายของทั่วโลกในปัจจุบันคงหนีไม่พ้นสังคมผู้สูงอายุ ที่กำลังเกิดขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีอัตราเร่งของผู้สูงวัยที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลพบว่าประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ผู้สูงอายุหรือผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง (พระมหาธีรยุทธ จานรโต (รักสกุล), 2565 : 3) สังคมผู้สูงอายุส่งผลกระทบในวงกว้างทั้งในแง่ของความเป็นอยู่ สังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยเองได้กำหนดนโยบายเพื่อการวางแผนรองรับสังคมผู้สูงอายุตามร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) กล่าวถึงสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยที่จะกลายเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี 2579 (บุญร่วม เทียมจันทร์, 2561 : 5) ในปัจจุบันสังคมไทยยอมรับความสามารถของผู้สูงอายุมากขึ้นโดยมองว่าผู้สูงอายุคือขุมทรัพย์ของสังคมมิใช่เป็นคนแก่ที่ไร้ค่า การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องจิตใจของผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีทัศนคติในการดำรงชีวิตที่ดีซึ่งแสดงออกถึงความมั่นคงทางจิตใจ สามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงเป็นพลังในการพัฒนาสังคมซึ่งมีความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมไทยซึ่งได้เปรียบผู้สูงอายุว่า เปรียบดังร่มโพธิ์ร่มไทรเป็นที่พึ่งพิงทางใจและเป็นที่เคารพนับถือของบุตรหลาน ปัจจุบันสังคมไทยยอมรับความสามารถของผู้สูงอายุมากขึ้นมองว่าผู้สูงอายุคือขุมทรัพย์ของสังคมเพราะ

ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่เต็มเปี่ยมด้วยประสบการณ์สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเข้ากับวัยอื่นๆ ได้ มิใช่เป็นคนแก่ที่ไร้ค่าของสังคม เปรียบได้ว่าผู้สูงอายุเป็นเสาหลักของครอบครัวและเป็นคลังทางปัญญาที่ทรงพลังในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน (พระครูศรีเมธาภรณ์ (ประภาส สายแก้วดี) และคณะ, 2565 : 441-442)

ผู้สูงอายุในฐานะพลเมืองที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองของประเทศ จึงต้องเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง หากขาดความสามารถในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ย่อมแสดงถึงการขาดความเป็นสมาชิกสังคมอย่างเต็มตัว การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุจะเป็นการแสดงออกถึงสิทธิ เสรีภาพทางการเมือง การส่งเสริมความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย รวมทั้งการรักษาผลประโยชน์ในฐานะพลเมืองอาวุโสของชาติ การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหัวข้อหนึ่งของการวิจัยที่ดำเนินการกันอย่างแพร่หลายในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุยังมีอยู่ค่อนข้างจำกัดและไม่เฉพาะเจาะจง แต่ก็พบว่าผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างต่ำกว่ากลุ่มวัยอื่นๆ อย่างไรก็ตามการวิจัยที่ผ่านมายังไม่ได้ข้อสรุปที่ชี้ชัดได้ว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุเป็นเพียงการคาดคะเนและวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุผลมากกว่าการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ (อุบลรัตน์ เฟื่องสกลิต, 2554 : 36-39) สำหรับผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งในปัจจุบันผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิมีจำนวนทั้งสิ้น 25,512 คน

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุในยุคปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยยอมรับความสามารถของผู้สูงอายุมากขึ้นโดยมองว่าผู้สูงอายุคือขุมทรัพย์ของสังคมมิใช่เป็นคนแก่ที่ไร้ค่า การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง จิตใจของผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีทัศนคติในการดำรงชีวิตที่ดีซึ่งแสดงออกถึงความมั่นคงทางจิตใจ สามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงเป็นพลังในการพัฒนาสังคมซึ่งมีความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมไทยซึ่งได้เปรียบผู้สูงอายุว่า “เปรียบดังร่มโพธิ์ร่มไทรเป็นที่พึ่งพิงทางใจและเป็นที่เคารพนับถือของบุตรหลาน” ปัจจุบันสังคมไทยยอมรับความสามารถของผู้สูงอายุมากขึ้น มองว่าผู้สูงอายุคือขุมทรัพย์ของสังคมเพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่เต็มเปี่ยมด้วยประสบการณ์สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเข้ากับวัยอื่นๆ ได้มิใช่เป็นคนแก่ที่ไร้ค่าของสังคม เปรียบได้ว่าผู้สูงอายุเป็นเสาหลักของครอบครัวและเป็นคลังทางปัญญาที่ทรงพลังในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวการบริหารนิยธรรมของผู้สูงอายุ ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวการบริหารนิยธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวการบริหารนิยธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวการบริหารนิยธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุ ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาทางวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุ ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” ประกอบไปด้วย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ หลักการบริหารนิยม ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยกำหนดขอบเขตด้านตัวแปรแบ่งออกเป็น 2 คือ 1) ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และหลักการบริหารนิยม 7 ได้แก่ (1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (2) พร้อมเพรียงกันประชุม (3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (4) ให้ความเคารพต่อผู้นำ (5) ปกป้องคุ้มครองสตรี (6) เคารพสักการบูชาสิ่งที่ควรบูชา (7) ให้ความอารักขาผู้มีศีลธรรม (ที.ม. (ไทย) 10/134-135/78-81) 2) ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุ ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (2) ด้านกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง (3) ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม (พระมหาธีรราชทูต จานรโต (รักสกุล), 2565 : 88-89)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาวิจัยเฉพาะในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแบ่งเขตการปกครองเป็น 11 ตำบล 147 หมู่บ้าน ประกอบไปด้วย 1) ตำบลผักปัง 2) ตำบลกว้างโจน 3) ตำบลหนองคอนไทย 4) ตำบลบ้านแก้ง 5) ตำบลกุดยม 6) ตำบลบ้านเพชร 7) ตำบลโคกสะอาด 8) ตำบลหนองตูม 9) ตำบลโหล 10) ตำบลธาตุทอง และ 11) ตำบลบ้านดอน โดยจะได้ทราบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุ ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ว่าอยู่ในระดับใด แตกต่างกันหรือไม่ ควรเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ส่งเสริมประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม-กันยายน พ.ศ. 2566 รวมเป็นระยะเวลา 6 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยประกอบไปด้วย 1) พระสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 รูป 2) ตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน 3) ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน และ 4) นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน รวม

ทั้งสิ้นจำนวน 10 รูปหรือคน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 4 วิธี คือ 1) การสังเกต 2) ตำราและเอกสาร 3) การสัมภาษณ์ 4) การบันทึกวิธีทัศน์และโสตทัศนูปกรณ์ (Silverman. D, 2000, 90)

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุ หมายถึง ประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนราษฎรอยู่ในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแบ่งเขตการปกครองเป็น 11 ตำบล 147 หมู่บ้าน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 25,512 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่างตามโควตาที่กำหนดเพื่อความครอบคลุมของข้อมูลจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ 394 คน ในการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างโดยโปรแกรมคำนวณกลุ่มประชากรตัวอย่าง ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967, 110)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, S.D.=1.02) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.81$, S.D.=1.05) ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม ($\bar{X}=3.79$, S.D.=1.03) และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.76$, S.D.=1.04) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามหลักอธิปไตย ผู้สูงอายุควรยอมรับกฎกติกาในการเลือกตั้ง ควรไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ ควรเลือกลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครที่ไม่กระทำความผิดกติกาหรือกฎหมาย 2) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงตามหลักอธิปไตย ผู้สูงอายุควรร่วมรณรงค์ให้บุคคลอื่นหรือเพื่อนบ้านเคารพความเห็นต่างของบุคคลอื่น ควรมีส่วนร่วมในการชักชวนบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ควรร่วมรณรงค์ให้ทุกคนให้เกียรติซึ่งกันและกัน 3) ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคมตามหลักอธิปไตย ผู้สูงอายุควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคารพกฎหมาย ควรมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบังคับของชุมชนเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันให้กับคนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.81$) ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม ($\bar{X}=3.79$) และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.76$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ อภิปรายได้ว่า ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้สูงอายุควรยอมรับกฎกติกาในการเลือกตั้งทั้งให้ความเคารพต่อความเห็นต่างของท่านอื่น ควรไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ และการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทำตามวันเวลาที่กำหนดไว้ ควรเลือกลงลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครที่ไม่กระทำความผิดกติกา หรือกฎหมายของบ้านเมืองเป็นสำคัญ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ผู้สูงอายุควรร่วมรณรงค์ให้บุคคลอื่นหรือเพื่อนบ้านเคารพและรับฟังความคิดเห็นรวมถึงความเห็นต่างของบุคคลอื่น ควรมีส่วนร่วมในการชักชวนบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวันเวลาที่กำหนดไว้ ควรร่วมรณรงค์ให้ทุกคนให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่กดขี่ข่มเหงกันโดยเฉพาะการให้เกียรติสตรี เคารพต่อกฎหมาย และสถานที่เลือกตั้ง ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม ผู้สูงอายุควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หรือชุมชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวันเวลาที่กำหนดไว้ ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสังคม ส่งเสริมให้คนในชุมชนเคารพสถานที่สำคัญของชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบังคับของชุมชน เกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันให้กับคนในพื้นที่ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์หาเสียง และด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีระยุทธ จานทรโต (รักสกุล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามหลักอธิปไตย ($\bar{X}=4.45$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงตามหลักอธิปไตย ($\bar{X}=2.83$) อยู่ในระดับปานกลาง และ ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคมตามหลักอธิปไตย ($\bar{X}=2.81$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง 1) ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้สูงอายุอาจเกิดความไม่เข้าใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ ควรให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสถานที่เลือกตั้ง วันเวลาที่ต้องไปลงคะแนน การตรวจสอบรายชื่อของตนเองก่อนทำการลงคะแนนเสียง รวมถึงการกาบัตรลงคะแนนเสียง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดบัตรเสีย อีกทั้งต้องอธิบายด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ครบถ้วน กระชับ ชัดเจน เพื่อให้ผู้สูงอายุไม่เลือกผู้สมัครที่ให้เงินหรือซื้อเสียง เพื่อให้ได้ผู้แทนที่เป็นคนดีจริงๆ เข้าไปทำหน้าที่แทน และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ต้องกระตือรือร้นที่จะทำงานด้านนี้อย่างจริงจัง 2) ด้านการมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง ปัญหาเกิดจากการไม่มีเวลาและเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้ไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง หากจะสนับสนุนส่วนใหญ่จะร่วมเพราะชื่นชอบในตัวผู้สมัคร ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องหมั่นประชุม ให้ความรู้ความสามารถกับผู้สูงอายุ รวมถึงการให้ความเอาใจใส่ให้ความเคารพกับผู้สูงอายุ การจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ เป็นเรื่องของการตัดสินใจส่วนตัว และต้องไม่กระทบกับกฎหมายเลือกตั้ง หรือเป็นส่วนร่วมในการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง 3) ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม ปัญหาและอุปสรรคเกิดจากขาดความรู้ความเข้าใจหรือไม่สามารถบริหารเวลาในการเข้าร่วมประชุม แต่หากเป็นกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนส่วนใหญ่เข้าร่วมได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องมุ่งเน้นให้ทำกิจกรรมรวมตัวกันยามว่างเพื่อให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและพัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง (พระมหาธีรยุทธ จานรโต (รักสกุล), 2565) จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยเฉพาะผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุถือได้ว่าเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติที่ถูกต้องในระบบการเมืองการปกครองของไทย

๒. จากผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอยะลา จังหวัดยะลา

พบว่า จากการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอยะลา จังหวัดยะลา อภิปรายได้ว่า ประชาชนที่มีเพศ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของผู้สูงอายุในอำเภอยะลา จังหวัดยะลา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของผู้สูงอายุในอำเภอยะลา จังหวัดยะลา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาพรพงศ์ กุศลโย (มหาจันทร์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการรถไฟรางเบาของเทศบาลนครขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการรถไฟของเทศบาลนครขอนแก่นไม่แตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุ อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการรถไฟของเทศบาลนครขอนแก่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย จะเห็นได้ว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะผู้สูงอายุถือได้ว่าเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติที่ถูกต้อง และเป็นคลังขุมทรัพย์ทางความรู้อีกด้วย

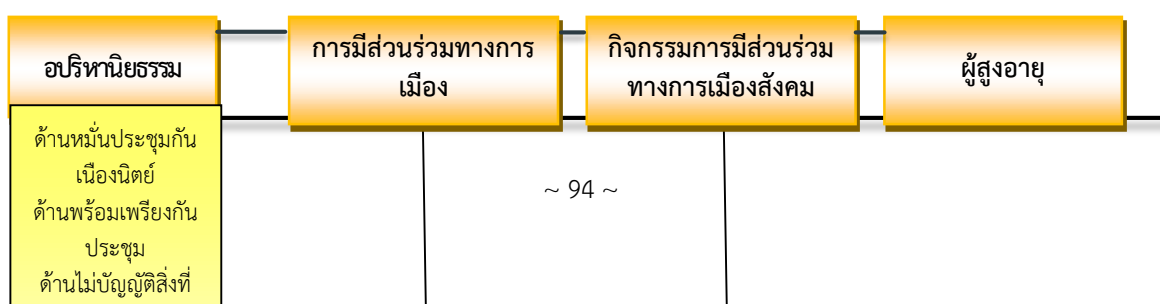
๓. จากผลการวิเคราะห์การนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอยะลา จังหวัดยะลา

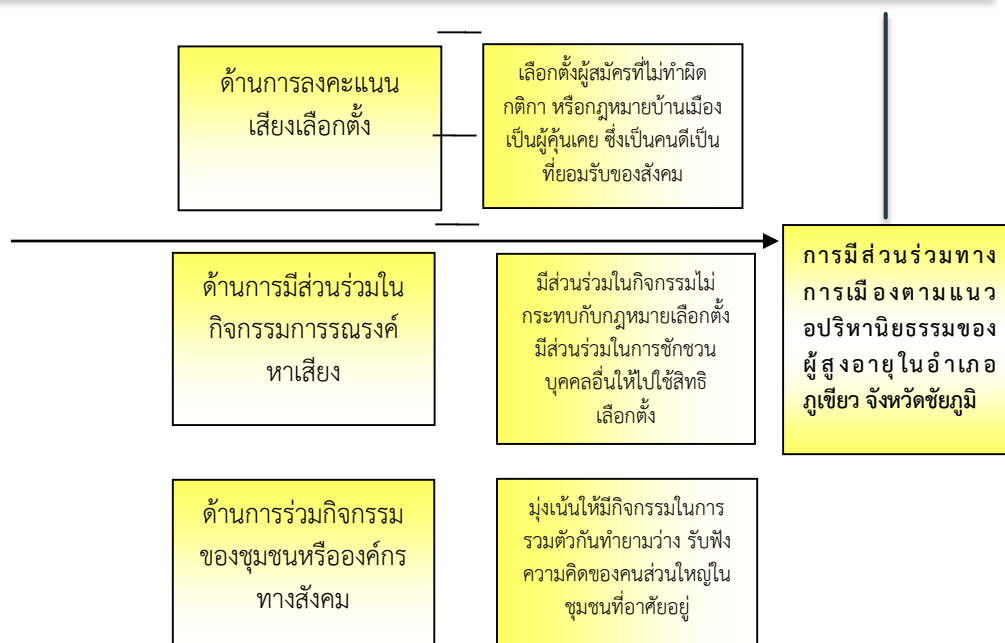
พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอธิปไตยของประชาชนของผู้สูงอายุในอำเภอยะลา จังหวัดยะลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเคารพหลักการบูชาสิ่งที่ควรบูชา ($\bar{X}=4.20$), ด้านให้ความเคารพต่อผู้นำ ($\bar{X}=4.19$), ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ($\bar{X}=4.18$), ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ($\bar{X}=4.15$), ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ($\bar{X}=4.14$), ด้านปกป้องคุ้มครองสตรี ($\bar{X}=4.13$) และด้านให้ความอารักขาผู้มีศีลธรรม ($\bar{X}=4.09$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ อภิปรายผลได้ว่า 1) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ผู้สูงอายุควรให้ความสำคัญกับการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ควรเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมของชุมชนสม่ำเสมอ ควรบริหารเวลาในการไปเลือกตั้งในวันที่กำหนดไว้ 2) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม

ผู้สูงอายุควรมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมไม่ควรยกการติดภารกิจส่วนตัวมาอ้าง ควรพร้อมเพรียงกันเข้าร่วมประชุมในกิจกรรมของชุมชนสม่ำเสมอ ควรให้ความสำคัญกับการพร้อมเพรียงกันประชุม และควรประพฤติปฏิบัติให้เยาวชนได้เห็นเป็นตัวอย่าง 3) ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ผู้สูงอายุควรมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมของชุมชน ควรควรสนใจในการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของกิจกรรมต่างๆ ควรให้ความร่วมมือกับคนในชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรม 4) ด้านให้ความเคารพต่อผู้นำ ผู้สูงอายุควรทำความเข้าใจถึงการเลือกตั้งและเลือกผู้สมัครที่ตนเองต้องการ กิจกรรมควรให้ผู้ที่มีความรู้ให้ความรู้ต่อผู้สูงอายุถึงกิจกรรมเหล่านั้น ควรปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐและปฏิบัติตามตามผู้บริหารท้องถิ่น 5) ด้านปกป้องคุ้มครองสตรี ในการจัดกิจกรรมควรให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มทุกคน ผู้สูงอายุควรเปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาทและหน้าที่ในชุมชน ผู้สูงอายุควรเปิดโอกาสให้สตรีเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน 6) ด้านเคารพหลักการบูชาสิ่งที่ควรบูชา ผู้สูงอายุควรรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ควรได้เข้าร่วมในการจัดงานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ควรได้ปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักท้องถิ่นของตนเอง 7) ความให้ความอารักขาผู้มีศีลธรรม ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ ควรปลูกฝังจิตสำนึกในการคุ้มครองปกป้องพระพุทธศาสนา ควรนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จะเห็นได้ว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ สุขเจตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ตามหลักอุปทานิยธรรม เพื่อสร้างความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี อธิบายได้ดังนี้ นักการเมืองต้องมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกับหน่วยงานองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ มีความรับผิดชอบต่อนักที่ รักสันติภาพและอนุรักษ์ท้องถิ่น ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และทำตนเป็นคนประพฤติดีเพื่อเป็นแบบอย่างแก่สังคม (ไพบุลย์ สุขเจตน์, 2564 : 1) ถ้าหากประชาชน สังคม และคนในประเทศชาติตั้งมั่นอยู่ในหลักของอุปทานิยธรรม 7 ประการอย่างเคร่งครัดแล้ว เชื่อได้ว่าประชาชน สังคม และประเทศชาติย่อมถึงซึ่งความเจริญได้อย่างแน่นอน

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ (Body of knowledge) ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอุปทานิยธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ” ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถนำมาสรุปเพื่อไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังต่อไปนี้

แผนภาพ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอุปถัมภ์ธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” อธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวอุปถัมภ์ธรรมของผู้สูงอายุในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามหลักอุปถัมภ์ธรรม 2) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการณรงค์หาเสียงตามหลักอุปถัมภ์ธรรม และ 3) ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคมตามหลักอุปถัมภ์ธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้มาสรุปโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามหลักอุปถัมภ์ธรรม ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ หน่วยเลือกตั้งควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สูงอายุมากกว่าคนรุ่นใหม่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดบัตรเสีย เลือกลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครที่ไม่กระทำผิดกติกา หรือกฎหมาย ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยเคารพต่อ กฎหมายการเลือกตั้ง บริหารเวลาในการไปเลือกตั้งในวันเวลาที่กำหนด ตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากคนรู้จักในพื้นที่ หรือที่คุ้นเคยมากกว่าผลงานและความสามารถ สละเวลาส่วนตัวเพื่อเดินทางไปเลือกตั้งตามหน้าที่ของประชาชนชาวไทย ปรับปรุงแนวทางการประชาสัมพันธ์ และการให้ข้อมูลของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ชัดเจนและเข้าถึงประชาชน

ดังนั้น ผู้สูงอายุควรยอมรับกฎกติกาในการเลือกตั้งทั้งให้ความเคารพต่อความเห็นต่างของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งท่านอื่น ผู้สูงอายุควรไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ และการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทำตามวันเวลาที่กำหนดไว้ ผู้สูงอายุควรเลือกลงลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครที่ไม่กระทำผิดกติกา หรือกฎหมายของบ้านเมืองเป็นสำคัญ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการณรงค์หาเสียงตามหลักอุปถัมภ์ธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการณรงค์หาเสียง คือ ผู้สูงอายุถือเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติที่ถูกต้อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่กระทบกับกฎหมายเลือกตั้งหรือเป็นการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง มีส่วนร่วมในการชักชวนบุคคลอื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวันเวลาที่กำหนด แนะนำให้เพื่อนบ้านหรือบุคคลอื่นเคารพต่อกฎหมายการเลือกตั้ง มีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมการณรงค์หาเสียงโดยไม่อ้างว่าติด

ภารกิจ การจัดกิจกรรมครอบคลุมและเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่ม ควรมีผู้ประสานงานรวมถึงการให้ความเอาใจใส่ให้ความเคารพกับผู้สูงอายุ

ดังนั้น ผู้สูงอายุควรร่วมรณรงค์ให้บุคคลอื่น หรือเพื่อนบ้าน เคารพและรับฟังความคิดเห็น รวมถึงความเห็นต่างของบุคคลอื่นที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในการชักชวนบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวันเวลาที่กำหนดไว้ ผู้สูงอายุควรรณรงค์ให้ทุกคนให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่กดขี่ข่มเหงกันโดยเฉพาะการให้เกียรติสตรี เคารพต่อกฎหมาย และสถานที่เลือกตั้ง

3. ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคมตามหลักอภิธานิธรรม ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม คือ ผู้สูงอายุมุ่งมั่นให้มีกิจกรรมในการรวมตัวกันทำ ยามว่างเพื่อให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การเคารพและรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในชุมชนที่ท่านอาศัย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริม การรับฟังความเห็นของประชาชน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมของชุมชนรูปแบบต่างๆ การประชาสัมพันธ์ในเรื่องของกิจกรรมต่างๆ การจัดกิจกรรมควรให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มให้ได้มีส่วนร่วมร่วมกันทุกคน

ดังนั้น ผู้สูงอายุควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หรือชุมชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวันเวลาที่กำหนดไว้ ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสังคม ส่งเสริมให้คนในชุมชนเคารพสถานที่สำคัญของชุมชน ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในการเสนอข้อบังคับของชุมชน เกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันให้กับคนในพื้นที่ในการไปใช้สิทธิเลือก

บรรณานุกรม

บุญร่วม เทียมจันทร์. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 พร้อมหัวข้อเรื่องทุกมาตรา ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : THE LAW GROUP.

ไพบุลย์ สุขเจตน์. (2564). “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี”. *ดุชนิพนธ์ปรัชญาคุษุภัณฑ์* สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูศรีเมธาภรณ์ (ประภาส สายแก้วดี) และคณะ. (2565). “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม”. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์* ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน.

พระนิคม จนทอมโม (สุขเจริญ). (2563). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการเมืองการปกครองตามแนวแห่งธรรมาธิปไตยในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง”, *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาธีระยุทธ จานรโต (รักสกุล). (2565). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง”, *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาวรพงศ์ กุศลชโย (มหาจันทร์). (2563). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการรถไฟรางเบาของเทศบาลนครขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมพร กลุยาโณ (พันธ์เชียงขา) และคณะ. (2566). “การประยุกต์หลักกอิธิบาทธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ”. **วารสารชัยภูมิปริทรรศน์**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2566) : 10-18.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุบลรัตน์ เฟื่องสกลิต. (2554). **จิตวิทยาผู้สูงอายุ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Silverman. D. (2000). **Doing Qualitative Research: A Practical Handbook**. London: Sange.
- Yamane. Taro. (1967). **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harpen and Row.

**ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
ในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ**

**Buddhist Political Leadership of Subdistrict Administrative Organization
Executives in Muang District, Chaiyaphum Province**

พระสมชาย ปณฺญาวุฑฺโฒ (ยอดศิริรินทร์)

Phra Somchai panyawutto (yodsirin)

พระมหานรินทร์ สุรปญฺโญ (เอมพันธ์)

Phramaha Narin Surapinyo, (Emphan)

สุนทร ธนศิลป์พิชิต

Suneit Thanasinlapaphichit

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

Master of Political Science

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail : yodsirinsochai@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 16 ตุลาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 24 ตุลาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 14 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 3) นำเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากประชาชนจำนวน 184,431 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ (Descriptive Interpretation)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.13$) ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X} = 4.10$) ด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.07$) และด้านตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง

จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) ผลการนำเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) ด้านคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้นำทางการเมืองปฏิบัติงานตามกฎระเบียบของหน่วยงานราชการที่วางเอาไว้ เข้าร่วมประชุมในการจัดกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 2) ด้านบุคลิกภาพตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มุ่งมั่นผลักดันในการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ในการแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติ มีการประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ 3) ด้านพฤติกรรมตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้นำทางการเมืองมีการตั้งมั่นติดตามสอบถามสถานการณ์ภัยพิบัติในเขตพื้นที่ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน 4) ด้านตามสถานการณ์ตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้นำทางการเมืองได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาดูแลจากการเกิดภัยพิบัติในเขตพื้นที่

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางการเมือง, ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธ, ผู้บริหาร

ADSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the political leadership level of administrators of subdistrict administrative organizations in Muang District, Chaiphum Province 2) to compare the public opinions towards the political leadership of subdistrict administrative organization administrators in Muang District, Chaiphum Province, 3) to present the Buddhist political leadership of the administrators of the Subdistrict Administrative Organizations in Muang District, Chaiphum Province. The research method was a combined research. Qualitative research collected data from 9 key informants with in-depth interviews and quantitative research collected data with questionnaires from 400 samples out of 184,431 people. The tools were questionnaires and interview formats. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation. The hypotheses were tested by t-test and F-test and the data were analyzed by description.

The results found that 1) The political leadership level of the executives of subdistrict administrative organizations in Muang District, Chaiphum Province overall was high ($X = 4.08$), classified by side from high to low level as follows: as for personality ($X = 4.13$) as for characteristics ($X = 4.10$) as for behavior ($X = 4.07$) and as for situations ($x = 4.01$) respectively. 2) The comparison of the public opinions toward the political 3) The presentation of the Buddhist political leadership of the subdistrict administrative organization executives in Muang District, Chaiphum Province found that 1) As for characteristics according to Sappurisdhamma, the political leaders practiced the functions according to set official regulations and joined meetings to organize activities for common interest. 2) As for personality according to Sappurisdhamma, the political leaders were consistent to push cooperation with the local agencies to solve hazard

situations. 3) As for behavior according to Sappurisdhamma the political leaders insisted to follow and inquire the hazard situations in community, giving useful information to people. 4) As for situations according to Sappurisdhamma the political leaders received helps from other organizations to prevent disasters in the areas.

Keywords: Political Leadership, Buddhist Political Leadership, Executives

บทนำ

ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของศาสตร์และศิลป์ที่มีอยู่ในตัวผู้นำ ซึ่งผู้นำท้องถิ่นที่ดั้นด้นจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณภาพในการทำหน้าที่การบริหาร จึงจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จสูงสุดได้ และที่สำคัญผู้นำจะต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสูงเช่นกัน กล่าวคือ ผู้นำแต่ละคนอาจจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ หรือภาวะความเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน ซึ่งภาวะความเป็นผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้นำทั่วไป ดังนั้น ผู้นำสามารถนำพาในกิจการต่างๆ ในมิติต่างๆ ที่ผู้นำสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารในองค์กรของตน และสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างแน่นอน (จิตวิวัฒน์ หนัมนี, 2516 : 300)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากแนวคิดการกระจายอำนาจ เพื่อให้ส่วนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชน และเน้นการสร้างโอกาสของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ แก้ไขปัญหาและการพัฒนาของท้องถิ่น ประกอบกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น เป็นองค์การภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยบทบาทหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ขยายรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 78 ซึ่งได้กำหนดให้องค์การภาครัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศอย่างยั่งยืนโดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติในภาพรวม ประกอบกับมาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (อานวย เหมือนวงศ์ธรรม, 2556 : 36) ผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีสิทธิอำนาจ และอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ซึ่งสามารถสั่งการได้โดยให้ความสำคัญกับลำดับชั้นและโครงสร้างตำแหน่งงานภายในกลุ่มหรือตามตำแหน่งงานของบุคคล เช่น หัวหน้า ผู้จัดการ ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร เป็นต้น ซึ่งเป็นการให้ค่านิยมตามมุมมองของผู้นำที่เป็นทางการ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำยังหมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจคนให้กระทำตามมติร่วมระหว่างผู้นำและผู้ตาม โดยที่ผู้ตามเต็มใจและมีความสุขเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (พิชาภพ พันธุ์แพ, 2554 : 12) ถ้าองค์กรใดที่ขาดผู้นำก็จะส่งผลกระทบต่อองค์กรนั้น บริหารไร้ทิศทางไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการนำนโยบายไปใช้ในปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์กร ทำให้การบริหารองค์กรนั้นๆ ไม่อาจประสบผลสำเร็จได้ และจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว นั้น ผู้นำ (Leader) คือ ผู้ชักพาให้คนอื่นเคลื่อนไหว หรือกระทำตามในทิศทางที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายไว้ ดังหลายๆ คนมีบทบาทเป็นผู้นำกันอยู่แล้ว เช่น เป็นผู้นำองค์กรต่างๆ หรือผู้นำของสมาคม (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) 2549 : 26 – 27) จริยธรรมของผู้นำการเมืองจึงถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองเนื่องจากเป็นกลไกในการชักนำบุคลากรที่มีศักยภาพมีคุณธรรมและจริยธรรมเข้าสู่ระบบการเมืองและเป็นการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองที่ดีให้มีมากขึ้น (พระครูรัตนสุตากร (ปราโมทย์ ล่องแก้ว), 2564 : 21)

ผู้นำจึงหมายถึงบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาและได้รับการยกย่องขึ้นเป็นหัวหน้าเป็นผู้ทำการตัดสินใจ เพราะมีความสามารถในการปกครองและการบังคับบัญชา โดยใช้อิทธิพลในความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยการ โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันในอันที่จะบรรลุเป้าหมาย และความสามารถที่จะชักจูงผู้อื่นให้มีความร่วมมือร่วมใจกับตน ดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายของตนได้ มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวว่าผู้นำไม่จำเป็นต้องเป็นทางการเท่านั้น ผู้นำอาจหมายถึงบุคคลทั่วไปที่มีคุณสมบัติบางประการที่สมาชิกในกลุ่มต้องการ มีความพึงพอใจ และความไว้วางใจ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถ บุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์ ความสามารถในการสื่อความและการประสานงานที่ดี (พรนพ พุกกะพันธ์, 2554 : 19) ฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาให้ทราบถึงภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อที่จะให้ทราบถึงภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ และเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในหลักการของภาวะผู้นำ ในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ให้เกิดการยอมรับของประชาชนตลอดจนบุคคลทั่วไป และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยมุ่งศึกษาแนวคิดของ ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยมีขอบเขตเนื้อหาประกอบไปด้วย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำกับการเมือง แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธ แนวคิดและทฤษฎีขององค์การบริหารส่วนตำบล แนวคิดและทฤษฎีของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สัปปุริสธรรม 7 ข้อมูลบริบทพื้นที่วิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยกำหนดขอบเขตด้านตัวแปรแบ่งออกเป็น 2 คือ 1. ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ คือ 1) อตถัญญตา รู้จักเหตุ 2) อัมมัญญตา รู้จักผล 3) อัตตัญญตา รู้จักตน 4) มัตตัญญตา รู้จักประมาณ 5) กาลัญญตา รู้จักกาล 6) ปริสสัญญตา รู้จักชุมชน 7) ปุคคลัญญตา รู้จักบุคคล (อง.สตตก. (ไทย) 23/68/78-143) 2. ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแบ่ง

ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณลักษณะ 2) ด้านบุคลิกภาพ 3) ด้านพฤติกรรม 4) ด้านตามสถานการณ์

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาวิจัยเฉพาะในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 19 ตำบล 227 หมู่บ้าน ประกอบไปด้วย 1) ตำบลในเมือง จำนวน 37,510 คน 2) ตำบลรอบเมือง จำนวน 3,401 คน 3) ตำบลโพนทอง จำนวน 8,887 คน 4) ตำบลนาฝาย จำนวน 11,628 คน 5) ตำบลบ้านค่าย จำนวน 12,991 คน 6) ตำบลกุดตุ้ม จำนวน 11,480 คน 7) ตำบลสีลอง จำนวน 10,712 คน 8) ตำบลบ้านเล่า จำนวน 8,837 คน 9) ตำบลนาเสียว จำนวน 7,533 คน 10) ตำบลหนองนาแซง จำนวน 8,252 คน 11) ตำบลลาดใหญ่ จำนวน 7,103 คน 12) ตำบลหนองไผ่ จำนวน 6,708 คน 13) ตำบลท่าหินโงม จำนวน 5,748 คน 14) ตำบลห้วยต้อน จำนวน 10,439 คน 15) ตำบลห้วยยาง จำนวน 8,086 คน 16) ตำบลโนนสำราญ จำนวน 7,092 คน 17) ตำบลโคกสูง จำนวน 4,544 คน 18) ตำบลบึงคล้า จำนวน 7,737 คน 19) ตำบลซับสีทอง จำนวน 5,707 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 184,431 คน โดยจะได้ทราบว่า ประชาชนผู้ที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองชัยภูมิ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 19 ตำบล 227 หมู่บ้าน ว่าอยู่ในระดับใด แตกต่างกันหรือไม่ ควรเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน-พ.ศ. 2565 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2566 รวมเป็นระยะเวลา 16 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยประกอบไปด้วย 1) พระสงฆ์ในอำเภอเมืองชัยภูมิ จำนวน 2 รูป 2) ผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน และ 4) ผู้ปกครองปกครองท้องที่ จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 รูป หรือคน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 4 วิธี คือ 1) การสังเกต 2) ตำราและเอกสาร 3) การสัมภาษณ์ 4) การบันทึกวิธีทัศน์และสไตล์ทัศน์ (Silverman. D, 2000 : 90)

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองชัยภูมิ ซึ่งแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 19 ตำบล 227 หมู่บ้าน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 184,431 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่างตามโควตาที่กำหนดเพื่อความครอบคลุมของข้อมูลจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ 400 คน ในการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยโปรแกรมคำนวณกลุ่มประชากรตัวอย่าง ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 : 110)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. **ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ** พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, S.D.= 0.40) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.13$, S.D.= 0.50) คุณลักษณะ ($\bar{X}=4.10$, S.D.= 0.54) ด้านพฤติกรรม ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.51) และด้านตามสถานการณ์ ($\bar{X}=4.01$, S.D.= 0.49) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. **เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล** พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. **นำเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ** พบว่า 1) ด้านคุณลักษณะ ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ ควรยึดประกาศคำสั่งระเบียบขั้นตอนจากผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ และมีการประชุมอนุมัติให้จัดกิจกรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน พร้อมเป็นผู้มีความพึงพอใจ ยินดี และเสียสละแก้ไขภัยพิบัติชุมชน 2) ด้านบุคลิกภาพ ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ ควรถ่อมเนื้อถ่อมตน เจริญหรือถามคำที่สุภาพ ถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในเขต หรือการใช้สติปัญญา หรือความไฝ่ฝันที่จะลงมือทำ สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) ด้านพฤติกรรม ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ ควรเป็นผู้มีความพึงพอใจ เสียสละในการแก้ไขสถานการณ์การภัยพิบัติ และพิจารณาไตร่ตรองผลประโยชน์นั้นว่าสมควรแก่ตน และสังคมอย่างไรบ้าง 4) ด้านตามสถานการณ์ ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ควร ตั้งมั่นติดตามสถานการณ์สอบถามเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของภัยพิบัติ และจัดทีมอาสาของหมู่บ้านคอยแจ้งข่าวสารประสานงานแก้ไขสถานการณ์ของภัยพิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. **จากผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ**

พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.13$) ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X}=4.10$) ด้านพฤติกรรม ($\bar{X}=4.07$) และด้านตามสถานการณ์ ($\bar{X}=4.01$) ตามลำดับ อภิปรายได้ว่า ด้านคุณลักษณะ ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ยึดประกาศคำสั่งระเบียบขั้นตอนจากผู้ว่าราชการจังหวัด ด้านบุคลิกภาพ ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่มีการถ่อมเนื้อถ่อมตน เจริญหรือถามคำที่สุภาพ ด้าน

พฤติกรรม ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ที่มีการรับบริจาคจากศูนย์ราชการ ด้านตามสถานการณ์ ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ที่มีการประชุมติดตามสถานการณ์ จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ใน 4 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะ ด้านบุคลิกภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านตามสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจน์ชนิษฐา เอกแสงศรี, 2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการบริหารในภาวะวิกฤติ และ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสาธารณภัยด้านน้ำเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ยุคใหม่ : ศึกษาเฉพาะ กรณีจังหวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำภาคกลาง” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยนอกจากเรื่องภาวะผู้นำและการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ระดับต่างๆ เพื่อป้องกันและลด ผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วการสร้างจิตสำนึกเรื่องความปลอดภัย และการเสริมสร้าง วัฒนธรรมความปลอดภัยเป็นเรื่องที่จำเป็น ทั้งนี้ในการบริหารจัดการน้ำควรจัดทำอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันในระดับต่างๆ ทั้งระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือกลุ่มพื้นที่ลุ่มน้ำที่มีการใช้ประโยชน์หรือได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำร่วมกัน ควรสร้างหรือจัดหาพื้นที่เพื่อรองรับปริมาณน้ำเพิ่มขึ้น ทั้งการสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ สระ คลองส่งน้ำ ระบบท่อส่งน้ำ เพื่อสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงที่เราสามารถบริหารจัดการน้ำได้มากขึ้น เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่ามีประชุมอนุมัติให้จัดกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จรินทร์ อีวส์วีสต์, 2554) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำด้านการกระจายอำนาจและยุทธศาสตร์ธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น ศึกษากรณีผู้บริหารท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาค กลางตอนล่างของประเทศไทย พ.ศ. 2554” ผลการวิจัยพบว่า ในยุคอดีตตราบจนในยุคปัจจุบันนี้ ผู้บริหารระดับท้องถิ่นในพื้นที่ ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ได้ดำเนินบทบาทด้านการพัฒนาอย่างค่อนข้างหลากหลาย เพราะต้องปฏิบัติตามคำสั่งอันทรงพลังและเจตนารมณ์ของ “หน่วยเหนือ” ในกระทรวงมหาดไทย หากกล่าวอย่างตรงไปตรงมาแล้ว ผู้บริหารระดับท้องถิ่นไม่สามารถ สนองตอบความต้องการ และข้อเรียกร้องอันหลากหลายและครอบคลุมของพี่น้องประชาชนภายใต้ การดูแลของตนได้อย่างไม่เต็มที่ สืบเนื่องจากวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่อุบัติขึ้นจากอำนาจที่เพิ่มสูงขึ้นของกลุ่มนักธุรกิจการเมืองทุนนิยมสามัญผู้ยึดกุมอำนาจรัฐที่เป็นประชาธิปไตยจอมปลอมได้อย่างเข้มแข็ง ทำให้กลุ่มผู้บริหารระดับท้องถิ่นเหล่านี้ต้องประสบกับความยากลำบากมากขึ้นเรื่อยๆ ในการตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ โดยสรุปเพื่อที่ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ผู้ใฝ่ฝันจะเติมเต็มภารกิจการเป็นผู้แทนของตน เพื่อให้บรรลุถึงบทบาทด้านภาวะผู้นำในอนาคตในฐานะ “วีระบุรุษของชนระดับรากหญ้า”

2. จากผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า จากการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ อภิปรายได้ว่าประชาชนที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศต่างกัน อายุต่างกัน การศึกษาต่างกัน อาชีพต่างกัน และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุดารัตน์ เกษราพันธ์, 2561) ได้วิจัยเรื่อง “พุทธวิธีเชิงบูรณาการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการ เมืองไทย

ปัจจุบัน” ผลการวิจัยพบว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งสามารถอาศัยทุนที่ยิ่งใหญ่ของสังคมไทย 2 ประการ คือ พระพุทธศาสนาและพระราชปรีชาญาณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ในการใช้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธปรัชญาเป็นเครื่องเชื่อมโยงคุณค่าของประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับรากฐานทางศีลธรรม และความเป็นไทยควบคู่กับพระราชดำรัส เรื่องการใช้ประชาธิปไตยขั้นหมู่บ้านเป็นรากฐานรองรับประชาธิปไตยขั้นประเทศ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งการเมืองไทยอย่างเป็นระบบ จะเห็นได้ว่า ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่มีท่าที การใช้สติปัญญา หรือความใฝ่ฝันที่จะลงมือทำ สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. จากผลการวิเคราะห์การนำเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักสัปปริสธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$), เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านธัมมัญญตา รู้จักเหตุ ($\bar{X}=4.08$), ด้านมัตตัญญตา รู้จักประมาณ ($\bar{X}=4.08$), ด้านอัตตัญญตา รู้จักผล ($\bar{X}=4.06$), กาลัญญตา รู้จักประกาล ($\bar{X}=4.05$), ด้านอิตถัญญตา รู้จักตน ($\bar{X}=4.04$), ด้านปุคคลัญญตา รู้จักบุคคล ($\bar{X}=3.98$), และด้านปริสสัญญตา รู้จักชุมชน ($\bar{X}=3.97$), อยู่ในระดับมากตามลำดับ และพออภิปรายผลได้ว่า 1) ด้านธัมมัญญตา รู้จักเหตุ ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบของหน่วยงานราชการที่วางเอาไว้ เข้าร่วมการประชุมในการจัดกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม พร้อมมีความพึงพอใจในการแก้ไขสถานการณ์การภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือเป็นผู้เต็มใจลงพื้นที่ตรวจสอบและแก้ไขภัยพิบัติในเขตพื้นที่ของ และเป็นผู้มีความพึงพอใจ เสียสละในการแก้ไขสถานการณ์การภัยพิบัติ 2) ด้านอัตตัญญตา รู้จักผล ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่เป็นผู้มุ่งมั่นผลักดันในการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ในการแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติ มีการประสานงานกับหน่วยงานกับหน่วยงานในพื้นที่ในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดในเขต พร้อมทั้งได้ประสานงานกับหน่วยงานราชการในการแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติหรือมีความมุ่งมั่นผลักดันในการแบ่งพื้นที่ในการดำเนินงานแก้ไขสถานการณ์การภัยพิบัติ และมีการดำเนินงานในการกำหนดสถานที่เป็นศูนย์พักคอยสำหรับผู้ภัยพิบัติ 3) ด้านอิตถัญญตา รู้จักตน ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่มีการตั้งมั่นติดตามสอบถามสถานการณ์ภัยพิบัติในเขตพื้นที่ มีการติดตามสถานการณ์แล้วประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน พร้อมทั้งจัดทีมประสานงานในการแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติในเขตพื้นที่ หรือเมื่อมีภัยพิบัติ มีการติดตามตรวจสอบตามกฎระเบียบและมีความมุ่งมั่นติดตามแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติในเขตพื้นที่ 4) ด้านมัตตัญญตา รู้จักประมาณ ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาดูแลจากการเกิดภัยพิบัติในเขตพื้นที่ ได้ชักชวนผู้ใจบุญในการนำสิ่งของที่จะจำเป็นไปบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ พร้อมทั้งได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานราชการที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ หรือเมื่อรับสิ่งของบริจาคแล้วพิจารณาไตร่ตรองว่าเป็นผลประโยชน์ที่สมควรแก่ตน และเป็นผู้พิจารณาถึงประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ 5) ด้านกาลัญญตา รู้จักประกาล ภาวะผู้นำทางการเมืองช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในเขตพื้นที่ ชักชวนหน่วยงานต่างๆ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในเขตพื้นที่ พร้อมทั้งจัดส่วนงบประมาณช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยพิบัติในเขตพื้นที่ หรือชักชวนแนววิธีป้องกันจากภัยพิบัติต่างๆ ในเขตพื้นที่ และพิจารณาคิดหาวิธีป้องกันจากภัยพิบัติ ในเขตพื้นที่ 6) ด้านปริสสัญญตา รู้จักชุมชน ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่เป็นผู้ที่ได้การยอมรับในการแก้ปัญหาของชุมชนจากการป้องกันจากภัยพิบัติ ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นเข้ามาดูแลจากภัยพิบัติ ในเขตพื้นที่ พร้อมทั้ง

พิจารณาถึงภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน แล้วหาทางแก้ไข หรือได้ลงสำรวจในพื้นที่และหาทางป้องกันในเขตพื้นที่ และเป็นผู้พิจารณาถึงประโยชน์วิธีป้องกันจากภัยพิบัติต่างๆ ในเขตพื้นที่ 7) ด้านบุคคลัญญาตา รู้จักบุคคล ผู้นำทางการเมืองในเขตพื้นที่ที่มีการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาภัยพิบัติต่างๆ ในเขตพื้นที่ มีการตอบรับในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาภัยพิบัติต่างๆ ในเขตพื้นที่ พร้อมทั้งขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาภัยพิบัติต่างๆ หรือได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานราชการที่มีอยู่เพื่อแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติต่างๆ และได้ออกตรวจเยี่ยมและช่วยเหลือชุมชนเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ ในเขตพื้นที่ จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยการประยุกต์ตามหลักสัปปริสธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นาคม ชีรสุวรรณจกร, 2554) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรี” พบว่า รูปแบบการบริหารงาน ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ผลการประเมินการ ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรีพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วมและหลักความรับผิดชอบ ส่วนผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรีที่ได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วมและหลักความรับผิดชอบต่อ หากผู้นำทางการเมืองผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และคนในประเทศชาติตั้งมั่นอยู่ในหลักสัปปริสธรรม 7 ประการแล้ว ร่วมมือร่วมใจประพฤติปฏิบัติตาม เชื่อได้ว่าประชาชน สังคม ประเทศชาติ ย่อมถึงซึ่งความเจริญอยู่ร่วมกันโดยผาสุกอย่างแน่นอน

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ (Body of knowledge) ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถนำมาสรุปเพื่อไปใช้ประโยชน์ได้จริงดังต่อไปนี้

1. ด้านคุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของบุคคลหนึ่งๆ ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะเฉพาะทางด้านร่างกายและจิตใจ ด้วยความทะเยอทะยานและความตั้งใจมั่นของมนุษย์ และมีวิสัยทัศน์ในการวางแผนหรือมีแนวทางในการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือการแก้ปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ โดยการพูดจริงทำจริงตามสัญญาประชาคม และไม่เป็นคนหละหละเลเลหรือท้อแท้

2. ด้านบุคลิกภาพตามหลักสัปปริสธรรม หมายถึง ลักษณะทางกายและกิริยาที่บุคคลคนนั้นแสดงออกมาทั้ง พฤติกรรม การแสดงออก รูปร่าง การแต่งกาย เป็นสิ่งที่ทำให้แต่ละบุคคลมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น หรือลดความโดดเด่นของตนลง ดังนั้นบุคลิกภาพจึงมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และความพยายามที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพของแต่ละคน โดยแต่ละบุคคลล้วนมีการแสดงออกที่แตกต่างออกไป เมื่อเกิดวิกฤตการณ์หรือปัญหาที่ดีและไม่ดีเกิดขึ้น

3. ด้านพฤติกรรมตามหลักสัปปริสธรรม หมายถึง กิริยาอาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์หรือสิ่งที่มีมนุษย์ได้แสดงออกมาทั้งทางกายและใจ เป็นปฏิกิริยาของมนุษย์เมื่อได้เผชิญกับสิ่งเร้าที่เกิดขึ้น พฤติกรรมต่างๆ ก็จะแสดงออกมาโดยที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ ฉะนั้นการเป็นมนุษย์จะต้องมีความอดทนสูงต่อความคับข้องใจต่างๆ และพยายามขจัดความรู้สึก หรือต่อต้านคนอื่นให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. ด้านตามสถานการณ์ตามหลักสัปปริสธรรม หมายถึง วุฒิภาวะหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เป็นแนวทางและความสามารถที่เข้าใจถึงเหตุผลหรือปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับการตัดสินใจ รู้จุดมุ่งหมายแนวทางที่จะพัฒนาตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดพร้อมทั้งมีนโยบายหรือแผนปฏิบัติงานก่อให้เกิดความสำเร็จ และมีความกระตือรือร้นบากบั่นจนกว่าจะทำเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สัมฤทธิ์ผลต่อองค์การ

บรรณานุกรม

- กาญจน์ชนิษฐา เอกแสงศรี. (2558). “ภาวะผู้นำการบริหารในภาวะวิกฤติ และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสาธารณภัยด้านน้ำ เพื่อความมั่นคงของมนุษย์ยุคใหม่ : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำภาค กลาง”. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) : 98-110.
- จรินทร์ อีวส์วดี. (2554). “ภาวะผู้นำด้านการกระจายอำนาจและยุทธศาสตร์ธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนา ประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น ศึกษากรณีผู้บริหารท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคกลาง ตอนล่างของประเทศไทย พ.ศ. 2554”, วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) : 259-268.
- จิตวุฒิ หนัมนี่. (2565). “ภาวะผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2561) : 300.
- นาคม อีรสุวรรณจักร. (2554). “รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของ องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรี”. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิชาภพ พันธุ์แพ, (2554) ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูรัตนสุตากร (ปราโมทย์ ล่องแก้ว). (2564). “การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนามาตรฐานจริยธรรมของผู้นำทางการเมือง”. วารสารชัยภูมิปริทรรศน์. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2564) : 20-30.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). พุทธวิธีบริหาร, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรนพ พุกกะพันธุ์. (2555). ภาวะการเป็นผู้นำและการจูงใจ, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.
- สุดารัตน์ เกษราพันธ์. (2561). “พุทธวิธีเชิงบูรณาการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการเมืองไทยปัจจุบัน”. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อำนาจ เหมือนวงศ์ธรรม. (2556). “บทบาทผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมโครงการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงศึกษากรณีเขตพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม”. วารสารวิทยบริการบทบาทผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ, ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2556) : 36.

Silverman. D. (2000). **Doing Qualitative Research: A Practical Handbook**. London: Sange.

Yamane. Taro. (1967). **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harpen and Row.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย

Enhancing Early Childhood Education: Developing a Training Curriculum for Promoting Children's Executive Functioning Brain Skills

จันจิรา นาวารัตน์

Janjira Navarat

จุฬา ลักษณะ สุตระ

Julalax Sutra

สุดา เจ๊ะอูมา

Suda Jehuma

สุชาดา จิตกล้า

Suchada Chiitkla

สุพรรณิการ์ ศรีสุวรรณ

Supunnika Srisuwan

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

E-mail: janjira_naw@nstru.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 12 พฤศจิกายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 23 พฤศจิกายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 14 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย และ 2 เพื่อศึกษาผลของการใช้หลักสูตรอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้น มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย 3) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย และ 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที (t-test) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูปฐมวัยเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของร่างหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เท่ากับ 0.67-1.00

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูปฐมวัยเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย หลังเข้าร่วมทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย สูงกว่าก่อนเข้าร่วมเป็นสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย พบว่า มีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม, ทักษะสมอง EF, เด็กปฐมวัย

ADSTRACT

This research had two objectives: first, to develop a training curriculum on designing activities to develop Executive Function brain skills in early childhood, second, to assess the outcomes of implementing this curriculum. The process involved four main steps: 1) examining, analyzing, and synthesizing fundamental data; 2) creating a training program tailored to developing EF skills in early childhood; 3) testing the training program with children; and 4) evaluating and refining the curriculum. The study employed qualitative analysis using statistical methods such as averaging, standard deviation, and t-test as well as qualitative data analysis through content analysis.

The findings were as follows: 1. The training course for early childhood educators targeting EF skills in children exhibited high overall suitability, with a consistency index ranging between 0.67 to 1.00 across various components. The learning experience plan showed a consistency index of 0.67 to 1.00. 2. The trial results of the training curriculum for early childhood educators revealed a statistically significant improvement in participants' understanding and implementation of EF skills activities for children at the 0.05 level. 3) Evaluation results indicated the effectiveness of the training curriculum in enhancing EF skills among early childhood children based on predefined criteria.

Keywords: The training course, Executive Functions, Early Childhood

บทนำ

เพื่อต้องการคนรุ่นใหม่ปรับตัวให้ได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ท่ามกลางสังคมที่มีความเจริญและการพัฒนาของเทคโนโลยีและการสื่อสาร เพราะสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของทุกคนในสังคมเป็นอย่างมากดังนั้น นโยบายที่สำคัญของรัฐจึงต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมและการพัฒนากำลังคน เสริมสร้างศักยภาพทุกช่วงวัย โดยเฉพาะช่วงปฐมวัย ให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 15)

การพัฒนาและการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ยึดแนวคิดสำคัญอันหนึ่ง คือ แนวคิดข้อที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561 :

4) เพราะสมองเรียนรู้โดยอาศัยประสาทสัมผัส การตีความ และการคัดเลือกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อเก็บไว้ใช้งาน (วิทยากร เชียงกูล, 2547 : 35) การเรียนรู้กับสมองจึงมีความสัมพันธ์กัน โดยสมองทำหน้าที่ในการรับรู้การคิดและการทำงานของร่างกายจากการรับรู้ ผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้าน อันได้แก่ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การรับรส การรับกลิ่น ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ที่จะสามารถส่งเสริมการพัฒนาของสมองของเด็กที่ดีได้นั้น ครูผู้ดูแลเด็กจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการส่งเสริมให้ครูผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจสามารถพัฒนาสามารถพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ แก่เด็กปฐมวัยทุกด้านอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกายอารมณ์สังคมสติปัญญาและทักษะทางสมอง EF (ธิดา พิทักษ์สินสุข, สลิดา ทศานนท์, สรยศ พนายางกูร, 2562 : 82)

(สุภาวดีหาญเมธี, 2560 : 1) ได้กล่าวถึง ทักษะสมอง EF (Executive Function) ว่าเป็นชุดกระบวนการ ทางความคิด (Mental Process) ที่ช่วยให้เราวางแผน มุ่งใจจดจ่อ จำคำสั่งและจัดการกับงานหลายๆ อย่างให้ลุล่วงเรียบร้อยได้สามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน วางเป้าหมายและทำไปเป็นขั้นตอน จนสำเร็จ รวมทั้งควบคุมแรงอยาก แรงกระตุ้นทั้งหลาย ไม่ให้สนใจไปนอกกลุ่มนอกทาง Executive Function (EF) ทักษะสมองเพื่อจัดการชีวิตให้สำเร็จ เป็นกระบวนการทางความคิดของสมองส่วนหน้า โดยสมองส่วนนี้จะพัฒนามากที่สุดในช่วงปฐมวัย ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม 9 ทักษะ คือกลุ่มทักษะ พื้นฐาน ได้แก่ ทักษะด้านความจำเพื่อใช้งาน ทักษะด้านการยั้งคิดไตร่ตรอง และทักษะด้านการ ยึดหยุ่นความคิด กลุ่มทักษะกำกับตนเอง ได้แก่ ทักษะด้านการจดจ่อใส่ใจ ทักษะด้านการควบคุม อารมณ์และทักษะด้านการติดตามประเมินตนเอง และกลุ่มทักษะปฏิบัติได้แก่ ทักษะด้านการริเริ่ม และลงมือทำ ทักษะด้านการวางแผนจัดระบบดำเนินการ และทักษะด้านการมุ่งเป้าหมาย (Hanmethi, 2016) สอดคล้องกับที่ (สุภาวดี หาญเมธี, 2561 : 8) ได้กล่าวถึงการพัฒนาของ EF ในเด็กปฐมวัยไว้ว่า การวิจัย จำนวนไม่น้อยชี้ว่า EF เริ่มพัฒนาขึ้นในเวลาไม่นานหลังปฏิสนธิโดยในช่วงวัย 3-6 ปีจะเป็นช่วงวัยที่เรียกว่า เป็น “หน้าต่างแห่งโอกาส” ที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นช่วงที่มีอัตราการเติบโตของ EF สูงมาก ซึ่งหากครูผู้ดูแลเด็กให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ในช่วงวัยนี้ จะช่วยสร้างพฤติกรรมเชิงบวก และเลือกตัดสินใจในทางที่สร้างสรรค์ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและสถาบันอาร์แอลจี, 2561) เด็กที่มีการมีทักษะสมอง (EF) ที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีทักษะการปรับตัวสามารถฟันฝ่าอุปสรรคและลุกขึ้นสู้ต่อไปได้ ทักษะสมอง (EF) จึงเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้บุคคล ดำเนินชีวิตได้ อย่างมีความสุข (Greenberg, 2006) แต่จากรายงานการวิจัยสำรวจพัฒนาการด้านทักษะสมองส่วนหน้า EF (Executive function) ของเด็กปฐมวัยไทย พบว่าในช่วงปี 2558-2559 (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, ปณิตดา ธนเศรษฐกร และ อรพินท์ เลิศอาวีสดาตระกูล, 2560: 4) พบว่าพัฒนาการด้านทักษะสมอง EF ของเด็กวัย 2-6 ปี มีปัญหาพฤติกรรมที่เป็นความบกพร่องของทักษะสมอง (EF) ประมาณ 30% คือเป็นเด็กที่มีความบกพร่องอย่างชัดเจน 16% และ บกพร่องเล็กน้อย 14% ซึ่งส่งผลต่อความพร้อมและความสำเร็จทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป

คณะครุศาสตร์ เป็นหน่วยงานที่ผลิตบุคลากรทางการศึกษา พัฒนารูปแบบนวัตกรรมต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาครู และบุคลากรทางการศึกษาในระบบการศึกษา มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเยาวชนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูและเด็ก จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้วิจัย ซึ่งเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา หากเป้าหมายในการพัฒนาครูให้เกิดทักษะความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง ในระยะเวลาอันสั้นนั้นและทันท่วงที ดังที่ (กุลยา ตันติผลา ชีวะ, 2550) ได้กล่าวถึงหลักสูตร การ

ฝึกอบรมเป็นการจัดการศึกษาที่มีความจำเพาะเจาะจงเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้ประกอบอาชีพสาขาต่างๆ เพื่อการพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเอง ความต้องการฝึกอบรมจะแตกต่างกันไปตามความจำเป็น ด้วยลักษณะจำเพาะเช่นนี้ ทำให้จำแนกหลักสูตรฝึกอบรมตามระยะเวลาของการฝึกอบรมออกได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ 1) การฝึกอบรมเฉพาะหน้า (In-Situation Training) 2) การฝึกอบรมระยะสั้น (Short-Term Training) และ 3) การฝึกอบรมระยะยาว (Long-Term Training) และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม จะต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่ดี เริ่มตั้งแต่ การสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และวางแผนการประเมินผลให้ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนนั้นได้บรรลุตามความมุ่งหมายหรือไม่ (William R. Tracy, 1988) หลักสูตรการฝึกอบรมที่ดีจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของก้าวหน้าของวิทยาการความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะสมอง (EF) ให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพเพราะการฝึกทักษะ EF ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะเป็นรากฐานกระบวนการคิดตัดสินใจและการกระทำ นอกเหนือไปจาก ทักษะ EQ และ IQ (นวลจันทร์จุฑาภักดีกุล, 2559: 1) ที่มีส่วนช่วยให้เด็กในวันนี้เป็นคนที่ประสบความสำเร็จได้ในอนาคตนั้นควรจะออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการอบรมครูผู้ดูแลเด็กเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย
- 2 เพื่อศึกษาผลของการใช้หลักสูตรอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ผู้วิจัยประยุกต์ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (R1) ประกอบด้วย

1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมข้อมูลและนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมองของเด็กปฐมวัย

2 ศึกษาความต้องการ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยโดยใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัย กำหนดกลุ่มประชากร คือ ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยและผู้บริหารของโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนร่วมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างได้

เลือกแบบเจาะจงครูและนักศึกษาฝึกสอนวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนาวិชาชีพครูที่มีผลการเรียนรู้ต่ำ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) โดยผู้วิจัยออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ การกำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เอกสารประกอบการฝึกอบรม แบบประเมินความเหมาะสม และแบบประเมินความสอดคล้องเพื่อตรวจสอบ และขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) โดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เป็นครูและนักศึกษาฝึกสอนวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูที่มีผลการเรียนรู้ต่ำ จำนวน 8 คน ตรวจสอบผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยทำการประเมินความรู้และทักษะความสามารถในการออกแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย ดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรและทำการทดสอบหลังการอบรมโดยใช้แบบประเมินความรู้และทักษะฉบับเดิม ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม จำนวน 2 วัน (12 ชั่วโมง) ในวันทำการ (ช่วงปิดเทอม) ณ ห้องประชุมของโรงเรียนบ้านคลองดิน อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้และปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เป็นการตรวจสอบผลของการทดลองใช้หลักสูตร โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตร มาประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนดและนำมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ทั้งในด้านโครงสร้างหลักสูตรและรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความถูกต้องเหมาะสม พร้อมสำหรับนำไปใช้จริงในการฝึกอบรมครูปฐมวัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ประกอบด้วย ที่ประกอบด้วย วิถีปัญหาเด็กไทยในปัจจุบัน พัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ความสำคัญของทักษะสมองกับการเรียนรู้ปฐมวัย ทักษะสมอง EF กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทักษะปฏิบัติ กลุ่มทักษะกำกับตนเอง หลักการสำคัญและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ตามแนวทาง EF Guideline และการออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ตามแนวทาง EF Guideline

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1 แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย

2 หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย แนวคิดหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลและการสร้างเอกสารประกอบการอบรม

3 แบบทดสอบวัดความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทักษะสมอง (EF) มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

4 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย (4.1) ความสามารถในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (4.2) ความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนรู้ (4.3) ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน (4.4) ความสามารถในการออกแบบและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

5 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานจากเครื่องมือวิจัย ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที (t-test แบบ Dependent)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาแบบพรรณนา ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการรวบรวมเอกสาร การทดลอง การบันทึกผลระหว่างการทดลอง บันทึกพฤติกรรม และผลงานของผู้เข้าร่วมอบรม

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 ท่านด้านการจัดกิจกรรม EF สำหรับเด็กปฐมวัย 2 ท่าน รวม 3 ท่านดังนี้

1 ด้านองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน ผลวิเคราะห์ค่าดัชนีสอดคล้อง ระหว่างองค์ประกอบต่างๆของร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เท่ากับ 0.67-1.00

2. ด้านความสามารถในการออกแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาของความสามารถในการออกแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความเหมาะสมถูกต้องในทุกประเด็น แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาสมอง (EF) เด็กปฐมวัยให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2) เพื่อศึกษาผลของการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นจากผู้เข้ารับการอบรม ครูผู้สอนเด็กปฐมวัย 4 คน นักศึกษาฝึกสอนสาขาการศึกษาปฐมวัย 4 คน รวม 8 คน ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการทำแบบวัดความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมหลักสูตรการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัยด้วยการวิเคราะห์ค่าที (t-test แบบDependent) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับทักษะสมอง (EF) ก่อนและหลังการฝึกอบรมหลักสูตรการออกแบบกิจกรรมพัฒนาสมอง(EF) เด็กปฐมวัย

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t - test
ก่อนอบรม	8	20	15.13	0.78	12.69
หลังอบรม	8	20	18.00	1.00	

*p<0.05

จากตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับทักษะสมอง (EF) ก่อนและหลังการฝึกอบรมหลักสูตรการออกแบบกิจกรรมพัฒนาสมอง (EF) เด็กปฐมวัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรมเท่ากับ 15.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 ค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรมเท่ากับ 18.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 ค่าที 12.69 เมื่อเปรียบเทียบคะแนน ระหว่างคะแนนก่อนและหลังการอบรม พบว่าคะแนนความรู้เกี่ยวกับทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย ของผู้เข้ารับการอบรม หลังรับการอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย พบว่าผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร มีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัยหลัง

การฝึกอบรมหลักสูตรการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย

รายการประเมิน	คะแนน		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1.ความสามารถด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย	4.75	0.46	มากที่สุด
2. ความสามารถด้านการผลิตสื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF)	4.63	0.74	มากที่สุด
3.ความสามารถด้านการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) ในชั้นเรียนปฐมวัย	4.13	1.46	มาก
4.ความสามารถด้านการออกแบบการประเมินผลการจัดประสบการณ์ EF	4.50	1.07	มากที่สุด
โดยรวม	4.50	0.97	มากที่สุด

จากตาราง 2 แสดงผลการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัยหลังการอบรมของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัยโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D =0.97) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D =0.46) รองลงมา คือ ความสามารถด้านการผลิตสื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D =0.74) และ ความสามารถด้านการออกแบบการประเมินผลการจัดประสบการณ์ EF อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D =1.07) และความสามารถด้านการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) ในชั้นเรียนปฐมวัย ($\bar{X} = 4.13$, S.D =0.46) อยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย จากการประเมินระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะ

สมอง (EF) เด็กปฐมวัย

รายการประเมิน	คะแนน		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรม	4.13	1.46	มาก
2. การจัดกิจกรรมฝึกอบรม	4.63	0.52	มากที่สุด
3. เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.50	0.76	มากที่สุด
4. สื่อและแหล่งเรียนรู้กิจกรรมในการฝึกอบรม	4.13	1.64	มาก
5. การวัดและประเมินผล	4.50	1.07	มากที่สุด
6. ด้านผู้สอน	4.25	1.39	มาก
7. ประโยชน์และการนำไปประยุกต์ใช้	4.38	1.06	มาก
โดยรวม	4.36	1.12	มาก

จากตาราง 3 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D =1.12) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดกิจกรรมฝึกอบรมความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D =0.52) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D =1.07) ระยะเวลาที่ใช้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D =0.76) ประโยชน์และการนำไปประยุกต์ใช้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D =1.06) ด้านผู้สอน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D =1.39) เนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรม ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D =1.46) การวัดและประเมินผล ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D =1.64) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัยมีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการฝึกอบรมให้ครูผู้สอนเด็กปฐมวัย มีความรู้และความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีทักษะสมอง EF ในกิจกรรมประจำวันทั้ง 6 กิจกรรมอย่างครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ซึ่งจากการที่ (มารุต พัฒนาผล, 2562) ที่กำหนดขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ว่าจะต้องวิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย โดยอาศัยข้อมูลที่สำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการมาเป็นหลักในการพิจารณาในการกำหนดจุดมุ่งหมาย การคัดเลือกเนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิธีการและรูปแบบของการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาความสามารถในออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์ดังกล่าวแก่เด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลจากการตอบแบบสอบถามความต้องการในการฝึกอบรมจากครูปฐมวัย ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ที่ต้องการมีทักษะความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมทักษะสมอง (EF) สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กได้จริงมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเนื้อหาและรูปแบบการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะความสามารถ 6 ด้าน คือ 1 ความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) 2 ความสามารถในการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมทักษะ (EF) 3 ความสามารถในการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) รวมทั้งการออกแบบและการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั้น โดยยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหลักสูตรการออกแบบจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในด้านหลักสูตรและด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยและมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของหลักสูตร โดยการประมวลผลด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และได้ปรับปรุงหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้จริง จึงทำให้หลักสูตรมีความเหมาะสมทั้งในภาพรวมและรายด้านมีอยู่ในระดับมาก มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างองค์ส่วนประกอบต่างๆ ของร่างหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เท่ากับ 0.67-1.00 สอดคล้องกับ (สุพัตรา ตาลดี, 2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมองของผู้เรียนระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีค่า ดัชนีความสอดคล้องสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพของหลักสูตร (อรทัย บุญเที่ยง, 2562) ที่ศึกษาผลการบูรณาการจัดการเรียนรู้ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ EF กับครูผู้ดูแลเด็กในจังหวัดกำแพงเพชรพบว่าการจัดกิจกรรมในรูปแบบของการให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการบูรณาการและกำหนดเนื้อหาให้สัมพันธ์กับทักษะที่กำหนดและมีความชัดเจนทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจต่อการบูรณาการการจัดการเรียนรู้กับทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ Executive function: EF ในระดับดีมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย ซึ่ง

หลังการอบรมจะเห็นได้ว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้เกี่ยวกับทักษะสมอง EF หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยยะสำคัญที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างเอกสารสื่อการเรียนรู้ที่ มีเนื้อหาที่ชัดเจนและตรงประเด็นอ่านเข้าใจง่าย อีกทั้งรูปแบบการจัดกิจกรรมภาคทฤษฎี เป็นจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทำให้ผู้เรียนสนใจ เห็นความสำคัญ เข้าใจหน้าที่ของสมองส่วนหน้า (Executive Functions) และส่วนประกอบของ EF ทั้ง 9 ด้าน อันได้แก่ 1) ความจำเพื่อใช้งาน 2) การยับยั้งไตร่ตรอง 3) การยืดหยุ่นความคิด 4) การจดจ่อใส่ใจ 5) การควบคุมอารมณ์ 6) การติดตามประมวลผล 7) การริเริ่มและลงมือทำ 8) การวางแผนจัดระบบการดำเนินการ และ 9) การมุ่งเป้าหมาย สอดคล้องกับวไลพร เมฆไตรรัตน์, ปรียาภรณ์ คงแก้ว.(2564) จากการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF (Executive Function) ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรส่วนท้องถิ่น อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ความสามารถความสามารถของผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะสมอง EF (Executive Function) สำหรับ เด็กปฐมวัยหลังได้รับการฝึกอบรมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย โดยผลการประเมินระดับความสามารถในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) จะเห็นได้ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรม โดยรวมในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งมีความสำคัญ และเป็นการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีแก่ผู้เรียน ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสมือปฏิบัติจริงในการพัฒนาความสามารถด้าน ทั้งความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมหลักประจำวัน ทั้ง 6 กิจกรรมของเด็กปฐมวัยรวมทั้งการปฏิบัติการออกแบบผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมทักษะ EF การสอนการวัดและประเมินผล อีกทั้งในเอกสารประกอบการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จัดให้มีตัวอย่างของกิจกรรมตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ และสื่อที่ส่งเสริมทักษะสมองเพื่อให้ผู้เข้าอบรมใช้เป็นแนวทางและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะสมองในชั้นเรียนได้จริง นอกจากนี้จากผลการทดลองใช้หลักสูตร ยังพบว่าความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะ EFเด็กปฐมวัย ของผู้เข้าอบรมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ จุ้ยทอง(2565) เรื่อง ผลการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีต่อความสามารถในการสอนของนักศึกษาครูในวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสามารถในการสอนของนักศึกษาครู หลังการจัดการเรียนรู้ตามการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่าความสามารถในการสอนของนักศึกษาครู หลังการจัดการเรียนรู้ตามการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อยู่ในระดับมากที่สุด($X = 4.69$, $S.D. = 0.51$)

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างในขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้รับการอบรมได้ลงมือปฏิบัติ ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การผลิตสื่อและการทดลองสอนเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง(EF) เด็กปฐมวัย

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัยนางสาวจันจิรา นาวารัตน์ เมื่อวันที่ 11-12 พฤษภาคม 2566

4. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย โดยการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมโดยรวมในทุกองค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก คือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร และในด้านประโยชน์และการนำไปประยุกต์ใช้ ในระดับมากที่สุด คือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และ 4.38 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมและกระบวนการฝึกอบรมของหลักสูตรมีความสอดคล้องต่อความต้องการและความสนใจของผู้เข้าร่วมอบรม สอดคล้องกับธีราพร ปรีดีวงศ์ (2566) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมองของผู้เรียนระดับการศึกษาปฐมวัย ส่งผลให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะ สมอง (Executive Function : EF) ทำให้ครูมีกิจกรรมและเทคนิคใหม่ๆ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบจัดการเรียนการสอนและจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จึงมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) เด็กปฐมวัย เป็นเพียงหลักสูตรที่ออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียของหน่วยงานของผู้วิจัย ดังนั้นหากมีการนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ ไปใช้สำหรับฝึกอบรมครูผู้สอนในระดับอื่น หรือใช้กับผู้เข้าร่วมอบรมกลุ่มอื่นๆ จำเป็นต้องปรับโครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหา กิจกรรมของการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับบริบท และความต้องการจำเป็นของผู้เข้ารับการอบรม รวมทั้งควรมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง ในระยะเวลาถัดมาเพื่อเป็นการ ตรวจสอบและกระตุ้นผลการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอีกทั้งการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมอง (EF) ของครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับระดับอายุของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนระดับปฐมวัย มีองค์ประกอบหรือตัวแปรอื่นๆที่สามารถบูรณาการเพื่อส่งเสริมทักษะสมองในเด็กปฐมวัยได้ เช่น สื่อ การเล่นเกม การเล่านิทาน รูปแบบการจัดการ

เรียนรู้ต่างๆ รวมถึงหน้าที่ของของส่วนอื่นๆของเด็กปฐมวัยที่สามารถพัฒนาให้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมครูปฐมวัยและครูผู้สอนสาระต่างๆในระดับประถมศึกษาต่อไปได้ ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการฝึกอบรมครูปฐมวัยเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) ด้วยตัวแปรอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเพื่อให้มีการพัฒนาทุกด้านเป็นไปอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2558). การสอนแบบจิตปัญญา แนวการใช้ในการสร้างแผนการสอนระดับอนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์.
- ธิดา พัทธสินสุข, สลิดา ทศานนท์, สรยศ พนายางกูร (บรรณาธิการ). (2562). วิฤตปฐมวัยและแนว ทางแก้ไข. สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: พลัส เพรส.
- ธีราพร ปรีดีวงศ์. (2566) การพัฒนาครูปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะ สมองเพื่อความสำเร็จ (Executive Function : EF) ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น.วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู, ปีที่ 3 (ฉบับที่ 1,74-92. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/JTPLC/article/view/262735>
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2559) การพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการ คิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย. มหาวิทยาลัยมหิดล :กรุงเทพ
- _____, นุชนาฏ รักษี, ปนัดดา ธนเศรษฐกร, อรพินท์ เลิศอัสดาตระกูล. (2560). การพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยประสาทวิทยาศาสตร์สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล , มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มารุต พัฒนาผล. (2562). การพัฒนาหลักสูตร วมสมัย.กรุงเทพฯ:ศูนย์ผู้้น นวัตกรรมหลักสูตร และการเรียนรู้.
- วไลพร เมฆไตรรัตน์, ปรียาภรณ์ คงแก้ว.(2564). การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF (Executive Function) ของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์.วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ , ปีที่ 11(ฉบับที่ 2,15-30). <https://so02.tcithaijo.org/index.php/JGNRU/article/view/248707>
- วิทยากร เชียงกุล. (2547). เรียนลึก รู้ไว ใช้สมองอย่างมีประสิทธิภาพ. นนทบุรี : สถาบันการเรียนรู้.
- วีระศักดิ์ ชลไชยะ. (2560). พัฒนา EF ตั้งแต่ปฐมวัยรากฐานของการพัฒนาประเทศในยุค Thailand 4.0. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaipediatrics.org>. (วันที่สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2565).

- สุพัตรา ตาลดี. (2558). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อออกแบบการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมองของผู้เรียนระดับการศึกษาปฐมวัย ของ โรงเรียนในสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาวดี หาญเมธี.. (2559). ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ Executive Functions = EF. กรุงเทพฯ : สถาบันอาร์แอลจี (รักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป).
- _____. (2561). คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ.: บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน).
- สุวรรณ จั๋ยทอง.(2565) ผลการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีต่อความสามารถในการสอน ของนักศึกษาครู. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่12 (ฉบับที่1, 15-29) <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/view/252852/172366>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสถาบัน RLG (รักลูกเลิร์นนิ่งกรุ๊ป). (2561). คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions ในเด็กวัย 13-18 ปี สำหรับพ่อแม่และครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไอดีอีเอสดีอีเอส พรินท์จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงานเลขาธิการของ คณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 –2580 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- อรัญญ์ บุญเที่ยง.(2562) ผลการศึกษาการบูรณาการจัดการเรียนรู้ทักษะทางสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (Executive Function: EF) ของครูผู้ดูแลเด็กในเขตพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร . วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี. 9 (1), 707-721. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/download/253829/173806/962776>
- Greenberg, M. T. (2006). Promoting resilience in children and youth: Preventive interventions and their interface with neuroscience. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1094 (1), 139-150.
- Hanmethi, S. (2016). Phattanathaksa samong EF duai kan an [Develop Executive Funtions by reading]. Bangkok: Ideol Digital Print.
- William R. Tracy. (1988). Designing Training and Development System. American Management Association, Inc. 1971 pp.86-95 School Reform. Chicago: Chicago University.

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารชัยภูมิปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

วารสารชัยภูมิปริทรรศน์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารชัยภูมิปริทรรศน์

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้นิพนธ์บทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์บทความในวารสารชัยภูมิปริทรรศน์

1. บทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ผู้นิพนธ์บทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. หากผลงานทางวิชาการของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้นิพนธ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง
4. ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารชัยภูมิปริทรรศน์ ก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารชัยภูมิปริทรรศน์แล้ว

5. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว
2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน
4. หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน
5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารชัยภูมิปริทรรศน์กำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

การเตรียมต้นฉบับเพื่อการเสนอจัดพิมพ์ในวารสารชัยภูมิปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

วารสาร “ชัยภูมิปริทรรศน์” วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีนโยบาย ส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิชาการที่สนใจ นอกจากนี้ยังเป็นเวทีวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะและข้อคิดเห็นทางการศึกษา โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 3 ประเภท คือ บทความวิจัย บทความหนังสือ และบทความวิชาการ

บทความวิจัย บทความหนังสือ และบทความวิชาการที่จะได้รับการพิจารณาจัดพิมพ์ในวารสาร “ชัยภูมิปริทรรศน์” นี้ จะต้องได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ก่อนเพื่อให้วารสารมี คุณภาพและนำไปอ้างอิงได้

การเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ และงานวิชาการอื่น ๆ มีดังนี้

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และชื่อ บัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน ควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ให้ เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยวงเล็บภาษาอังกฤษ ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ต้องขึ้นต้นด้วย ตัวอักษรใหญ่ บทความส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. **การพิมพ์** ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 16 พอยต์ โดยจัดหน้ากระดาษขนาด A4 ตั้งค่าหน้ากระดาษสำหรับการพิมพ์ห่างจากขอบกระดาษทุก ด้าน ด้านละ 1 นิ้ว (2.54 เซนติเมตร)

3. **จำนวนหน้า** บทความวิจัย บทความหนังสือ และบทความวิชาการ ตั้งแต่หัวข้อเรื่องจนถึง บรรณานุกรมควรมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ ขนาด A4

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. บทความวิจัย

1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่คำย่อชื่อเรื่องต้องมี ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยมาก่อนและอีเมล

1.2 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่สังกัด

1.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 455 คำ หรือมีความยาวไม่เกิน 12 บรรทัด ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน ภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (Keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา จำนวนไม่เกิน 5

1.5 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาหรือบทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ของการศึกษาและวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งที่น่ามาศึกษา จำนวน ลักษณะเฉพาะ ของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการ ทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการวิจัย แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ ชัดชัดจนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิ แทน ไม่ควรมี เกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 อภิปรายผล ชี้แจงว่าผลการศึกษาดตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นและมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วย ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือทิ้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้น ๆ แต่สื่อ ความหมายได้สาระครบถ้วนในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีเป็นรูปภาพหรือแผนภูมิคำอธิบายต้องอยู่ด้านล่าง

1.10 บรรณานุกรม สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป

2. บทวิจารณ์หนังสือ

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ

2.2 ชื่อผู้วิจารณ์

2.3 บทวิจารณ์

2.4 บรรณานุกรม

3. บทความวิชาการ

3.1 ชื่อเรื่อง

3.2 ผู้แต่ง

3.3 บทนำ

3.4 เนื้อหา

3.5 บทสรุป

3.6 บรรณานุกรม

4. งานวิชาการอื่น

กรอบในการเขียนให้ใช้ในกรณีเดียวกันกับงานวิชาการอื่นๆ ข้างต้น
ขอบเขตการตีพิมพ์

วารสาร “ชัยภูมิปริทรรศน์” วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รับผิดชอบเผยแพร่ บทความในด้านพุทธศาสนา, ศาสนาและปรัชญา, มนุษยศาสตร์, สังคมศาสตร์ และสังคมโดยเน้นด้านการศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ เช่น สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การสอนภาษาไทย การสอนภาษาอังกฤษ การสอนสังคมศึกษา การสอนพระพุทธศาสนา การศึกษาปฐมวัย การประถมศึกษา ด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญา สหวิทยาการด้านการศึกษาและสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วาระการตีพิมพ์

วารสาร “ชัยภูมิปริทรรศน์” มีวาระการตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

การส่งต้นฉบับ

- Email: โดยส่งไฟล์เวิร์ด (word) และไฟล์ Pdf. ไปที่ poonsakkamol@gmail.com

- ID Line: 0644424698

- จัดส่งผ่านระบบ Thaijo ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jcr/index> วารสาร “ชัยภูมิปริทรรศน์”วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- สามารถส่งได้ด้วยตนเองที่กองบรรณาธิการวารสาร “ชัยภูมิปริทรรศน์”วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลข ที่ 97 หมู่ 14 บ้าน โนน เหลี่ยม ตำบล นาฝาย อำเภอ เมืองชัยภูมิ ชัยภูมิ 36000

การเขียนบรรณานุกรม

การรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการ ตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อเอกสารบรรณานุกรม สำหรับบทความภาษาไทย หรือ References สำหรับบทความภาษาอังกฤษ ให้ใช้รูปแบบการเขียนแบบ APA V.6 (American Psychological Association) ตัวอย่างการเขียนมีดังนี้

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์), ชื่อเรื่อง (ครั้งที่พิมพ์), สถานที่พิมพ์, ผู้จัดพิมพ์

ตัวอย่าง

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2547). เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้าง การเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

Potter, M.E. (1990). The Competitive advantage of nations. New York: Free Press.

บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. /ปีที่พิมพ์, ชื่อบทความ ชื่อวารสาร, ปีที่หรือเล่มที่ (ฉบับที่ (ถ้ามี)), /เลขหน้า

ตัวอย่าง

มะลิวรรณ โคตรศรี. (2548). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 3(1), 32-48.

Foster, W.P. (2004). The decline of the local a challenge to educational leadership. Education Administration Quarterly, 40(2), 176-191.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย (ปีที่พิมพ์) ชื่อวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และ สารนิพนธ์ หรือรายงานการวิจัย ระดับวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์, ชื่อสาขาวิชา/ คณะ, ชื่อมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย/หน่วยงาน

ตัวอย่าง

นพพร ไทยเจริญ. (2549). การสร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง ดินและหินในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา

Shim, W. J. (1996). Contamination and bioaccumulation of tributyltin and triphenyltin compounds in the Chinhae Bay system, Korea. Master's thesis, Department of Oceanography, Seoul National University.

บทความจากเว็บไซต์ (Web Site)

ชื่อผู้แต่ง / ชื่อบทความ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: ที่อยู่เว็บไซต์ / วัน เดือน ปี

ตัวอย่าง

พรรณี บัวเล็ก, พัฒนาการทุนนิยมในประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <<http://research.krirk.ac.th/pdf.>> [25 December 2019]